

မုံရွေးဆရာတော်

မှတ်စု

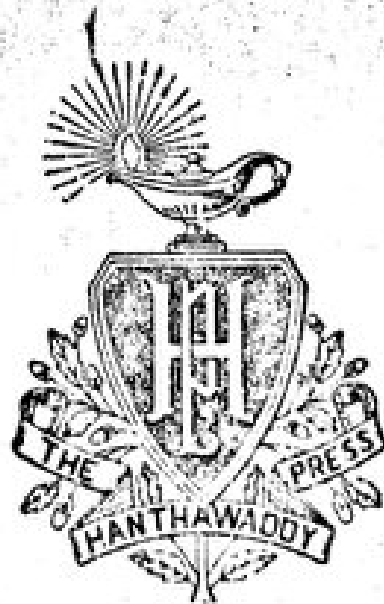
ဟံသာဝတီ

ဟံသာဝတီစာအုပ်တိုက်
၃၅၇-ဗိုလ်အောင်ကျော်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့
တစ်အုပ် ၁ ကျပ် ၅ ဝပြား

မုံရွေး ဇောဝန်ဆရာတော်
အရိယဝံသ အာဒိစ္စရံသီ မဟာထေရ်မြတ်
ရေးမှတ်စုဆောင်းအပ်သော

မုံရွေးမှတ်စု

၇၇ ကုန် ပြို
ပိ . ၁၀ တိ ပုံနှိပ် တိုက်

၁၃၂၇-၃

(သာသနာ-၂၅၀၉)

၁၉၆၅-၃

ပံ့ပိုးရွေးမှတ်စု

ပေမူမှ စာအုပ်အဖြစ် ပုံနှိပ်ခြင်း

ပထမအကြိမ်

၁၉၆၃-ခု၊ ဇွန်လ

ဒုတိယအကြိမ်

၁၉၆၅-ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ

Made and Printed in the Union of Burma by
the Hanthawaddy Press, Rangoon.

ရန်ကုန်မြို့ အမှတ် ၅၃-နတ်မောက်လမ်း၊ သွယ်ရှိ
ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်အတွက် (မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၀၀၃-
၀၀၀၄) ဦးဇော်ဝင်းက ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

အက္ခရာစဉ်- မာတိကာ

	အ		
အကြော ၃-ပါးအထူး	၇၅	အရပ် ၀-မျက်နှာအရှင်	၃၁
အခေါ်နှင့်သရုပ်ခြားနားပုံ	၈	အရပ်တပါးနေသည်းခံလေ	၅၁
အစိန္တိယျာဂါထာ	၁၅	အလှူ ၃-ပါး	၃၆
အဋ္ဌကဇာတ်ဂါထာ	၁၁၄	အဝဋ္ဌိအတွင်းဘုရား ၉-ဆူ	၃၆
အတွင်းမုတ္တော ၉-ဆူ	၃၆	အဝဋ္ဌိအပြင်ဘုရား ၉-ဆူ	၃၆
အဓိပ္ပာယ်မဖြောင့်သော		အသကမင်းငယ်နာမည်	၅၀
စကား	၇၉	အသက်ကြီးနှင့်စိတ်ပုတီး	၄၇
အနက်မှားပြင်ချက်	၃၁	အသင်္ချေဂဏန်း	၃၅
အနာဝင်ဆေး	၁၆	အသတ်မပါ ရွာ ၄-ရွာ	၅၆
အနာပဆုပ်ဆေး	၁၆	အင်္ဂတေစပ်နည်း	၆၆
အနွံသိုက်စာ	၈၂	အပ်သောအဖျော်	၈၀
အပင်းစမ်းနည်း	၁၇	အဗ္ဗုရေတိမ်ဟော	၈၇
အပါယ်ရောက်ကြောင်း		အာ	
၆-ပါး	၃၀	အာတုရံ အသုစိ° ဂါထာ	
အပူဝင်ဆေး	၁၆	ဟောခြင်းအကြောင်း	၁၂
အပြင်မုတ္တော ၉-ဆူ	၃၆	အာဒိသင်္ကေတ	၄၇
အဖျော် ၁၀-ခု	၇၆	အားရှစ်ပါးတွင်ဆိုပုံ	၇
အဘယမင်းသား	၅၀	ဣ	
အဘြိုက်	၇၈	ဣဋ္ဌာရံ အနိဋ္ဌာရံ	၁၉
အမိဖြစ်သောနတ်သမီးများ	၇၃	အိပ်မက်ရသိုက်စာ	၁၀၄
အမေရိကတိုက် ၆-လကူး	၉၂	အိပ်မက်ကောင်းမကောင်း	
အမျိုးအနွယ်-၆၀	၉၀	ပြုပြင်နည်း	၄၂
အမြီးနှင့်ခေါင်	၄၉-၇၈	အိမ်ကျောင်းအစိတ်အပိုင်း	
အယူမင်္ဂလာလောချင်း	၁၀၆	ခေါ်ပုံ	၃၂
အယူမင်္ဂလာခွန်းချင်း	၁၀၇	အိမ်ခန်းဖွင့်	၂၂

(ခ)

ဇာတိရာဇဝင်-မာတိကာ

		က	
အိမ်ဆောက်ကျမ်း	၂၁-၂၂		
အိမ်ဆောက်ရာဇဝင်ရှေးစကား		ကရာဇာ ၅-ပါးအဓိပ္ပာယ်	၅၃
	၂၂	ကချေသည်ဆင်ယင်ထုံး	၆
အိမ်ဆောက်ရာဇဝင်		ကတိုးနံ့	၃၄
ရှေးအစဉ်အလာ	၂၄	ကလာပ်နိဿယစကား	၉၀
အိမ်ဆောက်ရာဇဝင်	၄၂	ကလျာဏပုထုဇဉ်သေက္ခ	၉၂
အိမ်ဆောက်မှတ်ဘွယ်	၈၀	ကလိယုဂ်လက္ခဏာ	၂၉
အိမ်ဆောက်ဆောင်ရာသော		ကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံနှင့်	
ပန်း	၉၄	အဖွင့်	၁၁၁
အိမ်သစ်တက်သောအခါ	၂၅	ကင်းကိုက်နာဆေး	၄၆
		ကင်းခြေများဆေး	၁၆
		ကပ္ပဝဏ္ဏနာကျမ်းပြု	
ဥဒါဟရုဏ်-ဥဒါဟိရိ	၅၄	ဆရာတော်ကျောင်း	၆
ဥစ္စနာစကား ၇-ကျောင်း	၅၅	ကပ္ပသဒ္ဒါ	၂၀
ဥပ္ပါတသန္တိပရိတ်ရွတ်သည့်		ကန္တာရ ၆-ပါး	၁၆
နေ	၅၇	ကာလကဏ္ဍီနှင့်လက္ခ	၇၉
ဥ၊ ၃-ပါး	၂၀	ကာလမှတ်ရာအာဇာရ	
အုန်းသီးပြတ်ခြင်းမပြတ်ခြင်း	၂၂	၃-ပါး	၁၅
		ကာလ ၃-ပါး ၄-နည်း	၁၉
		ကိကီမင်းဆက်	၇
ဦးတလုံးတပညာ	၄၂	ကိန္နရာဆိုသောစကား	၆၄
ဦးရင်မြိုင်ဆိုသံထောက်	၁၀၉	ကိန္နရာပါသောဇာတ်စုံ	၆၂
ဇေယျဇေယျ	၃၂	ကိန္နရာတို့ကိုယ်နှင့်မျက်နှာ	၅၃
ဇေယျဇေယျ	၉၇	ကုလားအကြောင်း	
		သူဟောင်းစကား	၁၁၂
		ကိုးခန်းလာစကား	၇၀
အော့နာဝမ်းကျဆေး	၁၆	ကောဇော်ကော်ဇော်	၅၄
ဪဘက်အထက်	၉၂	ကျင့်-ကြည်နဲ့ထား	၇၂
အောင်ပင်လယ်ကန်တူး		ကျမ်းအဆိုခြားနားချက်	၃၀
သည်နှင့်	၁၁၂		

ကျမ်းဂန်လာအိပ်မက်များ	၄၃	•	
ကျောက်ဂဝံရုပ်	၈၅	စတုလောကပါလနတ်မျိုး	
ကျောက်စာရေးပုံ	၂၀	များ	၉၀
ကျောက်ဆီထုံး	၂၀	စတေး-အစစ်	၇၉
ကျောင်းလူကျိုး ၉-ပါး		စပါးသွင်းအခါရွေးနည်း	၈၀
၁၂-ပါး	၂၆	စင်္ကြံသုတ်အဖွင့်	၄၄
ကျောင်းဦးလှည့်ကျောက်		စစ်သူကြိုဉာဏ်စွမ်း	၁၀
စာပြောင်း	၄၁	စဉ့်ကူးမင်း လက်ထက်	
ကျွတ်ဆုတောင်းယောက်ျား	၄၅	အံ့ဘွယ်များ	၈၆
ကြက်သရေရှိနတ်သမီးဂ-ဦး	၄၄	စည်သူရှင်ကျောက်စာ	၈၉
ကြက်သွန်ခင်းဆရာတော်	၃၀	စန္ဒပဇ္ဇောတမင်း ယာဉ်	
ကြက်သရေနှင့်အမြုတေ	၆၄	၅-ရပ်	၂၆
ကြည့်အပ်မကြည့်အပ်	၃၀	စခအမှားအမှန်	၃
ကြမ္မာဒိုက်ဝတ္ထုစကား	၅၅	စာကျင်ကျောက်ဖြူ	
ကြမ်းပိုးဆေး	၈၄	အပြစ်များ	၈၇
•		စာဆိုကျော်အမတ်များ	၁၀
ခရုသင်း ၂-မျိုး	၉	စာမနားစေလင့်	၂၅
ခင်ပွန်းအဓိပ္ပါယ်	၂၂	စိန္တကျော်သူပြန်ရောက်နေ့	၄၀
ခင်္ဂပိသာဏသုတ်ဂါထာ	၁၁၃	စေတီယမင်း	၃၃
ခန္ဓာ ၅-ပါးဥပမာ	၆၇	စွယ်ကြိုဘုရားမြေလူ	၈၈
ချီဆတ်ခေင်္ဂါပုံ	၇၄	•	
ချမ်းသာပွား ရပ်ရွာများ	၉၅	ဆရာတော်များ ဖွား	
•		သက္ကရာဇ်	၂၀-၄၀
ဂ		ဆင်ကျားရှင်	၆
ဂုဏ် ၅-ပါး	၃၇	ဆင်စကြာရသောနေ့	၂၀
ဂေါတမီသုတ်	၁	ဆင်၏အစိတ်အပိုင်း	၅၈
•		ဆင်သင်းများ	၅၈
•		ဆည်းဆာခေင်္ဂါပုံ	၇၃
ငှက်တို့ရာထူးဌာနနိက္ခရ	၆၈		

(ဆ)

အက္ခရာစဉ်-မာတိကာ

ဆင်ရူးခြင်း-သေခြင်း		တရုတ်သံရောက်နှင့်	
အကြောင်း	၆၇	နားထွင်းရက်စွဲ	၈၀
ဆင်ဂွယ်ထားနည်း	၆၇	တစ်-ခပါရာဏ	၈၄
ဆန်းဆုတ်ဖွားသိရန်	၃၃	တိသနိပေါတ်စကားထူး	၇
ဆား ၅-မျိုး	၇၇	တုတော်များ	၇
ဆုပန်လူထွက်	၂၇	တိုင်နှင့်အစွန်း	၂၄
ဆုတ်ကပ်မှာ ဥစ္စာ		တိုင်ဟောင်းမရွေလင့်	၂၅
မြတ်ဂါထာ	၁၀၉	တိုင်း ၇-တိုင်း	၂
ဆုံဆို့နာဆေး	၁၆	တေမိအစ န ၅-လုံး	၁၅
ဆောင်းနေသွား	၅၉	တေးတပ်	၁၀၈
ဆံကျစ်ဆံထိုး	၈၅	တောခွေးငယ် သီးဆေး	၁၇
		တောက်တဲ့ဆေး	၁၇
		တောင်ဘီလာဘုရား	၆၆
ဇဝါရေးရိုး ကြီး၁၀-မည်	၃၉	တောင် ၅-လုံး	၃၅
ဇဝက်သာလက်ချား	၇၇	တောင်တွင်း ဆရာတော်	
ဇမ္ဗုသပြေသီးပမာဏ	၉	ပျံလွန်နေ	၄၀
တစသဒ္ဓါဟော	၁	ထီးတိုင်ခိုင်မခိုင်စမ်းနည်း	၄၃
တဆဲ နှစ်လစဉ်နှင့်ရက်စုံလ	၄၈	ထူပါရုံကျောက်စာ	၈၉
တဆဲ နှစ်လမိုး	၅၈	ထောင်ပြုရာပြုမ္မိအကြောင်း	၇၀
တထာဂတအဖွင့်	၂၉	ထွေထွေ လာလာ ရေး	
တနင်္ဂနွေ	၃၂	မှတ်စာ	၆၁
တနည်း-အော့နာ ဝမ်းကျ			
ဆေး	၁၇	ဒသာဂီရိဖွားနိမိတ်	၃၄
တမာသီးတည်သီးသဏ္ဍာန်	၅၇	ဒဟဿကိုင်း	၈၄
တရုပ် ခရီးအတာမှတ်ပုံ	၁၁	ဒဗ္ဗရနဂါးပြည်	၅၀
တရုပ်မြန်မာ ဝွမ်းအရောင်း		ဒန်ပူပြုရန် ရွေးနည်း	၄
အဝယ်	၄၇	ဒိန်နက်သဲပြိုကိန်း	၈၄

အက္ခရာစဉ်-မာတိကာ

(င)

ဒုက္ခ ဒုက္ခ	၉၂	ပရိတ်ရွတ်ဆွမ်းစဉ်ပင့်	၄၉
		ပရင်	၇၆
		ပရင်ဖုံးမသိမ်	၇၇
ဓမ္မသတ်လာစကား	၇၉	ပဟေဠိကဗျာ	၄၀
ဓမ္မပဒ	၈၈	ပဟေဠိကိလိဋ္ဌ	
ဓာတ် ၄-ပါးနှင့် ဂုဏ်		ဒေါသမရောက်	၄၅
၄-ပါး	၇၂	ပဟေဠိအဖြေ	
		၃၀-၃၅-၄၁-၇၂-၇၄	
နက္ခတ်တင်ရာတခြမ်း		ပင့်ကူဆေး	၁၆
ဖြစ်နိုင်ပုံ	၇၁	ပဉ္စမိဆောင်ခေါ်ပုံ	၁၂
နတ်အစွမ်းဖြင့်ပြောရခြင်း	၃၉	ပညာရှိတို့ကြံရေး	၉၃
နတ်မင်းကြီးများ၏		ပဏ္ဍိတဗုဒ္ဓ	၆၅
သားသမီး	၇၃	ပန်းပူဇော်နည်း	၄၄
နိဂုံးဝိဂ္ဂိုဟ်	၇၅	ပါရမီခန်းလာစကား	၈၃
နိရောဓသမာပတ်အချိန်ပိုင်း	၃၂	ပါရာယန ဝတ္ထုနှင့်	
နိပ္ပန္နအနိပ္ပန္န သမတ္တ ၂-မျိုး	၇၅	ဆုတောင်းခန်း	၆၄
နူးညံ့ခြင်းဝတ္ထု ၂-ပါး	၅၆	ပုဂံမြို့တံခါး	၄၇
နိုင်သောအရာဝတ္ထုများ	၄၉	ပုရောဟိတ်သန္ဓေ	၈၂
နေ့အလိုက် မင်းမူသော		ပုဏ္ဏဒီအမျိုးအစား	၇၀
သစ်ပင်	၆၈	ပုံသာနှင့်အောင်းကလေး	၉
နောင်တော်ကြီးမင်း မန်း		ပုံပေါလအောခေါ်ပုံ	၇၄
စက်တော်စုန်သတ္တရာဇ်	၁၀	ပေတဝတ္ထုကျမ်းလာစကား	၅၆
နံကိုင်းကျောက်စာ	၈၉	ပျားပန်းခပ်	၃၄
နွေမြင်း ဆောင်းမြင်း		ပျိုကဗျာအတိုအထွာ	၇၄
မိုးမြင်း အထူး	၅၀	ပြဒါးနှင့်ကြေး	၈၅
နှစ်အမည်မှည့်ပုံ	၇၀	ပြယာယ်ပရိယာယ်	၇၁
နှစ်ဆုံဖြစ်ပုံ	၉၃	ပြာသိုလစသည်အကြောင်း	၄၃
ပဇာသဒ္ဓါဟော	၁	ဖဝါးရံနှင့် ဖဝါးပုံ	၅၇

(၈)

ဇာတိရာဇ်-မာတိကာ

		မင်း ၃-ထပ်ရမြို့စားများ	၈၆
ဗေဒင် ၃-ပုံ	၂၀	မင်းရိုးနန်းတက်နိုင် မတက်နိုင်	၉၃
		မင်းအဆက်ဆက်စာထိုးပုံ	၇၆
ဘဝသံသရာအဖြစ်		မည်စလီပင် ဝေါဟာရ	၅၅
ထူးဆန်းပုံ	၁၂	မဒ္ဒိမိဇုရားနိမိတ်ထင်	၀
ဘားမဲ့ ဆရာတော်တံဆိပ်	၆	မာသဒ္ဓ	၃
ဘုရားနှင့်စကြာမင်း		မိဘဝတ်ဖြည့်ကျင့်	
လက္ခဏာမထူး	၅၀	နတ်ပြည်ရောက်	၄၉
ဘုရားလောင်းစောင့်နတ်		မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၃-ပါး	၀၃
ကိုယ်ထင်မပြု	၄၅	မိန်းမအရွယ်ပိုင်းခြားပုံ	၅
ဘူးတောင်းဘူးတို့	၄၀	မိန်းမတို့မရောင့်ရဲနိုင်သည်	
ဘူးရှည်ဘူးတို	၅၅	၃-ပါး	၆၆
ဘုံခန်းစကား	၄	မီး၏အမည်	၇၃
ဘုံခန်းလာသရဂူဝါး	၆၆	မုတ်ဆိတ်ခေါ်ပုံ	၇၄
ထုန်းကြီးပျံ	၃၀	မိုးရွာမည်ကိုသိနှင့်သည်	
ဘုန်းတော်ဖွဲ့	၃	၀-ပါး	၅၉
		ခိုင်းခိုင်းမြို့စားပေးစာ	၁၀၀
မန္တန္တရီဆရာ	၇၆	ခိုင်းခိုင်းမြို့စား	
မပြုကောင်း		ဇာတာဖွဲ့လေးချိုး	၁၀၇
မနေကောင်းသောအိမ်	၀၁	မော်နတ် ၉-ဦး	၁၀၆
မဟာပနာဒပြာသာဒ်		မောင်စအကြောင်း	၁၀၅
ယုဇနာ	၁၇	မှောင်စာ	၀၄
မဟောသမာဆေးတုံး	၆၄	မျောက်ကိုက်ဆေး	၀၅
မဟောသမာဇာတ်ပေါင်း	၉	မြကောင်းအဆင်း	၅
မင်္ဂလာထွန်ခြင်း ၇-ပါး	၀၂	မြရောက်သွား	၀၂
မင်း ၃-ပါး	၅၇	မြင်းထီးမှန်းမြင်းမမှန်းမသိ	၀၇
မင်း ၇-ဦး	၂	မြင်းတို့ရွှေသွား	၇၀
မင်းတို့ကျင့်ရာဥပမာ	၆၃	မြင်းနာဖူးဆေး	၁၇

(၉)

ဇာတိရာဇဝင်-မာတိကာ

လေမိုးသီးနှံ		သင်္ကြန်အခါရေကစားခြင်း	
ကောင်းမကောင်းအမှတ်ဖြေ		အကြောင်း	၁၁
လေနာစသည်	၇၇	သစ်ပင်စိုက်နည်း	၆၉
လေဆေး	၅	သစ်ရပ် ၇-ခုစားအဟော	၈၃
လောကဒီပနီကျမ်း	၄၉	သတ်ပုံဝေဘန်ချက်	၅
လောကန္တရိက်ငရဲယူဇနာ	၁၀	သပ္ပရိသာဒါန ၅-ပါး	၂၆
		သာသနာကိန်း	၃
		သာလျောင်းကျောက်စာ	၈၉
ဝတီ ၉-မျိုး	၁၀၆	သားဖွားသောအခါဆိုရန်	၆၀
ဝဏ္ဏဗောဓိသတ်အင်း	၁၀	သိကြားမင်းတံခွန်တိုင်	၂၉
ဝန်တောင်လယ်အဖြေ	၁၀၁	သိကြားကျင့်ဝတ် ၇-ပါး	၆၅
ဝါးအမျိုးအစား	၆၇	သိကြားမင်းဖောက်ပြန်ပုံ	၂၉
ဝိပဿီမယ်တော်	၄၅	သိကြားမင်းသား ကုမာရ	၅၆
ဝိပါက်တော် ၁၂-ပါး	၁၃	သိကြားမင်းသား	၇၃
ဝိနည်း ၁၀-ပါး	၂၇	သိကြားချသည်စာ	၁၀၄
ဝိဇ္ဇာမိုရ်ဖြစ်နိုင်ကြောင်း		သိဉ္ဇည်းမင်းမိုလ်ပါ	၀
သာဓက	၈	သိမ်းဆည်းဖွေရှာ	
ဝေရဋ္ဌပုဏ္ဏား		များဥစ္စာ	၁၀၅
သောတာပန်	၆၃	သီလမတ္တကအဖွင့်	၂၀
ဝေါနှင့်ဘဝေါ	၃	သီတာခုနစ်တန်ပြင်ကမြစ်	၆၅
		သီဟိုဠ်နှင့်နေသွားဝီထိ	၂၅
		သုမိတ္တာဆုပန်ပုံ	၂၇
သမပိုက်ပျို	၆	သုတ်မဟာဝါစကားထူး	၁၃
သမုစည်း ၃-ပါး	၉	သုခိုးနှင့်ခေးပြအထူး	၁၅
သမုဒြာလှိုင်း ၃-ပါး	၂၀	သုတော်ကောင်းတရား	
သရက်သီးနှင့်ခွန်းစဏ္ဍား	၅၂	၇-ပါး	၃၀
သက္ကပဋ္ဌသုတ်	၂	သုမယားငါ့မယားမရှိ	၅၄
သက္ကဋ္ဌပိပိုတ်	၇	သုံးတန်းသား	၅၃
သင်္ခါရ ၄-ပါး	၁၉	သံဃဂုဏ် ၄-ပါး ၅-ပါး	၃၂

အက္ခရာစဉ်-မာတိကာ

(၅)

သံတောင်ဝေါဟာရ	၄၀	ဟင်းမျိုးဆယ်ပါး	၀
သံလျက်ကိုင်သစ္စာပြုသူများ	၀၃	ဟိတသိဒ္ဓိကျမ်းပြုအခါ	၁၁
သံဝရဇာတ်ပေါင်း	၉	ဟေတု ၄-ပါး	၇၁
သံဝရပျို့ပြင်ဆင်ချက်	၄၆-၄၈	ဟံသာဝတီရောက်ငယ်မည်	၄

မုံရွေးဆရာတော် မှတ်စု စကားချီး

[ရေးသူ-ပါမောက္ခ ဦးမောင်မောင်ကြီး]

မုံရွေးဆရာတော်သည် ရှေးရဟန်း စာဆိုများ အနက်
လောကီ၊ လောကုတ္တရာနှင့်ဖြာသော ဗဟုသုတနှင့်စပ်လျဉ်း
၍ ဗဟုသုတအလွန်ပြည့်စုံသော ဆရာတော်တပါးဖြစ်သည်။
ဆရာတော် ရေးသား စပ်ဆိုသော ပျို့များသည်လည်း
ဗဟုသုတအပြည့်အနှက် ပါဝင်သော ကဗျာများသာ ဖြစ်
သည်။ ဤသို့ဗဟုသုတကြွယ်ဝခြင်းမှာ ဆရာတော်သည် ဖတ်
ဖူးသမျှသောကျမ်းဂန်စာပေများမှ မှတ်စုထုတ်နုတ်ရေးသား
ခြင်း၊ တွေ့သမျှ၊ ကြားသမျှ၊ မြင်သမျှ၊ ရရှိသမျှ တို့ကိုမှတ်စု
ရေးထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်တို့ခေတ် စာပေလိုက်စားသူများလည်း မုံရွေး
ဆရာတော်၏ ကြီးစားမှုကို အားကျအံ့ကောင်းသည်။ ဆရာ
တော်၏စံနစ်ကို အတုခိုးအံ့ကောင်းသည်။ ဤရည်ရွယ်ချက်
နှင့် ဤစကားချီးကို ရေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မုံရွေးဆရာတော်မှတ်စုတွင် ဗဟုသုတ မည်မျှ စုံလင်စွာ
ပါဝင်သည်ကို အကဲရှု၍ စာရှုသူများအားကျရအောင် မုံရွေး
ဆရာတော်မှတ်စုမှ တစ်စိတ်တစ်ဒေသမျှကို ဖော်ပြပါမည်။

လက်ဖက်ဟူသော ဝေါဟာရနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မှန်စီသတ်ပုံ
တွင် “မနီးမကမ်း၊ ပျူငှါဆမ်း၊ တည်ကွမ်း၊ လက်ဖက်မြင်၊
လက်ဖက်ကိုရှမ်းတို့မှာ မြင်ဟုခေါ်သည်”ဟု မှတ်သားထား
သည်။

ရဟန်းကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဒန်ပူပြု၍ မစားရသော အပြစ် ၉-ပါးကို “သစ်ကြီး၊ နွယ်ရစ်၊ ဓားထစ်၊ လက်တောင်း၊ မြောက်မထား၊ လင်းမြွေးရှာ၊ တခြမ်းသေ၊ ငှက်သိုက်၊ ပျားစွဲ” ဟူ၍ မှတ်ထားသည်။

မိန်းမပျိုတို့၏ အရွယ်အစားနှင့် ပတ်သက်သော ဗဟု သုတကိုလည်း ဆရာတော်သည် လက်မလွှတ်ပါ။ သူ့မှတ်စု တွင် “ရှေးဦးငယ်က ဗာလာ၊ ခုနစ်နှစ်ဒါရိကာ၊ ရှစ်နှစ်ဂေါရီ၊ ဆယ်နှစ်ကလျာ၊ ဆယ့်နှစ်နှစ် ကုမ္ဘာရီ၊ ဆယ့်သုံးနှစ် သွေး စုန်း၊ ဆယ့်ငါးနှစ် မျက်မည်း၊ နှစ်ဆယ် မျက်ဝန်း၊ လေးဆယ် မြောင်းတူး” ဟူ၍ မှတ်သားထားပါသည်။

ရာဇဝင်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း “ဟံသာဝတီရောက် ငယ် မည်ကား မောင်တရုပ်တည်း” ဟူ၍ မှတ်ထားပေသည်။

စာပေနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မွန်စာပေကိုပင် ဆရာတော် လက် မလွှတ်။ “မွန်စာအင်္ဂါစဉ်ကား-ကကာ ကိကီ ကုကု ကေကဲ ကောကောက် ကံကား” ဟု ဆည်းပူးထားသည်။

အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်း “စို့လေးဆယ်သည် ခိုင်းဝန်ကျောက်စာစုတွင် ပါသည်” ဟု မှတ်ထားသည်။

ဆေးမီးတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်း “သည်းခြေသလိပ်၊ လေ မျိုးနှိပ်၊ မျောက်ဆိပ်ရွက်ဆယ်ထွေ” ဟု တို့ထားသည်။

ဆရာတော်အချင်းချင်း၏ ဂုဏ်ရည်ချင်းကို မှတ်မိအောင် “ဗားမဲ့ဆရာတော် ပဝရမဟာဓမ္မရာဇဂုရု တံဆိပ်” ဟု မှတ် ထားသည်။

မသာအခမ်းအနားနှင့် ပတ်သက်၍ပင် “၁၁၃၉-ခု စည့် ကုမင်း လက်ထက် ဆင်ကျားရှင်၊ တော်နေရာ သပြိုင်ရ သည်” ဟု မှတ်သားထားသည်။

ဟင်းချက်ပုံ ချက်နည်း ဆယ်မျိုးကိုပင် ဆရာတော်သည် လျစ်လျူမရှု။ “(၁) အချက် (၂) အပြတ် (၃) အဇုတ် (၄) အလှော် (၅) အကြော် (၆) အကျစ် (၇) ကင်ပြစ် (၈) အပေါင်း (၉) အထောင်း (၁၀) အသုတ်” ဟု၍ ဆည်းပူးထားသည်။

ရဟန်းဖြစ်ပါလျက် ဂဇော်လုပ်ပုံလုပ်နည်းကိုပင် “ဂဇော် မှာလည်း ဆပ်ကိုလုပ်သော ဂဇော်အရက်” ဟု ရှုဖွေ ထားသည်။

တူရိယာနှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်း “မိကျောင်း စောင်းမှာ လည်း ဂေါဓာဆိုသည်။ ဖွတ်စောင်းတည်း။ ယခု မိကျောင်း စောင်း ခေါ်သည်။ ခရုသင်းလည်း လက်ဆုပ်ခရုသင်း၊ ကျည် တောက်ကဲ့သို့ခရုသင်း၊ ခရုသင်းနှစ်မျိုးရှိသည်” ဟု မှတ်သား ထားသည်။ ထို့ပြင် “ပရိဝဒန္တာ-အောင်းကလေး ပုံသာတို့ သည်၎င်း ဆိုသည်။ ပုံသာကို အောင်းကလေးဆိုသည်နှင့်တူ သည်” ဟုလည်း မှတ်ချက်ချထားသည်။

ခရီးသွား ရှင်ဘုရင်များ၏ ခရီးစဉ်ကိုပင် “သက္ကရာဇ် ၁၁၂၄-ခု ပြာသိုလဆန်း (၇) ရက် အင်္ဂါနေ့ ရတနာသိမ် ဒုတိယမင်းတရား မန်းစက်တော်ရာသို့ စုန်တော်မူသည်။ တပို့ တွဲ လဆန်း (၁၀) ရက် တနင်္ဂနွေနေ့ ဖူးမြင် ပူဇော်တော်မူ ၏။ သက္ကာဟစေ့နေ၍ တပို့တွဲလပြည့်ကျော် တရက်နေ့ ပြန် ခဲ့၏။ မင်းဘူးမှသည် ပုဂံမြို့သို့ ရောက်လျှင် ကျောက်စာတို့ ကို ကူးဖတ်ရ၏” ဟု မှတ်တမ်းတင်ထား၏။

ပထဝီဝင်နှင့်စပ်လျဉ်း၍လည်း “မြန်မာပြည်မှတစ်ရပ်၌ပင် ဘွား မြို့အထိ ၁၄၈-ယုဇနာ၊ ရွှေကြက်ယက်ကသော် ၁၄၇-ယုဇနာကွာရှိ၏” ဟု မှတ်ထားသည်။ ဤမှတ်စုနှင့် စပ်လျဉ်း၍

(၁)

ကားချီး

“လဝန်းပိမာန်သည်လည်း ၁၄၇-ယူဇနာရှိ၏။ ထိုနှင့်ပမာ
ဏမျှ၏”ဟု ယှဉ်မှတ်ထားသေးသည်။

မြန်မာမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ရေသဘင်ပွဲဆင်နွှဲသည့်အကြောင်း
ကိုလည်း “တန်ခူးသ၊ ကဆုန်လသကြိမ်တွင် ရေလောင်း
သွန်းကြသည်ကား နှစ်သစ်ကိုရည်သလော၊ နှစ်ဟောင်းကို
ခုည့်သလောဟုအံ့၊ နှစ်ဟောင်းကိုရည်သည်၊ မိန်ရာသီလည်း
ငါးရာသီတည်း၊ ရေဝတီသည် ရေတွင်သုံးသည့် မြူးနက္ခတ်
တည်း၊ ဥဗျိုင်းတာရာသည်ရေငှက်တည်း၊ သည်ကိုရည်သည်ယူ
ရာသည်၊ သာကီဝင်တို့လည်း ရေကစားကြကြောင်း ဒေဝဒဟ
မြို့တည်ရာတွင် ဆိုသည်။ တရုပ်ပြေးမင်းလက်ထက်ကလည်း
ရေပက်သည်ကိုဆိုသည်”ဟု ရှာဖွေ ဆည်းပူးထားပေသည်။

ရှေးစာဟောင်း ပြုစုမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍လည်း ကျမ်းပြု
ဆရာသည် မည်သည့်ကျမ်းကိုပြုပြီးမှ မည်သည့်ကျမ်းကိုပြု
သည်ကိုလည်း “အောင်မြေစံလွတ် ကျောင်းမြတ်ဒါယကာ
မင်းကြီးသားတော် အိမ်ရှေ့မင်းကို ဆရာတော် မဟာဗုဒ္ဓကို
ရက ဆက်သောပုံတွင် မျက်နှာလူရုပ်၊ ငှက်ခင်ပုပ်လျှင်၊ မိုး
ချုပ်မှသာ မြည်တော့သည်ဟူ၍ ပသတ်နှင့်စပ်တော်မူသော
ကြောင့် ဆက်၍ရေးသည်ဟု ဟိဘသိဒ္ဓိတွင်ဆိုသည်။ ထို့
ကြောင့် ဟိဘသိဒ္ဓိကို လောကမာရ်အောင်ဒါယကာ၊ အောင်
မြေစံလွတ် ကျောင်းကြီးဒါယကာ တနင်္ဂနွေမင်းတရားလက်
ထက် စီရင်သည်ဟု မှတ်ရာသည်။ ကန်တော်မင်းကျောင်း
မေတ္တာစာအဖြေကိုလည်း ဟိဘသိဒ္ဓိပြီးမှ စီရင်သောကြောင့်
ဟံသာဝတီမင်းလက်ထက်မှ စီရင်လေသည် မှတ်ရာ၏”ဟု
သုတေသနပြုထားသည်။

ခင်ပုပ်ငှက်အကြောင်းကိုလည်း “ခင်ပုပ်စကားမှာ သော
မနဿပစ္စေကဗုဒ္ဓါငှက် ဖြစ်သည်ဟု ဝတ္ထုတွင်ပါသည်။ ထေ
ရီအဋ္ဌကထာ၌ အဘိရူပနန္ဒာ ထေရီကား ကပိလပြည်၌
ဝပကမည်သော သာကီဝင်မင်း၏ မိဖုရားဝမ်း၌ သမီးဖြစ်၏။
ပေးစားမည်နေ့လျှင်လုလင်သေ၏။ နောက်အဖက အလိုမရှိပဲ
ရဟန်းပြုစေ၏။ နောက်ဘုရားထံ မိန်းမရုပ်ကို ဖန်ဆင်း၍ပြရာ
အာတုရံ အသုစိံ ပုတိံ ပဿနန္ဒေ စသောဂါထာကို ဟော၏။
ရဟန္တာဖြစ်၏။ အပဒါန်တွင်လာ၏”ဟု မှတ်ထားသည်။

ဗိသုကာ ဝေါဟာရနှင့် ပတ်သက်၍လည်း “ရှေးဇာ ပဉ္စမီ
ဟူသော ဝေါဟာရ၏ အကြောင်းကို မိထွေးတော်ဂေါတမီ
ကျွန်မဖြစ်သည်။ ကျောင်းငါးဆောင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ငါးပါးကို
လှူသည်။ ပဉ္စမီခေါ်သည်။ ယခုပဉ္စမီကား အိမ်မဆောင်
အနောက်ကအဆောင်ကို ပဉ္စမီခေါ်သည်။ အိမ်မ ဝဲဆင်ဝင်
စဖိုနောက်ဆောင်ကို ပဉ္စမီခေါ်သည်”ဟု မှတ်ထားသည်။

ဆရာတော်သည် အရပ်စကား၊ ကလေးစကားမျှကိုပင်
မချန်လှုပ်ပေ။ ခင်ပွန်းဟူသောဝေါဟာရကို အဓိပ္ပါယ်ပြရာ၌
“သူ့ကိုခင်လျှင် ဣယံကပွန်းသောကြောင့် ခင်ပွန်းခေါ်ကြ
ကုန်၏။ အဆွေခင်ပွန်း ဆိုလိုသည်”ဟူ၍ပင် မှတ်သားထား
ပေသည်။

လောကီမှုနှင့်ပတ်သက်၍ “ရပ်သုံးရွာသုံး အလှေအထ
များဖြစ်သော အုန်းသီးပေါ်မှာ မီးသွေးတင်၍၎င်း၊ အပေါ်
မှာ ဓားတင်၍၎င်း ခုတ်စဉ်အခါ ဂျိတ်နှက်သော် အုန်းသီး
ပြုတ်၏။ ဓားတင်၍သာဂျိတ်သော် မပြုတ်ချေ”ဟု အမှတ်ထား
ပေသည်။

(၈)

ကေားချီး

ဆိုလုံးဆိုစဉ်များကိုလည်း ဆရာတော်သည် မှတ်သားသည်။ “ငှ-ခရိုင်ရေကောင်းသည်၊ စှ-ခရိုင်မြေကောင်းသည်၊ ရေ-စကိုင်း၊ လှိုင်း-ပခန်းငယ်၊ လယ်-တောင်တွင်း၊ စပါး-ရမည်းသင်း၊ အင်း-တောင်သမန်၊ ကန်-မိတ္ထီလာ” ဟု ဆရာတော်မှတ်စုတွင် တွေ့ရသည်။

ဝါထာမန္တန်နှင့်ပတ်သက်၍လည်း “ဥပြဲကာရ-အလုံးစုံကို ဖျက်ဆီးတတ်သောဥပြဲ၊ ဘုတ်ကိုဖျက်ဆီးတတ်သောဥပြဲ၊ မြတ်သော ချီးမွမ်းခြင်းအကြောင်း ဖြစ်သောဥပြဲ” ဟူ၍ ဥပြဲသုံးမျိုးကို ခွဲမှတ်ထားပေသည်။

ကျောက်မျက်ရတနာတို့နှင့် ပတ်သက်သော ဗဟုသုတကိုလည်း “နီလာအလျား၊ မြကားအပြား၊ ပတ္တမြားအမောက်၊ စိန်မှာအစောက်” ဟူ၍ ရှာဖွေစုဆောင်းထားပေသည်။

မြန်မာတို့နှင့် စပ်လျဉ်းသော အစွဲအလမ်းတခုကိုလည်း “နေကိုမကြည့်အပ်၊ မီးကိုမကြည့်အပ်၊ မှန်တောက်သည်ကို မကြည့်အပ်၊ ရွှေကိုကြည့်အပ်၏၊ ကြယ်ကိုကြည့်အပ်၏၊ ငွေကိုကြည့်အပ်၏၊ မြကိုကြည့်အပ်၏” ဟူ၍ ကြည့်အပ်သော အရာ၊ မကြည့်အပ်သောအရာ စသည်ဖြင့် မှတ်သားထားပေသည်။

ရွာသူရပ်သားတို့လေ့ ပျော်မွေ့ကြသော စကားထာများကိုပင် ဆရာတော်သည် မှတ်သားထားပေသည်။

- (၁) ပန်းဇော်ကကို၊ နေ့ညမဆို၊ ဆင်စလိုသည်၊ ပပိုရ်ရင့်ကျူး၊ နာဂိုပူး=ကြက်။
- (၂) အသက်မသေ၊ စားရပေသည်၊ တထွေကောင်းနိုး၊ သားဟင်းမျိုး=နွားအချင်း၊ ကျွဲအချင်း။

(၃) မိုးလေချိန်သိ၊ သစ်နန်းနေသည်၊ ပညာရှိ-
တောက်တဲ့၊

(၄) မြေနှင့်မသွား၊ လက်နှင့်သွား၊ လက်ရာမထင်၊ မြေ
ရာထင်=ခွေးခါးကျိုး၊

ဗာဟိရ အယူအဆဖြစ်သော နတ်များအကြောင်းနှင့်စပ်
လျဉ်း၍လည်း “အရှေ့သိကြား၊ အရှေ့တောင်ဝဟနိမည်သော
မီးနတ်၊ တောင် ယမနတ်၊ အနောက်တောင် နေရိတရက္ခိက်၊
အနောက်မိုးနတ်၊ အနောက်မြောက် မရုတလေနတ်၊ မြောက်
ကုဝေရ၊ အရှေ့မြောက် ဣသာနမည်သော မဟေသရနတ်
တို့သည် အရှေ့မှစ၍ ရှစ်မျက်နှာတို့၏အရှင်” ဟု မှတ်ထား
ပေသည်။

အထုံနံ့သာတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍လည်း “ကတိုးသို့၊ ကြောင်နံ့
သာသို့တို့သည် သုံး၍ မလျော်လေကောင်းသော်လည်း ဝန္တရုဏ်
ကောင်းမြတ်သည်ကိုစွဲ၍ မင်းမိဖုရားတို့၏ နဖူး ပါးပြင် ဆံပင်
တို့၌ တင်ကုန် လူးကုန်၏” ဟု အမှတ်ပြုပေသည်။

လူ့ကိုယ်အင်္ဂါလက္ခဏာနှင့် ပတ်သက်သော ဗဟုသုတ
မျှကိုပင် ဆရာတော်သည် မချန်လှုပ်ခဲ့။

“လူတို့လက်တွင်လက်သန်းငယ်ကလက်ဖျားသည် လက်
သုကြွယ်မှ အထက်လက်ဆစ်ရေးတွင် ညီမျှ၍သာနေအံ့၊
လပြည့်နေ့ အနီးအပါး အဆန်းအဆုတ်ဖွားတည်း၊ လက်
သုကြွယ်၏ အထက်အဆစ်အရေးမှ အောက်သို့ လျော့မှု
လဆုတ်ဖွားတည်း၊ သာလွန်ကဲမိုးအံ့-လဆန်းဖွားတည်း၊ မှန်
သည်များစွာ” ဟု မှတ်ထား၏။

စာလုံးပေါင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ “ဘုန်းကြီးပျံကို ယ၊ ပင့်သေး
တင်နှင့်ရေးသင့်၊ ရရစ်န၊ သက်နှင့်ရေးသင့်သည် အကြောင်းကို

လည်း ဘုန်းကြီးပျံဆိုခြင်းသည် ရှေးအခါ ရဟန္တာ ၂-ပါး
သေသည်။ အလောင်းကောင်ပျံသည်ကိုစွဲ၍ ရဟန်းတို့သေ
လျှင် သေသည်ဟုမဆို၊ ပျံသည်ဟုဆိုကြလေသည်”ဟု မှတ်
သားထားလေသည်။

ပန်းထိမ်မှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကြီးဆယ်မျိုးရှိပုံကိုလည်း “ခဏ္ဍပူ
ခက်၊ ဘယက်ကြိုးမှော်ပတ်၊ ငပတ်ခံတွင်း၊ လုပ်ခြင်းမှော်သီး၊
မျော့ဝမ်းကြီးက၊ နည်းမှီးမထိမ်၊ နဂါးလိမ်ခေါ်ရ၊ ရာမလက်
ညှိုး၊ တမုတ်ဆိုးနှင့်၊ နန်းပြောက်ကြိုးဟူ၊ ဆယ်ဆူနဝမ၊ ဝေါ
ဟာရဖြင့်၊ ဒသဘေဒါ၊ ကြိုးဆယ်ဖြာတည်း-ဟူ၍၎င်း၊ ခရု
ပုခက်ကြိုး၊ ဘယက်ကြိုး၊ မှော်ပတ်ကြိုး၊ ငပတ်ခံတွင်းကြိုး၊
မှော်သီးကြိုး၊ မျော့ဝမ်းကြိုးကြိုး၊ နဂါးလိမ်ကြိုး၊ ရာမလက်
ညှိုးကြိုး၊ တမုတ်ဆိုးကြိုး၊ နန်းပြောက်ကြိုး၊ ဇဝါရေးရိုး
ကြိုးဆယ်မည်ဟူ၍၎င်း” မှတ်ထားပေသည်။

စာဆိုများ၊ ဆရာတော်များ၏ ဖွားသက္ကရာဇ်များကို
လည်း-

“၁၀၀၃-ခု ပိတောက်ချောင် ဆရာတော်ကြီးဖွား
သည်။

၁၀၅၅-ခု ကြက်သွန်ခင်း ဆရာတော်ဖွားသည်။

၁၀၅၅-ခု ပင်းကလေးဖွားသည်။

၁၀၈၆-ခု တောင်တွင်းဆရာတော် ဖွားသည်။

၁၀၈၅-ခု မင်းရွာ ဆရာတော်၊ လက်ဝဲ နော်ရထာတို့
ဖွားသည်။

၁၀၈၈-ခု တရားသူကြီး လက်ဝဲသုန္ဒရ၊ မင်းဘူးဆရာ
တော်ရှင်ကလျာဏသာရတို့ ဖွားသည်”ဟုလည်း မှတ်သား
ထားပေသည်။

ကဗျာများတွင် ပါဝင်သောပေါက်ပွင့်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပဟေဠိကိုလည်း ဆရာတော်သည် ဖော်ပြထားသည်။ “ရှေ့သားနီမြန်း၊ ရဟန်းနှင့်ဆင်၊ မာတင်ပေါက်ကြီး၊ တည်တစီးတည့်၊ တသီးအုပ်ထုပ်၊ တရှုပ်မြင်းက၊ ကျေးသုဝသို့၊ =ပေါက်ပွင့်ကိုယူ” မှာထားသည်။

အိပ်မက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ လောကီသားတို့ ကျင့်သုံးအပ်သည့်ထုံးတရားကိုလည်း “အကြင်သု၌ သုဘာသုဘ နှစ်ပါးသော အိပ်မက်တွင် တပါးပါးထင်အံ့၊ ဖတ်တတ်သောသူထံ မဖတ်ရသေးသည် ဖြစ်အံ့၊ ဆီးပင်သို့သွား၍ တလင်းလှည်းပြီးလျှင်ဆန်ပန်းပူဇော်၍ “အရှင်ဆီးပင်...အကျွန်ုပ်အိပ်မက်ကိုစောင့်ပါဟု အပ်၍ ယံဒုန္နိမိတ္တံ-စသော ဂါထာကို သုံးခေါက်ရွတ်ခဲ့ရမည်၊ ကောင်းသော အိပ်မက်ဖြစ်လျှင် အကျွန်ုပ်ထံအပ်ပါဦး၊ မကောင်းသော အိပ်မက်ဖြစ်လျှင် အကျွန်ုပ်ကိုမပေးပါနှင့်တော့ဆိုခဲ့ရမည်” ဟု မှတ်ထားပေသည်။

ဘုရားပုထိုးစေတီများ၌ ထီးဝယ်လှူမည့် ဒါယကာတို့အား ထီးတိုင်ခိုင်မခိုင်စမ်းနည်းကိုပင် ဘုရားထီးတိုင်ဝယ်မည်ဆိုလျှင် ထီးသံတိုင်ကို မြေမညီ ကုန်းကနေ၍ ချိုင့်နိမ့်ရာသို့ လှည်းလိုက်ရမည်၊ ဆက်ရာ အစပ်အဖာ မခိုင်မမာရာတွင် ကျိုးလိမ့်မည်၊ သည်အခါ မခိုင်ကြောင်းကို အတပ်သိသွားသည်၊ အတပ်မသိဘဲနှင့် တင်လျှင် လေပြင်းဘိုက်ကဏ္ဍဆက်ရာက ကျိုးလွယ်လိမ့်မည်” ဟု မှတ်ထားပေသည်။

ဘုရားမတင် နတ်မတင် လူတွင်ပန်းဆယ်မျိုး အကြောင်းကိုလည်း “ပွတ်, ပဲ, တိမ်, ရန်, မော့, ယွန်း, တော့, မြိ, တည်း, ပု, ပန်းမျိုးဆယ်ပါးစု” ဟု မှတ်ထားပေသည်။

မြန်မာ့စီးပွားရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ “ဝါဂွမ်းကူးသန်းရောင်း ဝယ်ရေးကို မြန်မာတိုင်းပြည်က တရုတ်တိုင်းပြည်သို့ ဂွမ်း လှေဘက်ဆန်လေသည်ကစား တနှစ်တနှစ် ၂၅၀၀-ခန့်ရှိ သည်။ လှေတစင်းသော် ဂွမ်းချိန် ၂-သောင်းကျသည်။ ဂွမ်း ပေါင်း၅-သန်းခန့်အတွက်ကျသည်” ဟုမှတ်သားထားသည်။

မြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းမျှကိုပင် “မြင်း မြီးကို ခေါင်ဆိုသည်။ ခေါင်ဘင်ဝသို့ ဝင်သည်ကို လင်းတ လိုက်ခေါ်သည်။ ကြက်မှာလည်း အမြီးကိုခေါင်ခေါ်၏” ဟု တွဲတွဲ ပြားပြား ရှာရှာ ဖွေဖွေမှတ်သားထားလေသည်။ ဆက် လက်၍ “နွေကာလမွေးသောမြင်းသည်ရေသောက်သော်နှုတ် သီးကို ရေတွင်နှစ်၍သောက်သည်။ မိုးကာလမွေးမြင်းသည် အင်တန်သာ နှစ်၍သောက်သည်။ ဆောင်းမွေးမြင်းတို့ကား တို့ကာသာသောက်သည်” ဟု ဆည်းပူးထားသည်။

ကိန္နရာ အယုအဆနှင့် ပတ်သက်၍လည်း မြန်မာမှုနှင့် မတူ၊ ထူးခြားသော အသွင်အပြင်ရှိသော ကိန္နရာအကြောင်း ကိုလည်း ကိန္နရာတို့ကားမြင်း၏ မျက်နှာ၊ လူတို့၏ကိုယ်၊ လူ၏မျက်နှာ၊ မြင်း၏ကိုယ်ရှိကြောင်း” အသွင်သစ်ကို မှတ် သားထားသည်။

အသတ်မပါ ရွာလေးရွာ အကြောင်းကိုလည်း ပုခန်း ကျေးတွင် အလယ်ကြောင့်-ပလပရွာ၊ ဇလမရွာ၊ ငတကရွာ၊ မြို့မတွင် ပုဘရွာ၊ အသတ်မပါ၊ ရွာလေးရွာ” ဟု မှတ်ထား ပေသည်။

တောင်သူ လူဟောင်းတို့ အမှတ်အသားဖြစ်သည့် မိုးရွာ သည်ကို သိနှင့်သည့်ရှစ်ပါးအကြောင်းကို “စောင်းဆရာနှင့်၊

ယားနာပွေးကွက်၊ ပါဒရက်က၊ ပရွက်ပိလူ၊ အနုပြဒါး၊
ပေါင်းရှစ်ပါး”ဟု ကတ်ကတ်သတ်သတ်မှတ်ထားလေသည်။

ကျက်သရေနှင့် ပတ်သက်သော အယူအဆတခုကိုလည်း
ဆရာတော်သည်ထောက်ပြပြန်သည်။ “ဘောက်စရောက်ဝတ္ထု
တွင်မြွေ၏ကျက်သရေဖြစ်သော ပတ္တမြားဟုပါသောကြောင့်
ကျက်သရေခေါ်သည်။ အမြူတေခေါ်သည့် အရာသည်
ပတ္တမြားပုလဲစသောကျောက်ရတနာကိုဆိုသည်မှတ်ရမည်”
ဟုမိန့်ဆိုသည်။ “အနာထပိဏ်သုဋ္ဌေး ကြက်သရေမှာကြက်မှ
သရေပျံထွက်သည်ကို ပုဏ္ဏားသိသည်ဟု လာသည်ကိုလည်း
ထောက်ရာသည်”ဟု အထောက်အထား ထုတ်ပြထားပေ
သည်။

ဝါးပင်အကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်း ဘုံခန်းတွင်သိုက်
တုမြင်တု၊ သရဂူတည်း။ ဝါးကျူခရင်ဆိုရာ၌ သရဂူဝါးမျိုး
သည် ရခိုင်မှာရှိသည်။ သရဘူ မဖတ်သင့်။ အမျိုးရှိရာလိုက်၍
ဖတ်သင့်သည်။ ဝသိပွတ်ဝါးကား တောင်ငူတွင်ရှိသည်။
ကရင်များမှာ ဖာကလေးယက်သည်။ ဝါးလုံးငယ်သည်။
ဖာသည် နှီးနုသည်။ ဝါးယားကို ဝါးဖြူကလေးခေါ်သည်”ဟု
စုံလင်စွာ မှတ်သားထားသည်။

ယတြာအပြုနှင့်ပတ်သက်၍လည်း “ကောင်းစားလိုသော်
ကိုယ်နံကို ဘုရားထု၊ ယုတ်စေလိုသော် ကိုယ်နံကိုတံတားပြု”
ဟု မှတ်ထားလေသည်။

မှောင်စာရေးနည်းကိုပင် ဆရာတော်သည် ရှာဖွေမှတ်
သားထားသည်။ “မှောင်စာကားကြက်သွန်နီကိုကြိတ်၊ အရည်
စစ်ယု၊ ဆပ်ပျာ ရေကြည်နှင့်နှော၊ ထုံးဖြူအရည်ကြည်လည်း

(၆)

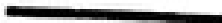
ကားချီး

ဆ၍ တော်အောင်ထည့်၊ စက္ကူမှာရေး၊ မှောင်၍နေ၏၊ မထင်၊
မီးပြမှထင်သည်” ဟု မှတ်ယူထားသည်။

မြန်မာမူသာမက နိုင်ငံခြားဗဟုသုတများကိုလည်း ဆရာ
တော်သည် ဆည်းပူးသည်။ သူ့မှတ်စုတွင် “မြန်မာတို့
သက္ကရာဇ် ၁၁၀၁-ခု၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၈၁၉” ဟူ၍
မှတ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ တဖန်အမေရိကန်ပြည်သို့
သွားလျှင် မည်မျှကြာသည်ကိုလည်း “အမေရိကန်တိုက်သို့
၆-လကူးရ၏” ဟု မှတ်ထားပေးသေးသည်။

ဆရာတော်၏ ကြိုးစားမှု ဆည်းပူးမှုတို့ကား အားကျစရာ
ကောင်းပေသည်။ သူ့မှတ်စုကိုလေ့လာဆည်းပူး ဖတ်ရှုရုံနှင့်
ပင် အဖက်ဖက်မှ ဗဟုသုတတို့ဖြစ်လေသည်။

ဆရာတော်ကဲ့သို့ ဗဟုသုတ အနွံအစပ် ကုံလုံကြွယ်ဝ
သော မြန်မာပညာရှိပေါင်းများစွာ ပေါ်ထွက် လာလျှင်
မည်မျှကောင်းမည်နည်း။

နိဒါန်း

မှတ်စုအကျိုးကျေးဇူးများ

ဧွေမြင်ကြားသိရသောအရာများ မေ့ပျောက် သွားခြင်း မရှိအောင် ရေးမှတ် စုဆောင်းထားသည်ကို ပါဠိဘာသာ အားဖြင့် “သုတသန္တိစယ” မြန်မာဘာသာအားဖြင့် “မှတ်စု” ဟုဆိုသည်။ သုတသန္တိစယခေါ် မှတ်စုများရေးရာတွင် မိမိနှင့် သက်ဆိုင်သည် မသက်ဆိုင်သည်ဟု ရွေးချယ်စိစစ် နေဘွယ် မရှိ၊ မည်သူပင်ဖြစ်ဖြစ် မှတ်သားလောက်သော အရာဟူသမျှ မှတ်သားရမြဲဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ခုနှစ်ဆယ်သော သိက္ခာပုဒ်တော်တို့ကို စောင့်ထိန်းတော်မူသည့် ရဟန်းတော် ဆရာတော်တပါးပင်ဖြစ်လင့်ကစား မိန်းမတို့နှင့်သာ သက် ဆိုင်သည့် မီးယပ်ရောဂါဆေးနည်းစသည်များကိုလည်း ရေး မှတ်ကြသည်။

သုတသန္တိစယခေါ် မှတ်စုစာဘို့ပေစ ကလေးအချို့သည် ရေးစဉ်ကတန်ဘိုးမရှိသလို ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း နောက်အခါ တွင် တန်ဘိုးမပြတ်နိုင်အောင် ရှိလာတတ်ပေသည်။ သောင်း ပြောင်းထွေလောစုပုံထားသောသံပိုတွင်းရှိ အချို့ သံတို သံစ ကလေးများ မလိုအပ်သူတို့အဘို့ တန်ဘိုးမရှိသလို ဖြစ်သော် လည်း လိုလားရှာဖွေသူတို့အဘို့ တန်ဘိုးရှိလှသော သံဘို့ သံစကလေးပျားဖြစ်လာသကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ရှေးက ရဟန်းပညာရှိ လူပညာရှိကြီးတို့သည် ဧွေမြင်ကြားသိရသမျှ ကို လက်မလွတ်ဟမ်း မှတ်စုများ ရေးသားထားကြသဖြင့် လောကီ၊ လောကုတ္တရာဆိုင်ရာမှတ်စုမှတ်ရာ အဖြာဖြာကြွယ်ဝ

သု“ဗဟုသုတ”ပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ်သို့ အလိုလိုပင် ရောက်ရှိလေ
 တော့သည်။ ယခုခေတ် ဗဟုသုတပုဂ္ဂိုလ် နည်းပါးသည်မှာ
 မှတ်စုံမှတ်ရာမရှိ၊ တွေ့မြင် ကြားသိရသမျှ မေ့ပျောက်ကြသော
 ကြောင့်ဟု ဆိုက မှားမည်မဟုတ်ပေ။ ဤမုံရွေးဆရာတော်
 မှတ်စုတွင် ပါရှိသည့် အကြောင်းအရာ အချို့မှာ ရန်ကုန်
 တက္ကသိုလ်မြန်မာစာ ပါမောက္ခဦးမောင်မောင်ကြီး၏ စကား
 နှီးတွင် ပါရှိပြီးဖြစ်၍ ဤနိဂါန်းတွင် မဖော်ပြတော့ပါ။ ဤမှတ်
 စုကို ရေးသားတော်မူသော မုံရွေးဆရာတော်၏ အကြောင်း
 အရာ အတ္ထုပ္ပတ္တိကိုကား အနည်းငယ်မျှဖော်ပြလိုပေသည်။

ဆရာတော်၏အတ္ထုပ္ပတ္တိ

ပျို၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာ၊ မော်ကွန်းစသော လောကီလော
 ကုတ္တရာ စာပေများကို ရေးသားပြုစုကာ စာဆိုတော်ပုဂ္ဂိုလ်
 ကျော်များတွင် တပါးအပါအဝင် ဖြစ်တော်မူသော မုံရွေး
 ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အလောင်းအလျာကလေးကို သလ္လာ
 ဝတီခေ် ချင်းတွင်းမြစ်၏ အရှေ့ဘက် ကမ်းပေါ်တွင် ယခု
 တိုင်ထင်ရှားလျက်ရှိသော မုံရွေးမြို့၏တောင်ဘက် ခရီးလေး
 တိုင်ခန့်အကွာ၊ မုံရွေးဟူ၍၎င်း၊ မင်းရွေးဟူ၍၎င်း ခေ်ဝေ်
 သောရွာနှင့် တဆက်တည်းစပ်လျက် တည်ရှိသည့် ကျေးမုံ
 ရွာ၌ သက္ကရာဇ် ၁၁၂၀-ခုနှစ် နယုန်လဆန်း ၄-ရက်
 တနင်္ဂနွေနေ့ မွန်လွှဲပဟိုရ် ၃-ချက်တည်း စက်နာရီ ၃-
 နာရီကျော်အချိန်တွင် ဖွားမြင်သည်။

ဆရာတော်၏မိဘမျိုးရိုး အစဉ်အဆက်မှာ မြင်းစီး၊ မြင်း
 ခေါင်း၊ မြင်းစုသူကြီး မိုးရာဖြစ်၍ ငယ်မည်မှာ မောင်နိုး
 ဖြစ်သည်။ မိဘနှစ်ပါးတို့သည် မောင်နိုးကို အသက် ၆-နှစ်

အရွယ်တွင် “ရှင်မဟာဝိစိတ္တာဘိရာမပဝရသမ္မောဓိ” ဘွဲ့ အမည်တော်ရှိသော မုံရွေးရွာ ရွှေရေးဇေတဝန်တိုက် ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံ အပ်နှံ၍ အခြေခံဖြစ်သော စာပေများကို သင်ယူစေသည်။

အသက် ၁၅-နှစ်အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ မဟာဝိစိတ္တာရာမ ဆရာတော် ဘုရားကြီးကိုယ်တိုင်ဥပဇ္ဈယ်ပြု၍ ရှင်သာမဏေ ဘဝသို့ရောက်အောင် ပို့ဆောင်တော်မူပြီးလျှင် “အရိယာသုတော်ကောင်းတို့၏အမူအကျင့် အနွယ်ကိုဆက်ခံယူသည်ကိုစွဲ၍ သာမဏေအား “အရိယဝံသ” ဟုဘွဲ့မည် တပ်တော်မူပြီး ခြေတော်ရင်း၌ပင် လောကုတ္တရာစာပေပညာ ရပ်များကို ဆက်လက်သင်ကြား နေစေလေသည်။

မုံရွေး ဆရာတော်လောင်းဖြစ်သော သာမဏေ ကလေးသည် အသက် ၁၅-နှစ်အရွယ်ကပင် သိပ္ပံ၊ ဝိဇ္ဇာဟူသော လူတို့ တတ်မြောက်ဘွယ်ရာ လင်္ကာ၊ ဆောင်းပါး၊ လူးတား၊ ဝတ္ထုစသော စာပေယဉ်ကျေးမှု အနုပညာရပ်များကို တခုမကျန်တစ်မြောက် ကျွမ်းကျင်တော်မူသည်ဖြစ်၍ အသက် ၂၀-အရွယ် သက္ကရာဇ် ၁၁၄၀-ခုနှစ်တွင် ရဟန်းဘောင်သို့တက်ရောက်ပြီးသောအခါမဟာဝိစိတ္တာရာမဆရာတော်က ရဟန်းသစ်၏ အမှောင်ခွင်း၍ အလင်းဆောင်သည့် နေရောင်ခြည်သဘွယ် ဉာဏ်ပဋိဘာန် ထက်သန်ထွန်းပြောင်သည့် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်ကို စွဲ၍၎င်း၊ ဖွေးနံ တနင်္ဂနွေဖြစ်၍၎င်း ရှင်ဘွဲ့ “အရိယဝံသ” တွင် “အာဒိစ္စရံသီ” ဟူသောဘွဲ့ ထပ်ဆင့်၍ “အရိယဝံသ အာဒိစ္စရံသီ” ဟု ရဟန်းဘွဲ့ ချည်တော်မူပြန်သည်။

ဤသို့အားဖြင့် အသက် ၁၅-နှစ် အရွယ် သာမဏေ
 ငယ် ဖြစ်ပြီးသည်မှအစ လူမှုကိစ္စဖြစ်သော သိပ္ပံ၊ ဝိဇ္ဇာ
 ပညာရပ်များကို စွန့်ပယ်၍ ငယ်ဆရာထံ၌ပင် ကျက်မှတ်
 သင်အံ၊ ပညာဉာဏ် ကြီးရင့် ပြီးသည့် နောက် ဆာလင်း၊
 ဆားတုံ၊ ဗဒုံ၊ မုံရွာစသော မြောက်ဘက်တလွား၌ ထင်ရှား
 ကျော်စောသည့် ဆရာတော်များထံ နည်းနာခံလျက် ဘုရား
 ဟောမြွက် ဓမ္မက္ခန္ဓာ အဖြာဖြာကို လေ့လာ အားထုတ်လာ
 သော 'အရိယဝံသ အာဒိစ္စရံသီ ပုဂ္ဂိုလ်အရှင်မြတ်သည်
 ရဟန်း ၇-ဝါရလျှင်ပင် ဂမ္ဘီရလေးဖြာ အင်္ဂါကိုးသွယ်
 နိကာယ်ငါးရပ် ပိဋကတ်သုံးပုံ အလုံးစုံသော အဋ္ဌကထာ၊
 ဋီကာ၊ အနု၊ မဇု၊ ယောဇနာ၊ လက်သန်းတို့ကို တဘက်
 ကမ်းရောက် တတ်မြောက်တော် မူလေသည်။

ဆရာဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်သော မဟာဝိစိတ္တာ ဘိရာမ ပဝရ
 သမ္ဗောဓိ ပျံလွန်တော်မူလျှင် ဆရာတော်၏ အရိုက်အရာကို
 ဆက်ခံတော်မူ၍ မုံရွေးလေးထပ် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ စာပေ
 ပို့ချ၍ နေတော်မူစဉ် ယင်းဆရာတော်ဘုရား၏ဂုဏ်သတင်း
 ကို ရတနာပူရ စတုတ္ထနန်းတည် မှန်နန်းရှင်ခေါ် ဘကြီးတော်
 မင်းဘုရားကြီး ကြားသိတော်မူလေလျှင် အင်းစနေပြည်တော်
 သို့ ပင့်၍ ထီးလှိုင်ရှင်ဘုရားအနီး မင်္ဂလာဘုံသာ မည်သော
 အုတ်ကျောင်း တော်ကို ဆောက်လုပ် လှူဒါန်း တော်မူ၍
 “ဣန္ဒဝဇီရာဘိ လင်္ကာရ သီရိဇေ မဟာဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇ
 ဂုရု” ဟူသော တံဆိပ်တော်ကို ကပ်လှူကိုးကွယ်တော်မူသည်။

ရဟန်း ၇-ဝါမှစ၍ မုံရွေးဆရာတော် ရေးသားပြုစုတော်
 မူခဲ့သော ကျမ်းစာများမှာ—

(၁) ဥတိန္ဒပျို့၊

- (၂) ပဉ္စာဝုဓပျို့၊
 - (၃) နာရဒပျို့၊
 - (၄) အာဒါသမုခပျို့၊
 - (၅) မဟာသီလဝပျို့၊
 - (၆) နာနာဆန္ဒပျို့၊
 - (၇) ကုသပျို့၊
 - (၈) အာကာသသျတ္တရပျို့၊
 - (၉) အာကာသစာရီပျို့၊
 - (၁၀) မင်္ဂလာသုတ်ပျို့၊
 - (၁၁) ပြာသာဒ်ကျောင်းဘွဲ့၊
 - (၁၂) သမန္တစက္ခုဒီပနီ ၉-တွဲ၊
 - (၁၃) မြန်မာ မဟာရာဇဝင်ကြီး အင်္ဂါ ၁၂၀-ကျော်၊
 - (၁၄) ကဝိမဏ္ဍနိရေးနှုန်းကျမ်း၊
 - (၁၅) ငါးရဲ့ငါးဆယ်ထွက် ဇာတ်ပေါင်း ၆၀၊
 - (၁၆) ဂန္တီရကထာရတနာကြေးမုံ၊
- စသောကျမ်းများ ဖြစ်သည်။

မုံရွေးဆရာထော်ကား “မျက်မှောက်ဘဝမှ စုတေ့လျှင် ကျွန်းဦး ဇမ္ဗူသပြေပင် အနီးဝယ် ဘုမ္မပိုးနတ်မင်း ဖြစ်နေလျက် အရိမေတ္တေယျ မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော် မူသောကာလ လူဖြစ်၍ ဝီရိယာဓိက ဘုရားဆုကို ဗျာဒိတ်ခံရ လိုကြောင်း” ဆုတောင်းတော် မူသည်နှင့်အညီ၊ အများ သဏ္ဍဝါတို့၏ အကျိုး၊ သာသနာတော်မြတ်၏ အကျိုး၊ မိမိ၏ အကျိုးတို့ကို သည်ပိုးဆောင်ရွက်တော် မူ၍ သက်တော် ၆၉-နှစ် အတွင်း အပြည့် မင်္ဂလာဘုံသာမည်သော အုတ်ကျောင်း

(လ)

နိဂါန်း

တော်၌ မြတ်စွာဘုရားသော်မှ မလွန်ဆန်နိုင်သော ခယဝယ အနိစ္စသဘောသို့ ရွှေ့လျော့ပျံ့လွန်တော် မူသတည်း။

ပုံနှိပ်လုပ်ဆောင်ခြင်း

ဤမုံရွေးဆရာတော် မှတ်စုကို ဆရာတော်ဘုရား ဆည်း ဆည်း ပူးပူး ရှာဖွေစုဆောင်း ရေးမှတ်ထားသော စာများ မပျောက်ပျက်စေလို၍၎င်း၊ ရှေးဆရာတော်ကြီးများ မည်သို့ မည်ပုံ မှတ်စုရေးသား ကြသည်ကို ခေတ်လူငယ်တို့ သိရှိစေ လို၍၎င်း၊ တိမ်မြုပ်နေသော စာဟောင်း ပေဟောင်းများ ပေါ်ပေါက်လာစေလို၍၎င်း၊ ဤအကြောင်းအချက်တို့ကြောင့် ပုံနှိပ်လုပ်ဆောင်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ယင်းသို့ ပုံနှိပ်လုပ်ဆောင်ရာတွင် ရန်ကုန် တက္ကသိုလ် မြန်မာစာပါမောက္ခ ဦးမောင်မောင်ကြီး၏ လက်ရေးစာမူနှင့် ပုဂံဝန်ထောက် ဦးတင်၏ ပေစာမူများကို ရရှိပါသည်။ ထို စာမူများပေးပို့ ကူညီသည့် အတွက် ကျေးဇူးဥပကာရ အထူးတင်ရှိပါသည်။ အဆိုပါစာမူ ၂-ခုကို တိုက်ဆိုင်၍၎င်း၊ မှတ်စုစာများကို အလွယ်တကူသိစေရန်ခေါင်းစီးများ ထည့် သွင်း၍၎င်း ဆရာဦးခင်စိုး [သာသနဓဇ ဘိရိပဝရ ဓမ္မာစရိယ] နှင့် ဆရာဦးသိန်းဟန် (၁)၊ ဦးတင်နွယ်၊ ဦးဟန်ထွန်း၊ ဦးပု၊ ဦးရွှေဖူး၊ ဦးသိန်းဟန် (၂) ဟံသာဝတီပါဠိဆရာများ အလွှဲက ကောင်းစွာတည်းဖြတ် ကြပ်မသုတ်သင် ပြင်ဆင် အပ်သည် ဖြစ်ပါကြောင်း။

“ဟံသာဝတီ”

မုံရွေးဆရာတော် မှတ်စု

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၉၅-ခု နတ်တော်လဆန်း ၆-ရက်၊
တနင်္ဂနွေနေ့ကစ၍ရေးသည်။ (မုံရွေးဆရာတော်
ဘုရားမှတ်စု။)

ပဇာ သဒ္ဓါဟော

၁။ ပဇာကား သတ္တဝါကိုလည်းဟော၏၊ ကျွန်ကိုလည်း
ဟော၏၊ မောင်ပဇာဟုခေါ်ကြ၏။

တစသဒ္ဓါဟော

၂။ တစသဒ္ဓါသည် ပြင်အခွံကိုဟော၏၊ ရွာမှာ တပြင်
ဟု ခေါ်ကြ၏။

ဂေါဝိန္ဒသုတ်

၃။ ဂေါဝိန္ဒသုတ်တွင် လာသည်ကား ဝိသမ္ပတိမင်း၊ ဂေါ
ဝိန္ဒပုဏ္ဏားသားကားဇောတိပါလတည်း၊ မင်းမှာရေဏုကား
သားကြီးတည်း၊ ပုဏ္ဏားသေသော် မဟာဂေါဝိန္ဒတွင်ပြန်၏။

မြေကြီးသဏ္ဍာန်

၄။ *အယံ မဟာပထဝီ ဥတ္တရေန အာယတံ၊ ဒက္ခိဏေန သကဋမုခံ။ ။ (သုတ်မဟာဝါ။)

တိုင်း ၇-တိုင်း

- ၅။ (၁) ကာလိင်္ဂတိုင်း-ဒန္တပုရ။
- (၂) အဿကတိုင်း-ပေါတန။
- (၃) အဝန္တိတိုင်း-မဟီယတိ။
- (၄) သောစိရတိုင်း-ဂရာရူဝ။
- (၅) ဝိဒေဟတိုင်း-မိတ္ထိလာ။
- (၆) အင်္ဂတိုင်း-စမ္ပာ။
- (၇) ကာသိတိုင်း-ဗာရာဏသီ။

မင်း ၇-ဦး

၆။ သတ္တဘူမင်း၊ ဗြဟ္မဒတ္တမင်း၊ ဝေဿဘူ၊ ဘရတ၊ ရေဏှ၊ စူဠရဋ္ဌ ၂၊ ပေါင်း (၇)။

သက္ကပဋ္ဌသုတ်

၇။ သက္ကပဋ္ဌ သုတ်တွင်ကား ရာဇဂြိုဟ်၏အရှေ့ အမြူ သဏ္ဍရွာ၊ ၎င်းရွာမြောက် ဝေဒိယတောင် ဣန္ဒသာလဂူ ရှိသည်။ ၎င်းတွင်နေစဉ် ပဏ္ဍသိခနတ်သား စောင်းနှင့်လာ သည်။ တိမ္ပရုနတ်၏သမီး သူရိယဝစ္ဆသာ နတ်သွီးရှိသည်။ မာတလိ၏သား သိခဂ္ဂှိနတ်သားတည်း။ သိကြားခင်းသား ဂေါပကနတ်သားတည်း။

*ဤမဟာပထဝီမြေကြီးသည် မြောက်ဘက်အဖို့ ကျယ်ပြန့်၍ တောင်ဘက်အဖို့ လှည်းဦးပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည်။

ဝေါနှင့် ဘဝေါ

၈။ မင်းတို့စီးသည့် ဝေါဟူသည် ဘဝေါ ဆိုလိုသည်။ ဘဝေါဆိုသည်ကား ဘဝနဆိုလိုသည်။ ဘဝနဆိုသည်ကား နေရာကို ဆိုလိုသည်။

“သက္ကဿ ဘဝနံ ဥက္ကာကာရံ” ဆိုသည့် တေမိပါဌ်ကို ရှုရာသည်။

စာအမှားအမှန်

၉။ လေးပါးစုံအင်၊ စတုရင်ဖြင့်၊ ပိုက်တွင် ဝင်ကြောင်း၊ မင်းကိုချောင်းသို့၊ “ယိုကြောင်းဘွယ်ဘွယ်” ရှိကြသည် “ယုံထောင်းဘွယ်ဘွယ်” ရှိရမည် ထင်သည်။

ဘုန်းတော်ဖွဲ့

၁၀။ အင်ငါးပါးနှင့်၊ လှထွားစေမည်၊ ရွယ်လည်းဘက် တုန်း၊ ဘုန်းလည်းတက်ပြီး၊ မျိုးလည်းမယုတ်၊ ရွှေစင်ခုတ်သို့။

မာယဖွဲ့

၁၁။ ပရိမဏ္ဍိုင်၊ သည်ပြိုင်ဗဟို၊ မြင်းခိုရထိပ်မှာ၊ ယူဇနာ ဖြင့်၊ သင်္ချာတထောင်၊ အစောက်ဆောင်လျက်၊ ရန်အောင် ဆုံးစွန်း၊ ဝေဇယန်ဟု၊ ဗိမာန်သာထွတ်၊ ပြာသာဒ်နန်းရှင်၊ မာယတွင်သာ။

သာသနာကိန်း

၁၂။ ဗိမိစေ့ကိုက်၊ ကိန်းအလိုက်၊ လူပိုက်ဗျာပါများလတ္တံ့၊ (သာသနာကိန်းတည်း၊ ၁၁၉၅-ခုတည်း။)

ဘုံခန်းစကား

၁၃။ “ကျေးကျွန်အစုတ်၊ ဝပ်ကထုတ်သော်၊ သမုဒ်ပင်လယ်၊ ခြောက်စဖြယ်” ဘုံခန်းဆိုသည်မှာ-ကျေးကျွန်များ၍ ပင်လယ်ရေကို ထုတ်သောက်လည်း ပင်လယ် ခန်းခြောက်ဖြယ်ရှိ၏ ဟုလိုသည်။

ဟံသာဝတီရောက်ငယ်မည်

၁၄။ ဟံသာဝတီရောက် ငယ်မည်ကား “မောင်တရုပ်” တည်း။

မြန်မာစကားပုံ

၁၅။ ကြောက်လျှင်မပြုနှင့်၊ ပြုလျှင်မကြောက်နှင့်ဆိုသည့် သူချင်း ကျောချင်းကပ်၍ ပေါင်းကြသည်၊ ကြောက်တတ်ကြသူလည်း မပြုကြ၊ မပြုကြသူလည်း ကြောက်တတ်၏။

မွန်စာပေအင်္ဂါစဉ်

၁၆။ တလှိုင်းစာ အင်္ဂါစဉ်-ကကာ ကိကီ ကုကု ကေက ကောကောက် ကံကား။

ဒန်ပုပြုရန်ရွေးနည်း

၁၇။ ဒန်ပုပြု၍ မစားရသည်ကား- သစ်ကြီး၊ နွယ်ရစ်၊ ဓားထစ်၊ လက်တောင်း၊ မြောက်မထား၊ လင်းမြေရှော၊ တမြမ်းသေ၊ ငှက်သိုက်၊ ပျားစွဲ-ဟုသော ၉-ပါးသောအပြစ်မှ ကင်းလွတ်သည်ကိုဒန်ပုပြုရသည်။ (စုံ.လေးဆယ် ဒိုင်းဝန် ကျောက်စာစုတွင်ပါသည်။)

လက်ဖက်နှင့်မြင်

၁၈။ မှန်စီသတ်ပုံ၊ “မနီးမကမ်း၊ ပျူငှါဆမ်း၊ တည်ကွမ်း
လက်ဖက်မြင်”။ လက်ဖက်ကို ရှမ်းတို့မှာ မြင်ခေါ်သည်။ ။

သတ်ပုံဘေန်ချက်

၁၉။ “ရေပွက်ပလုံ၊ ကမ်းစားကျ၊ ချစ်ပုံ ဆီးကန့်
သည်။” ကျစ်စားကား တပီးသတ်ပုံများမှာ မထင်။

လေဆေး

၂၀။ သည်းချေ သလိပ်၊ လေမျိုးနှိပ်၊ မျောက်ဆိပ်ရွက်
ဆယ်ထွေး

မိန်းမအရွယ် ပိုင်းခြားပုံ

၂၁။ ရှေးဦးငယ်က ဗာလာ၊ ခုနစ်နှစ် ဒါရိကာ၊ ရှစ်နှစ်
ဂေါရီ၊ ဆယ်နှစ် ကလျာ၊ ၁၂-နှစ် ကုမ္မာရီ၊ ၁၄-နှစ် သွေးဝုံး၊
၁၅-နှစ် မျက်မည်း၊ ၂၀-မျက်ဝန်း၊ ၄၀-မြောင်းတူးတည်း။

မြကောင်းအဆင်း

၂၂။ မတူးမတည်၊ မြကောင်းသည်၊ ပိုးရည်တောင်စာ
ဆင်း။

ရွှေနောက်မတူ

၂၃။ ၁၀၇၀-ခုနတ်ဆတ်လပြည့်စနေနေ့ပြီးသည်ဟု၏၊
နောက်ထပ်လောင်းပြန်သည်မှာ ၁၀၈၁-ခု တပေါင်းလပြည့်
ကျော် ၁၀-ရက် တနင်္ဂနွေနေ့ပြီး၏။

မှန်စီကျောင်းဆရာ

၂၄။ တံတားကြီးအနောက် မှန်စီကျောင်းဆရာ ပုည
ကောမိ ဟု၏။

သမပိုက်ပျို

၂၅။ သမပိုက်ဖျိုကား- “ဗောဓိဉာဏ၊ အတ္တာယ” ဖြင့်
နိဗ္ဗာန်၊ “မြို့ထွားစကြာ၊ ကမ္မုကာသား၊ စမ္မာနဂရ”၊ ၎င်းပျို
ရွေးကပင် ကမ္မုကို စပ်ကြ၏။

ဘားမဲ့ ဆရာတော် တံဆိပ်

၂၆။ ဘားမဲ့ ဆရာတော် “ပဝရ မဟာဓမ္မ ရာဇဂူ”
တံဆိပ်။

ဆင် ကျား ရှင်

၂၇။ ၁၁၃၉-ခု စဉ့်ကူးမင်းလက်ထက် ဆင်ကျားရှင်
တော်နေရာ သပြိုင်ရသည်။

ကချေသည် ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့

၂၈။ ရွှေကုံး ရွှေခက်၊ ရွှေဘယက်နှင့်၊ ရွှေဒက်စည်
ဘောင်း၊ နားတောင်းလက်ကြပ်၊ လက်စွပ်ပုတီး၊ ညီးညီးလျှံဝါ၊
သိင်္ခါခါးပန်း၊ ပတ်ဝန်းစည်းတိုင်း၊ သင်တိုင်းတမူ၊ မတူတချို့၊
စိမ်းညိုနီဝါ၊ အပြာတွတ်တွတ်၊ သွယ်ညွတ်လက်ခြေ၊ ဆံခွေ
ယိမ်းနွဲ့၊ ခြောက်ဆယ့်လေးပါး၊ ကခြင်းပြား၌၊ မှတ်သားကျင်
လည်၊ ကချေသည်လည်း၊ ဝန်းလည်ကြည့်တိုင်း၊ အလှိုင်း
လှိုင်းတည့်၊ ကြီးအိုင်း ကြီးပေါ့၊ လွန်လျော့လွန်တံင်း၊ ခါး
ဆင်းကရဝီ၊ စုံစီပဲ ဖြစ်၊ က မြူးရှင်သည်။ ။ ခြင်သည်မျက်စိ
မူးမျှတည်း။ (သမပိုက်တွင်စပ်သည်။)

ကပ္ပဝဏ္ဏနာ ကျမ်းပြုဆရာတော်ကျောင်း

၂၉။ ကပ္ပဝဏ္ဏနာကိုပြုသော (အစ) အဘိသေက ဆရာ
တော် ကျောင်းကား ရကနာသုဋ္ဌေးကျောင်းဆိုသည်၊ ကျောင်း
ရပ်ကား တောင်ဖိလူ တံခါးကသော်မြင်၍၊ ကျမ်းချောင်းက

သော် တောင်ဘက်၊ တံတားကြီး လမ်းကသော် အရွှေဘက် တည်း၊ ရတနာသုဋ္ဌေးကျောင်းပင် အမည်တွင်သည်။

ကိကီမင်းဆက်

၃၀။ ကိကီမင်း၊ ၎င်းသားပထဝိန္ဒ၊ ၎င်းသားသုဿာမ၊ ၎င်းသား တိတိဗြဟ္မဒတ္တ။

တိသနိပါတ် စကားထူး

၃၁။ တိသနိပါတ်ပြီးခါနီးတွင် အာနန္ဒသေရ ဂါထာစု ရှိသည်။ ၎င်းတွင် “ဒွါသီတိ ဗုဒ္ဓတော ဂဏှိ” စသောဂါထာ ပါသည်။ ဂေါပကမောဂ္ဂလာန်မေး၍မြေသည်။ ၎င်းတွင် ဥတ္တ ရာ မည်သော ဥပါသိကာမက တပ်မက်မောရာတွင် ၇-ဂါထာ ကိုရွတ်သည်ဆို၏။ “အဗ္ဗပါလိ ဂဏိကံ ဒိဿာ ဝိက္ခိတ္တမိတ္တာနိ ဩဝါဒါနုသာသနတ္ထန္တိပိ ဝဒန္တိ” ဟူ၍ ပါပြန်၏။ စကားထူး စွ၊ (ဂျီတွင်တည်း။)

အားရှစ်ပါးတွင်ဆိုပုံ

၃၂။ ပညာရှိတို့အားကား တည်ကြည်ခြင်းတည်း၊ ဗဟု သုတ ရှိသောသူတို့ အားကား ဆင်ခြင်ခြင်းတည်း၊ (အားရှစ် ပါးတွင် ဆိုသည်။)

သက္ကဋ္ဌဝိဂြိုဟ်

၃၃။ “ဓာတုပစ္စယေဟိ သဒ္ဓိဏှိတွာ ကဘဂန္ဓာ သက္ကဋ္ဌ ဝန္ဓာ၊” သဒ္ဓိဝဠုန်ပျံတွင် သက္ကဋ္ဌကို ဝိဂြိုဟ်ဆိုသည်။

တူတော်များ

၃၄။ ထေရာဂါထာ တိစတုအဋ္ဌကထာ အဋ္ဌကပံ အင်္ဂါတွင် ဥရုဝေလတူတော် အရှင်သေနကလည်း အပဒါန်

တွင် ဥဒေါင်းမြီးလှကြောင်းကို လာ၏။ အညာတကောဏ္ဍည
တုလည်း ပုဏ္ဏဟူ၏။

ဝိဇ္ဇာဓိရ်ဖြစ်နိုင်ကြောင်းသာကေ

၃၅။ အပဒါနပါဠိ(ညော)ကျောချပ် ဆယ်ကြောင်းတွင်
“ဝိဇ္ဇာဓရော တဒါ အာသိ” စသည်ဖြင့် တိဏပုပ္ဖိယထေရ်
သုမေဓဘုရား လက်ထက် ဝိဇ္ဇာဓိရ်ဖြစ်ကြောင်းကိုလာသည်။
စံတွင် ဝေဿဘူဟူ၍လည်းရှိ၏။ ကေနုတေ ဣတော ကပ္ပေ
လည်း ရှိ၏။ ဘုရားနှင့် ကမ္ဘာ မညီ၊ ကေသရပုပ္ဖိယထေရ်
ဝိဇ္ဇာဓရော တဒါအာသိ၊ ဝိဇ္ဇာဓိရ် ဖြစ်၏။

ဟင်းမျိုးဆယ်ပါး

၃၆။ အချက်-၁၊ အပြုတ်-၂၊ အဖုတ်-၃၊ အလှော်-၄၊
အကြော်-၅၊ အကျစ်-၆၊ ကင်ပြစ်-၇၊ အပေါင်း-၈၊ အ
ထောင်း-၉၊ အသုတ်-၁၀၊ ဟင်းမျိုးဆယ်ပါး။

မဒ္ဒိမိဖုရား နိမိတ်ထင်

၃၇။ မဒ္ဒိမိဖုရား တောသို့ ဝင်သောအခါ အသီးမသီး
သော သစ်ပင် သီးသကဲ့သို့၊ သီးသောသစ်ပင် မသီးသကဲ့သို့၊
အရပ်မျက်နှာမထင်၊ လက်ျာမျက်စိ လှုပ်၏။ ခြင်းတောင်း
ကျ၏။ တူးရွင်းကျ၏။ ဤနိမိတ် ထင်ကုန်၏။

သိဇ္ဇည်းမင်းဗိုလ်ပါ

၃၈။ သိဇ္ဇည်းမင်းဗိုလ်ပါ ၁၂-ခေါ်ဘိဏ္ဍီရှိ၏။

အခေါ်နှင့်သဂုပ်ခြားနားပုံ

၃၉။ ဂဇော်မှာလည်း ဆပ်ကိုလုပ်သည့် ဂဇော်အရက်၊

မိကျောင်းစောင်းမှာလည်းဂေါမါဆိုသည်၊ ဖွတ်စောင်းတည်း၊
ယခုမိကျောင်းစောင်းခေါ်သည်။

ခရုသင်း ၂-မျိုး

၄၀။ ခရုသင်းသည် လက်ဆုပ်ခရုသင်း၊ ကျည်တောက်
ကဲ့သို့ခရုသင်း၊ ခရုသင်း ၂-မျိုးရှိ၏။

ပုံသာနှင့်အောင်းကလေး

၄၁။ “ပရိဝဒန္တာ-အောင်းကလေးပုံသာတို့သည်၎င်း”
ဆိုသည်။ ပုံသာကို အောင်းကလေးဆိုသည်နှင့်တူ၏။

ဇမ္ဗုသုပြေသီးပမာဏ

၄၂။ ဟိမဝန္တမြို့ သတယောဇနုဗ္ဗေဓံ၊ ဇမ္ဗုရူက္ခတော
ဃဌပ္ပမာဏံ ဇမ္ဗုဖလံ ဣဒ္ဓိယာ ဝန္တာအာနေန္တိ။

ဇမ္ဗုသုပြေသီးကား အိုးပမာဏရှိ၏။ (သာရိပုတ္တရာအပ
ဒါနံ။)

သမုစ္စည်း ၃-ပါး

၄၃။ ပဒသမုစ္စယ၊ ကြိယာသမုစ္စယ၊ ဝါကျသမုစ္စယ
၃-ပါး။

သံဝရဇာတ်ပေါင်း

၄၄။ သံဝရမင်း လုံ့လလျှော့ရဟန်း။

မဟောသဓ ဇာတ်ပေါင်း

၄၅။ မဟာနန္ဒာဒေဝီကို ကိသာဂေါတမီ၊ ပဉ္စာလစန္ဒာ
ကို ရာဟုလာဟုတွေသည်။

နောင်တော်ကြီးမင်းမန်းစက်တော်စုန်သက္ကရာဇ်

၄၆။ သက္ကရာဇ် ၁၁၂၄-ခုပြာဆိုလဆန်း ၇-ရက်အင်္ဂါ
နေ့ ရတနာသိမ်။

ဒုတိယ-မင်းတရား မန်းစက်တော်ရာသို့ စုန်တော်မူသည်။

တပို့တွဲလဆန်း ၁၀၊ တနင်္ဂနွေနေ့ ဖူးမြင်ပူဇော်တော်
မူ၏။

သတ္တာဟစေ့နေ၍ တပို့တွဲလပြည့်ကျော်တရက်နေ့ပြန်ခဲ့၏။
မင်းဘူးမှသည်ပုဂံမြို့သို့ရောက်လျှင် ကျောက်စာတို့ကိုကူးဖတ်
ရ၏။

စာဆိုကျော်အမတ်များ

၄၇။ လက်ဝဲသုန္ဒရ၊ ဘယရန္တမိတ်၊ ကျော်ထိတ်လျှံဝေ၊
သရေသင်္ခယာ၊ မည်သာဆင့်ကဲ၊ လက်ဝဲဘိနန်သူ၊ ရွန်းရွန်း
လုမျှ၊ ဇမ္ဗူညွန့်လျှံ၊ ရွှေဘွဲ့သံဖြင့်၊ ကျော်ညံလွန်ပတ်၊ စာဆို
မတ်လျှင်၊ ကောင်းမြတ်ဖိုး၄၄၊ ထူးကဲလွန်သည်၊ မျက်မွန်
မဏိ၊ ဝင်းဝင်းညီတည်း။

စစ်သူကြီးဉာဏ်စွမ်း

၄၈။ ဝိရိသာခေါင်၊ ဝေဘူတောင်မှ၊ ယူဆောင်သောသွင်၊
ကျယ်ဝန်းဖျင်သား၊ သေနင်္ဂဇာ၊ ထွန်းစိမ့်ငှါဟု၊ တန်ဆာ
ဦးမြင့်၊ မှန်ကင်းလွင့်ရှင့်၊ လင်းပွင့်အာရုံ၊ မှန်ကြေးမုံသို့၊ အစုံ
အစေ့၊ အမွေအသိမ်၊ အငြိမ်အသက်၊ ရှေ့နောက်ဆက်၍၊
ယွင်းကွက်မမူ၊ ခွဲစိတ်ယူလော့။ စစ်သူကြီးတို့ ဉာဏ်စွမ်း
တည်း။

တရုတ်ခရီးအတာမှတ်ပုံ

၄၉။ မြန်မာပြည်မှ တရုတ်ဥဒည်ဘွား၌အထိ ၁၄၈-ယူဇနာ၊ ရွှေကြက်ယက်ကသေ ၁၄၇-ရှိကွာ၏။ လဝန်းမိမာန်သည်လည်း ၁၄၇-ရှိ၏။ ထိုနှင့်ပမာဏမျှ၏။

သင်္ကြန်အခါရေကစားခြင်းအကြောင်း

၅၀။ တန်းခူးလ၊ ကဆုန်လသင်္ကြန်တွင်ရေလောင်းသွန်းကြသည်ကား နှစ်သစ်ကိုရည်သလော၊ နှစ်ဟောင်းကိုရည်သလောဟုအံ့။ နှစ်ဟောင်းကိုရည်သည်။

မိန်ရာသီလည်း ငါးရာသီတည်း။ ရေဝတီသည် ရေတွင်သုံးသည့်မြို့၊ နက္ခတ်တည်း၊ ဥပျိုင်းတာရာသည် ရေငှက်တည်း။

သည်ကိုရည်သည်ယူရာ၏။ သာကီဝင်တို့လည်း ကစားကြကြောင်း ဒေဝဒဟမြို့တည်ရာတွင်ဆိုသည်။ တရုတ်ပြေးလက်ထက်ကလည်း ရေပက်သည်ကိုဆိုသည်။

ဟိတသိဒ္ဓိကျမ်းပြုအခါ

၅၁။ အောင်မြေစံလွတ် ကျောင်းမြတ်ဒါယကာ မင်းကြီးသားတော်အိမ်ရှေ့မင်းကို ဆရာတော်မဟာဗုဒ္ဓကိုရက ဆက်သောပုံတွင်—

မျက်နှာလှရုပ်၊ ငှက်ခင်ပုပ်လျှင်၊ မိုးချုပ်မှသာ
မြည်တော့သည်။

ဟူ၍ ပသတ်နှင့် စပ်တော်မူသောကြောင့် ဆက်၍ရေးသည်ဟု ဟိတသိဒ္ဓိတွင်ဆိုသည်။ လို့ကြောင့် ဟိတသိဒ္ဓိကိုလောကမာရ်အောင်ဒါယကာ အောင်မြေစံလွတ်ကျောင်းကြီးဒါယကာ တနင်္ဂနွေမင်းတရားလက်ထက် စီရင်သည်ဟု မှတ်

ရာသည်။ ကန်တော်မင်းကျောင်းအဖြေ မေတ္တာစာကိုလည်း
ဟိတသိဒ္ဓိပြီးမှ စီရင်သောကြောင့် ဟံသာဝတီပါ မင်းလက်
ထက်မှစီရင်လေသည်မှတ်ရ၏။ မေတ္တာစာအဖြေတွင် ဟိတ
သိဒ္ဓိကို ညွှန်သောကြောင့်သိရသည်။ ။

ခင်ပုပ်စကားမှာ သောမနဿပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ငှက်ဖြစ်သည့်
ဝတ္ထုတွင်ပါသည်။

အာတုရံအသုစိံ ဂါထာဟောခြင်းအကြောင်း

၅၂။ ထေရီအဋ္ဌကထာ၌အဘိရူပနန္ဒာထေရီကားကပိလ
ပြည်၌ ဝပကမည်သောသင်္ကဏ်ဝင်မင်း၏ မိဖုရားဝမ်း၌ သွီး
ဖြစ်၏။ ပေးစားမည့်နေ့လျှင်လုလင်သေ၏။ နောက်အဖုကအလို
မရှိပဲ ရဟန်းပြုစေ၏။ နောက်ဘုရားထံမိန်းမရုပ်ကို ဖန်ဆင်း၍
ပြရာ “အာတုရံ အသုစိံ ပုတိံ ပဿ နန္ဒေ” စသော ဂါထာကို
ဟော၏။ ရဟန္တာဖြစ်၏။ (အပဒါန်တွင်လာ၏။)

ပဉ္စမိဆောင်ခေါ်ပုံ

၅၃။ မိထွေးတော်ဂေါတမီ ကျွန်မဖြစ်သည်။ ကျောင်း
၅-ဆောင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ၅-ပါးကိုလှူသည်။ ပဉ္စမိ ခေါ်
သည်။ ။ ယခုပဉ္စမိကား အိမ်မ-ဆောင် အနောက်က အ
ဆောင်ကို ပဉ္စမိခေါ်သည်။ အိမ်မဲဆင်ဝင် စားဖိုအနောက်
ဆောင်ကို ပဉ္စမိခေါ်သည်။ မြောက်ဆောင်ကား အခြား
တည်း။

ဘဝသံသရာအဖြစ်ထူးထန်းပုံ

၅၄။ စတ္တာလီသနိပါတ်အစ၌ ဣသိဒါသိ ထေရီသည်
ရှေးဘုရားတို့လက်ထက် ဆုတောင်းပြီး ယောက်ျားဖြစ်လျက်

ပစ္စိမမှ သတ္တမထက် အကလျာဏမိတ္တ သံသဂ္ဂကြောင့်
 အဝိဝိငရဲ၌ခံပြီး၍ သုံးဘဝ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်၏။ ကျွန်မ၏ဝမ်း၌
 နပုံးဖြစ်၏။ ထိုကသေလျှင် လှည်းသမားသွီးဖြစ်ပြန်၏။ ဂီရိဒါ
 သမည်သောလှည်းသမားသားနှင့်သင့်ပြန်၏။ ထိုကသေလျှင်
 ဥဇ္ဇေနိမြို့တွင် သူဌေးသွီးဖြစ်ပြန်၏။ ဣသိဒါသီတွင်၏။ သူဌေး
 သားနှင့်သင့်၏။ တလမျှသာသင့်ကြ၏။ နောက်ကိုနှင့်လိုက်၏။
 နောက်ကိုလင်တို့သေသည်။ နောက်သံဝေဂရ၍အဖကိုတောင်း
 ပန်၍ ဇိနဒတ္တထေရီရဟန်းပြု၏။ နောက်ရဟန္တာမ-ဖြစ်၏။

နောက်သော်ဗောဓိမည်သော ထေရီထံရောက်၍ မေးမြန်း
 လျှင် မျောက်မဝမ်း၌ ဖြစ်ပြန်၏။ ဧဠကီဆိတ်မဝမ်း၌ဖြစ်ပြန်
 ၏။ နွားမဝမ်း၌ဖြစ်ပြန်၏။

သုတ်မဟာဝါ စကားထူး

၅၅။ ပရိနိဗ္ဗာနသုတ်တွင် သုဘဒ္ဒပရိဗ္ဗာဇကကို ဟော
 စဉ်တွင် လူ၏အဖြစ် ၂၉- နှစ်ငါ့နေ၏။ ရဟန်းဝါတော်
 ၅၁- ဝါ။ သမဏအဖြစ်ဖြင့်နေ၏။ သုတ်မဟာဝါတွင်
 ဟောတော်မူသည့်စကားထူးစွာ၏။

ဝိပင်္ဂါတော် ၁၂-ပါး

၅၆။ ဒုက္ကရံ အတ္တက္ခာနံ၊ ပုနာပရံ အတ္တက္ခာနံ၊ သိလာ
 ဝေဓော သက္ခလိကာဝေဒနံ။ တတောနာဠာ
 ဂီရိ သတ္တစ္ဆေဒေါ၊ သီသဒုက္ခ ယဝခါဒနံ၊ ပိဋ
 ဒုက္ခ မတိသာရော၊ ဣမေ အကုသလကာရဏာ။

(၁) ဒုက္ကရကား ကဿပလက်ထက် “ကုတော မုဇ္ဈ
 ကဿ သမဏဿ၊ ဗောဓိပရမဒုလ္လဘာ။ ကုတောနုဗောဓိ
 ပရမဒုလ္လဘာ”။ ပဌမဝိပင်္ဂါ။

(၂) ဒုတိယ၌-မုနာဠိ သေသောက်ကြူးဖြစ်၏။ သုရဘိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို “ဒုဿီလော ပါပဓမ္မော အယံသမဏောတိ အက္ခောသိ”။ ။စိဉ္စမာန စွပ်စွဲခြင်းကို ခံရသည်။

(၃) တတိယ၌-မုနာဠိရုတ္တဖြစ်သည်။ သုရဘိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို “ဒုဿီလော ပါပဓမ္မော အယံဘိက္ခုတိ အက္ခောသိ”။ ။ သုန္ဒရီစွပ်စွဲခံရသည်။

(၄) စတုတ္ထ၌-ရသေ့ဖြစ်စဉ်ဈာန်ရသီလရှိရသေ့တပါးကိုတပည့်နှင့်တကွ “ကာမဘောဂိကုဋကတ”ဆိုသည်။ ။ သုန္ဒရီကို တိတ္ထိတို့စွပ်စေသည်။

(၅) ပဉ္စမ၌-ညီအစ်ကို အမွေစကားတွင် ကျောက်နှင့်ထု၏။ ။ကျောက်ဖြင့်ခံရ၏။

(၆) ဆဋ္ဌမ၌- ကျောက်မှန်သည်ကား ဘုရားလောင်း သုငယ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို ဆွမ်းခံစဉ်ကျောက်ဖြင့် ပစ်၏။ခြေဖမိုး သွေးထွက်၏။

(၇) သတ္တမ၌-ဆင်ထိန်းသည် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကိုဆင်နှင့်တိုက်၏။ ။ဆင်တိုက်တွေ့ရ၏။

(၈) အဋ္ဌမ၌-ဓားမြှင်းခံရသည်ကားဘုရားလောင်းမင်းဖြစ်စဉ် အပြစ်မဲ့သူကို ဓားဖြင့်ခုတ်၏။

(၉) နဝမ၌-ခေါင်းခဲသည်ကား တံငါသားဖြစ်၍ ငါးသတ်ရာ ဝမ်းမြောက်သည်။

(၁၀) ဒသမ၌-မယောဆွမ်းကား ဖုဿဘုရားတပည့်တို့ကို “ယဝံ ခါဒထ၊ န သာလိဘောဇနံ ဘုဉ္ဇထ”ဆိုဘူးသည်။

(၁၁) ဧကဒသမ၌-ပိဋိဒုက္ခကား လက်ဝှေ့သည်ဖြစ်၏။ သူ့ကျောက်ကုန်းကို ချိုးခွဲကုန်၏။

(၁၂) ဒွါဒသမဋ္ဌ-ဝမ်းတော်လားသည်ကားဆေးသမား
ဖြစ်စဉ် သူ့ကိုဝမ်းချစ်။

တေမိအစ န ၅-လုံး

၅၇။ တေမိတွင် “နရောဒတိ၊ နပရိဒေဝတိ၊ နနိဒ္ဒါယတိ၊
နဟတ္ထပါဒေ သမိဉ္ဇတိ၊ နေဝ သဒ္ဓိကရောတိ” (တေမိအစ
န ငါးလုံး။)

သူခိုးနှင့် ဓားပြအထူး

၅၈။ သာသင်္ကံနာမ အာရာမေ အာရာမူပစာရေ
စောရာနံ န ဒိဋ္ဌောကာသော ဒိဿတိ၊ ဘုတ္တောကာသော
ဒိဿတိ၊ တိဋ္ဌောကာသော ဒိဿတိ၊ နိဿိန္နောကာသော
ဒိဿတိ၊ နိပ္ပန္နောကာသော ဒိဿတိ။

သပ္ပဋိဘယံနာမ အာရာမေ အာရာမူပစာရေ မနဿာ
မတာ ဒိဿန္တိ၊ ဝိလုတ္တာ ဒိဿန္တိ၊ အာကောဋိတာ ဒိဿန္တိ။
(သူခိုးနှင့်ဓားပြထူးဟန် ၂-ပါး။)

ကာလမှတ်ရာအာဓာရ ၃-ပါး

၅၉။ ကာလကိုမှတ်ရာ၌ ကာလန္တရာဝစ္ဆေဒ ဝိသယာ
ဓာရ၊ သာမညာဓာရ၊ ဒေသန္တရာဝစ္ဆေဒဝိသယာဓာရ။ ။
အာဓာရ ၃-ပါး။

အဓိန္တိယျာဂါထာ

၆၀။ အပဒါနိပါဠိတော်၊ ဗုဒ္ဓအပဒါနိပြီးခါနီးတွင် “ဝေ
အဓိန္တိယျာ” ဂါထာပါသည်။ ။ အဋ္ဌကထာတွင် ဣအင်္ဂါ
ကေဉ္ဇလီဝတ္ထု။

ကန္တာရ ၆-ပါး

၆၁။ ၁-ဝါဠကန္တာရ၊ ၂-စောရကန္တာရ၊ ၃-ဒုန္တိက
ကန္တာရ၊ ၄-နိရုဒကန္တာရ၊ ၅-ယက္ခကန္တာရ၊ ၇-အပ္ပဘက္ခ
ကန္တာရ၊ (ကန္တာရ ၆-ပါး။)

ဆုံဆို့နာဆေး

၆၂။ ဆုံဆို့နာရှိအံ့၊ ကြက်ခြေထောက်ရိုးကို ဆားနှင့်
သွေး၍ ဝှမ်း၌ ထုပ်၍ငို။

ကင်းခြေများဆေး

၆၃။ ကင်းခြေများကိုက်သော် ယုန်ရိုးကို သွေး၍လူး။

အနာဝင်ဆေး

၅၄။ အနာဝင်သော် ဂုံချင်းဆံသွေး၍ ကြိတ်၍တိုက်။ ။
ထန်းငယ်လက်ကို မီးကင်၍ ညှစ်၍ အရည်ကိုတိုက်။

အနာပဆုပ်ဆေး

၆၅။ အနာပဆုပ်ပေ၏သော် ဆီးဖြူသီးကို မီးဖိုတ်၍အံ့။ ။
(အနာပဆုပ် ဆီးဖြူဖိုတ်။)

အော့နာဝမ်းကျဆေး

၆၆။ အော့နာဝမ်းကျသော် ကောက်ရိုးကို မီးတိုက်ပြာကို
ရေနှင့်ဖျော်၍တိုက်။

အပူဝင်ဆေး

၆၇။ အပူဝင်သော်လည်း ဤပြာရေပင်ရ၏။

ပင့်ကူဆေး

၆၈။ ပင့်ကူကိုက်သော် ဆီးဖြူသီးကို စားစေ၊ သုတ်လည်း
သုတ်။

တောက်တဲ့ဆေး

၆၉။ တောက်တဲ့ကိုက်သော် ထန်းလျက်ကိုစားစေ၊ မန်ကျည်းသီးမှည့်ရှိလျှင်လည်း ဖက်၍စားစေတော့။

တောခွေးငယ်သီးဆေး

၇၀။ တောခွေးငယ်သီးအမွှေးစူးဂောက်ဆီးဖြူသီးကိုစား။

မြင်းနာဖူးဆေး

၇၁။ လူတွင်မြင်းနာဖူးသော် ဆီးဖြူသီးကို မီးဖုတ်၍အုံ၊ သုံးရက်ရှိသော် ပြည်ဖြစ်၍ထွက်၏။ ပြည်ထွက်သော် ပုံးရည်ကြီးဖတ်၊ ခတက်ရွက်အညက်ကြိတ်၍အုံလေ၊ ကပ်၍ခြောက်၏။

အပင်းစမ်းနည်း

၇၂။ အပင်းရှိသည်ထင်သော် ခတက်ရွက်၊ ပုံးရည်ကြီးနှင့်ကြိတ်၍အထက်ကအုံ၊ ရှိရာအရပ်ကလှုပ်၏။ စမ်းနည်း။

တနည်း-အော့နာဝမ်းကျဆေး

၇၃။ အော့နာဝမ်းကျသော် မိဿလင်ကိုသုံးနှင့်တော်ရုံ ထည့်၍ကြိတ်၍တိုက်။

မဟာပနာဒပြာသာဒိယူဇနာ

၇၄။ မဟာပနာဒပြာသာဒိအနံယူဇနာခွဲဟူ၏။ မြားတဆွဲခြောက်ပစ်ရှိသည်ဟူ၏။ တဂါဂုတ်သော် ဥသဘရှစ်ဆယ်၊ မြားတပစ်ကို ဆယ်ဥသဘသွားခွဲရကား မြားရှစ်ပစ်ကျရှိ၏။ ၂-ဂါဂုတ်သော် ၁၆-ပစ်ရှိ၏။ ဖီလာပစ်ဆယ်ဥသဘသွား၏။ အစောက်ပစ်သော် ရှစ်ဥသဘသွား၏။ ဥသဘရှစ်ဆယ်သော် ဆယ်ဆင့်တက်၏။ ဂါဂုတ်သော်ဆယ်ပြန်၊ ၄-ဂါဂုတ်ဖြစ်သော်တယူဇနာ၊ တယူဇနာသော် အပြန် ၄၀၊ အမြင့် ၂၅-ယူ

ဇနာသော်အပြန်တထောင်ရ၏။ မြှားပစ်တထောင်ခေါ်သည်။
အစောက်ပစ်နှင့်ဖိလာပစ်ခရီးမတူ။ (ကျယ်ခွဲစွာ၏။)

ဝဏ္ဏဗောဓနသတ်အင်း

၇၅။ ဝဏ္ဏဗောဓန သတ်အင်းတွင် ခုန်ဆင်းခွန်မှာ
ခုန်မျိုးခုနစ်ပါးတွင်ပါသည်။

အမတ်တိန်ဟူရှိ၏။ ။ဒိန- ဒိန်။ နေဆိုသည် ထောက်
သော်နေမျိုးဆိုသည်နှင့် ညီသောကြောင့် ဒိန်ရေးခြင်းသင့်၏။
သောနဒိန်နှင့်လည်း လျော်သည်။ (သုဒိန္နာ။)

သုခမိန- ကောင်းစွာ နှိုင်းရှည်တတ်သည်။ သုခမိန်
ပညာရှိဟူလိုသည်။

ကျောက်ကိုတွပ်သည်ဟုပါသည်။ တွပ်ကွက် ဆိုဟန်ရှိ၏။
အကြိမ်မွှေးမျိုး၊ အဝရအကျော်နက်။

ရုပ်ဖောက်ပြန်ကြောင်း ၉-ပါး

၇၆။ ကေန ရူပတိ၊ သီတေန ရူပတိ၊ ဥက္ကေန ရူပတိ၊
ဇိယန္တယ ရူပတိ၊ ဝိပါသာယ ရူပတိ၊ ခုံသ၊ မကသ၊ ဝါတာ
တပ၊ သရီသပ သံဖဿေန ရူပတိ၊ ရူပတီတိ ခေါ် ဘိက္ခဝေ
တဿှာ ရူပန္တိဝုစ္စတိ။ ၉-ပါးသောအကြောင်းကြောင့်ရုပ်သည်
ဖောက်ပြန်သည် (သမော။)

လောကန္တရိက်ငဲ့ယူဇနာ

၇၇။ အဋ္ဌ ယောဇန သဟဿ ပမာဏော၊ ဆိုသော
ကြောင့် လောကန္တရိက် ငဲ့ယူဇနာရှစ်ထောင်။ ။ ငဲ့ယူသုံး
ဝါဂုတ်ကိုယ်ရှိသည်။

ကာလ ၃-ပါး ၄-နည်း

၇၀။ အဒ္ဓါ, သန္တတိ, သမယ, ခဏ-ဟူ၍ ကာလသုံးပါးကို လေးနည်းဆိုသည်။

အဒ္ဓါသည်- တခုသောဘဝ ပစ္စုပ္ပန်မည်၏။

သန္တတိကား သဘာဝဖြစ်သောတခုသောဥတု, တခုသော အာဟာရကိုမှီ၍ဖြစ်သောရုပ်သည် ပစ္စုပ္ပန်မည်၏။ (ရှေးက ဝိသဘာဝဥတု, အာဟာရကြောင့် ဖြစ်လင့်သည်ကား အတိတ်၊ နောက်အနာဂတ်၊ တခုသောဝီထိ, တခုသောဇော, တခုသော သမာပတ်၌ ဖြစ်သောရုပ်သည် ပစ္စုပ္ပန်။ ။ရှေ့နောက်ကို အတိတ်, အနာဂတ်ဆိုသည်)။

သမယကား- တခုသောမုဟုတ္တု, ပုဗ္ဗဏှ, သာယဏှ, ရတ္တိဒိဝ။ ။ပစ္စုပ္ပန်။

ခဏကား- ခဏတ္တယကို ပစ္စုပ္ပန်ဟုယူ။ ။ပစ္စုပ္ပန်မျိုး လေးပါး, အတိတ်မျိုး လေးပါး, အနာဂတ်မျိုး လေးပါး ရှိသည်။

ဣဒ္ဓာရုံ, အနိဒ္ဓာရုံ

၇၉။ ဣဒ္ဓာနိဋ္ဌိနာမ ပါဠိယေက္ကံ ပဋိဝိဘတ္တိနာမနတ္ထိ။ အာရုံနှစ်ပါး မည်သည်ကား အသီးအခြားပြု၍ ဝေဇနိအပ် သောမည်သည်မရှိ၊ တခုသော ဝတ္ထုကို တယောက်ကြိုက် တယောက်မကြိုက် ရှိကုန်သည်။

သင်္ခါရ ၄-ပါး

၈၀။ သင်္ခါတသင်္ခါရ ဟူသည်ကား- တေဘုဗ္ဗကဓမ္မတည်း။ အဘိသင်္ခါတသင်္ခါရ ဟူသည်ကား တေဘုဗ္ဗကဝိပင်္ဂါ ခန္ဓာ ကုသုတ္တာရုပ်တည်း။

အဘိသင်္ခရဏ သင်္ခါရ ဟူသည်ကား- တောဘုမ္မက ကုသိုလ်, အကုသိုလ် စေတနာတည်း။

ပယောဂါ ဘိသင်္ခါရ ဟူသည်ကား- ကာယိကစေတသိက ဝိရိယတည်း။ (သမော ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝိဘင်း အဖွင့်တွင် နိဿု ဆိုသည်-သင်္ခါရ လေးပါး။)

ဆင်စကြာရသောနေ့

၈၁။ ၁၁၉၅-ခု နယုန်လဆန်း ၁-ရက် တနင်္ဂနွေနေ့ ဆင်စကြာရသည်။

ဆရာတော်များဖွားသက္ကရာဇ်

၈၂။ ၁၀၀၃-ခု ပတောက်ချောင်ဆရာတော်ကြီး ဖွား သည်။

၁၀၅၅-ခု ကြွက်သွန်ခင်းဆရာတော်ဖွားသည်။

၁၁၅၅-ခု ပင်းကလေးဆရာတော်ဖွားသည်။

ကျောက်စာရေးပုံ

၈၃။ ယခုကာလ တပဲယင်းခွဲခေါ်ကြ၏။ ထူပါရုံကျောက် စာမှာ တပြင်းခွဲမြေဟူရှိသည်။ သရက်ပင်ကိုလည်း သီးရှက် ပင်ရေးသည်။

သာသနာတော် ၆၀၀၀ တိုင်အောင်ဆိုသည်ကား ငါး ထောင်သာသနာဆိုလိုသည်။ ။ ရှိယကရားကား ရွှေကရား တည်း။ ။

ဗုဒ္ဓအရပ်ကား ပြေအရပ်တည်း။ ။ အရည်အလူး၊ ကျေး ဇူးမသိ၊ နှိုင်းဘွယ်ဟိခုံ၊ နှိုင်းရှည်ထင်စွာ၊ ဥပမာဖြင့်။

၉-ခန်းမိဘုရားဆို ဂိဇ္ဈခန်းတွင်- နှိုင်းဘွယ်ဟိကား- ဟ၊
နှိုင်းရှည်ထူးစွာကား- ရှ၊ ရေးစပ်သည်ထုံးကို သိရာသည်။

အိမ်ဆောက်ကျမ်း

၀၄။ “အိမ်တိုင်ခေါင်းမအောင်းစေလင့်” ဆိုသည်ကား
စရွေးထုပ်တဲ၊ လျောက်တဲတွင် ၎င်း၍မနေစေလင့်။ “ရှောင်
မလှီး” ဟူသည်ကား စရွေးရှည်သည်ဟူ၍မဖြတ်နှင့်။ “အိမ်မှူး
ကြမ်းပြင်ကြန်မဝင်” ဆိုသည်။ ၃-ခန်းအိမ်မှာအရွေခန်းလွတ်
၍ အနောက် ၂-ခန်းကိုယူ၊ အနောက် ၂-ခန်းတွင်အရွေထုပ်
လယ်ထောက်တိုင်သည် ထုပ်ကိုထိစေ၊ ထုပ်ကိုမထိ တိုတို
လုပ်အံ့၊ ဖြတ်သည်မည်၏။ အလယ်ထောက်တိုင်၌ ကိတ်ပြိုက်
နေသည်။ ကိတ်ပြိုက်တိုင်ဖြစ်သောထောက်လည်း ကြမ်းကို
မထိစေနှင့်၊ ခြေမထောက်စေလင့်ဆိုလိုသည်။

ရောင်တော်ပြ

၀၅။ ပြိုက်ငြိုးတွင် အစားပေးသောကာလကိတ်ပြိုက်ကို
အစာမပေး၍၎င်း၊ ကိတ်ပြိုက်တိုင်ကြမ်းသို့ထိ၍၎င်း ကိတ်
နတ် ညအခါတောက်သော် လင်းလင်းထိန်ထိန်ထသည်ကို
အိမ်ဖြစ်လျှင် အိမ်တောက်သည်ဆိုသည်။ ဤကဲ့သို့ပုဆိုးတော်
မှာ တောက်သည်၊ ဆံမှာတောက်သည်၊ တိုင်မှာတောက်သည်၊
ကျောင်းမှာ တောက်သည်ဖြစ်သည်။ ဘုရားရုပ်ပွားမှာဖြစ်
လျှင်၎င်း၊ ဘုရားပုထိုးမှာဖြစ်လျှင်၎င်း ရောင်တော်ပြသည်
ဆိုကြသည်။ အမရပူရနန်းမှာတောက်သည်ကိုလည်း မောင်း
နဂါးကကိတ်ဝင်သည်ဟုပြောဘူး၏။ လက်ဝဲကြောင်းမိုလီ ပုရ
ပိုက်မှာလည်းရေကျိတ်၊ မြေကျိတ်၊ ကောင်းကင်ဂျိတ်၊ သစ်ပင်
ကျိတ်ဟူ၍ ပါ၏။

ခင်ပွန်းအဓိပ္ပာယ်

၈၆။ သူ့ကိုခင်လျှင် ကိုယ်ကပွန်းသောကြောင့် ခင်ပွန်း
ခေါ်ကြကုန်၏။ အဆွေခင်ပွန်းဆိုလိုသည်။

အုန်းသီးပြတ်ခြင်း၊ မပြတ်ခြင်း

၈၇။ အုန်းသီးပေါ်မှာမီးသွေးတင်၍ ၎င်းအပေါ်မှာစား
တင်၍ခုတ်စဉ်အခါ ရိုက်နှက်သော် အုန်းသီးပြတ်၏။ ဓားတင်
ဤသာရိုက်သော် မပြတ်ချေဟူ၏။

အိမ်ခန်းဖွင့်

၈၈။ ထုပ်ခန်းဖွင့် ၍၊ ၂-လီလျောက်ခန်းဖွင့် ၍ စီဖြစ်၍
၁၀။ အောက်ထပ်မြားထုတ်ရာ၌ ၎် စီ ၂-လီ ၁၄ နှုရောင်
ခန်းဖွင့်ကအတို ၁၄ တောင်ရသည်။ လက်ကီးနံပါးကန်-၂ စီ
၂-လီ၇-၃ ရှိသည်။

အိမ်ဆောက်ကျမ်း

၈၉။ စည်လည်း မတီး၊ မဆောင်းထီးနှင့်၊ ကျီးမနား
မြောက်၊ မပေါက်မှိုငှ၊ အုမနုတ်ငြား၊ ပါးမတီးဘဲ၊ ရှောင်
မဆွဲလစ်၊ သစ်နှင့်ဝါးမှာ၊ မဆက်ရာတည့်။

အိမ်ဆောက်ရာ၌ ရှေးစကား

- ၉၀။ (၁) ကျောင်းကန်အိမ်ရာ၊ လူတို့မှာ၊ စဉ်လာ
အိမ်အမ၊
- (၂) ကျောင်းမှာကွန်းစင်၊ မည်ရည်တင်၊ ကျမ်း
တွင် ပဋ္ဌာန။
- (၃) ခရုစုံပင်လယ်၊ ကြွင်းငယ်၊ ကြီးငယ်ဖိုနှင့်မ။
- (၄) ကုဒ္ဒိးသပြေ၊ ယှဉ်ပြိုင်နေ၊ မကွေတူတကွ။

- (၅) အရှေ့တောင်မူတိုင်ဥရူမှတ်ယူကေန္တ။
- (၆) အရှေ့မြောက်ဝယ်၊ စုံပင်လယ်၊ အကယ်မှန်မူချ။
- (၇) မြောက်အလယ်စည်၊ ခေတီဝေတီလျည်၊ တူရှည်
ကြွင်းမ။
- (၈) တောအလယ်ကို၊ ကြွင်းဖို၊ ခေတီဆိုအမည်ရ။
- (၉) သပြေတိုင်မွန်၊ အနေမှန်၊ နောက်ရန်တောင်
ထောင့်က။
- (၁၀) မည်ရည်နာသီး၊ တိုင်ကုန္တီး၊ ယှည်မှီးတရပ်က။
- (၁၁) အရှေ့ထောက်ရှည်၊ ကြွယ်ဝစည်၊ ရှေ့ရည်သုဝဏ္ဏ။
- (၁၂) အလယ်သန္တာ၊ နိတျာတျာ၊ မှန်စွာထည့်လိုက်မှ။
- (၁၃) အနောက်တောင်မှန်၊ ငွေမင်းစံ၊ ဘေးဒဏ်ရန်
ပျောက်ပ။
- (၁၄) ကြွင်းပတ္တမြား၊ ကျိုးစီးပွား၊ ခေါင်ဖျားသူ မ က။
- (၁၅) ကုန္တီးကြေးဖြူ၊ ကောင်းညွန့်လူ၊ မတူခံသူခ။
- (၁၆) အနောက်ထောက်ရှည်၊ ကောင်းပင်စည်၊ ငွေရည်
ဖြူဆွဆွ။
- (၁၇) သပြေခဲမဖြူ၊ ()ရန်သူရှိညွတ်ခ။
- (၁၈) ကြွင်းမတွင်ခဲမစင်၊ စည်ပင်ချမ်းသာလှ။
- (၁၉) စုံပင်လယ်သံ၊ စည်းစိမ်ခံ၊ ကြောက်ရွံ့ရန်မထ။
- (၂၀) အလယ်ထောက်တို၊ မုံငါးရိုး၊ ဟင်းချိုစုံဖိုမ။
- (၂၁) ဝတ်ဖြူသံသံ၊ ကောင်းညွညံ၊ ခေါက်ပြန်ခင်း
လိုက်မှ။
- (၂၂) တိုင်မဖိုက်ခင်း၊ ထိုတွင်းတွင်၊ အလျင်ထည့်လိုက်ရ။
- (၂၃) အိမ်မှူးကြမ်းပြင်၊ ကြန်မဝင်၊ လူတွင်ဝေါဟာရ။

() တပိုင်ကျနေဟန်ရှိသည်။

- (၂၄) လောကီဝစနံ၊ သုံးစွဲမွန်၊ ကေနချက်ကျကျ။
- (၂၅) မိဘစဉ်လာ၊ ပုံပမာ၊ နည်းနာခံအပ်စွ။
- (၂၆) အပါယ်မလာ၊ ရှေးစကား၊ မှတ်သားယူအပ်လှ။ ။(ပြီး၏။)

အိမ်ဆောက်ရာ၌ ရှေးအစဉ်အလာ

- ၉၁။ (၁) သစ်အရင်းချက်၊ သစ်မင်းနှက်၊ နှစ်သက်မှတ်တို့ချင်။
- (၂) သစ်အဖျားကို၊ အပ်နှက်လို၊ ထိုထိုတိုင်များတွင်။
- (၃) သစ်အလယ်သား၊ ရက်မကြား၊ ချပ်ထားရာဇဝင်။
- (၄) ဘုမ္မရာဇာ၊ တိုင်မမှာ၊ ခံပါအောက်ကပင်။

ကျောင်းကန်အိမ်ရာ၊ ဆောက်သောခါမူ၊ ဒိသာသေန၊ ရှိန်းခိုမွန်ကို၊ အမှန်ထည့်ပါ၊ အနာမရှိ၊ အဂ္ဂိနေရာ၊ သန်ထည့်ပါက၊ ပညာပွားဘိ၊ နရတိမှာ၊ ကြိုင်စွာပျံ့ဖြူး၊ စန္ဒကူးလျှင်၊ ထည့်ရကျင်မူ၊ မြဲပင်သက်ရှည်၊ စည်းစိမ်တည်မှ၊ ပါယပွ၌၊ မှန်လှအကျော်၊ ထည့်ရသော်မူ၊ တေဇော်ကိတ္တိ၊ ဘုန်းတန်းရှိအံ့၊ ကဝိတို့သာ၊ မှတ်ကုန်ရာသည်။ ။ကျမ်းလာအစဉ်ထုံးတမ်းတည်း။ ။(ပြီး၏။)

တိုင်နှင့်အစွန်း

- ၉၂။ (၁) ငါးပင်လေးခန်း၊ နောက် မြောက် ရွန်း၊ ညောင်ရန်းတိုင်မည်ရ။
- (၂) ညောင်ရန်းရှည်ပြိုင်၊ ရဝေတိုင်၊ တုဆိုင်နောက်တောင်က။
- (၃) လျောက်စွန်း၊ မြင်စွန်း၊ မြေဝင်စွန်း၊ အစွန်းဤသုံးဝ။

(၄) လျှောက်စွန်းမြေဝင်၊ လှေကားခြင်၊ တူပင်
မျှစေကျ၊ (အိမ်မှူးကြမ်းပြင်၊ ကြန်မဝင်၊)

စာမနားစေလင့်

၉၃။ ကုလတက်အစွန်းဖျား တဖက်သို့ဖော်၍ မနေစေ
နှင့်၊ စာမနားစေလင့်ဆိုလိုသည်။

တိုင်ဟောင်းမှရွှေလင့်

၉၄။ နံ့သာမလိမ်းကား- အိမ်ဟောင်းတိုင်ကို အသစ်
မရွှေလင့်၊ ပြီးစေတော့ ဆိုလိုသည်။

အိမ်သစ်တက်သောအခါ

၉၅။ အိမ်သစ်တက်သောအခါ ဆန်ကတ်အိုးသစ် ထော
ပတ်အိုးများကို ရွှေကထား၊ ရေပြည့်အိုး အရွှေတောင်က
ထား၊ ခရုသင်း၊ ပုဆိုးတံတင်းများကိုတောင်ကထား၊ ကျောက်
ပျဉ်ကျောက်သား အနောက်တောင်၊ ကိုယ်ဝန်ရှိမိန်းမကို အ
နောက်ကစပါးရွက်၍ တက်စေပြီးလျှင် အနောက်က နေစေ၊
ပုံးရည်အိုးကို အနောက်မြောက်ထောင့်ကထား၊ နွားနို့အိုး
မြောက်ကထား၊ ဆင်စွယ်၊ ထမင်းပွဲတောင်ကထား၊ ဓား၊ လှံ
သေနတ် အရွှေမြောက်ထောင့်ကထား၊ အိမ်သစ်ဟူသမျှနံ့
သာထုံစေ။

သီဟိုဠ်နှင့်နေသွားဝိထိ

၉၆။ အန္တောရိယိ၏ပြင်နားအဆုံးမရွှေရိယိ၏ အလှင်း
ဆုံးအကြားတွင် သီဟိုဠ်ရှိသည်။ ဇမ္ဗူဒီပီတွင် ၂-၅၀၀းရှိ
သောအခါ သီဟိုဠ်၅၀၀းသွင်းသည်၊ ဇမ္ဗူဒီပီမှာသွင်းသော
အခါ သီဟိုဠ်မှာ ၂-၅၀၀းတောင်သို့ ထွက်သည်၊ အံသာ ၆၀
ကွာသည်၊ အံသာမှာ ကြမ္မတ်ပေါင်း ၈၁၁ ခု၊ ၁-ရက်မှာ
ကြမ္မတ်ပေါင်း ၈၀၀-ရှိသည်။

စန္ဒပဋောတမင်းယာဉ် ၅-ရပ်

- ၉၇။ (၁) ယုဇနာ ၅၀-သွားသောဘဒ္ဒဝတီဆင်၊
- (၂) ယုဇနာ ၆၀-သွားသောကာကမည်သော ကျွန်၊
- (၃-၄) ယုဇနာတရာ သွားသော ဝေလကံသီ မြင်း၊ မုဗ္ဗကေသီမြင်း ၂။
- (၅) ယုဇနာ ၁၂၀-သွားသောနာလာဂိရိဆင်။

သပ္ပူရိသဒါန ၅-ပါး

- (၁) သဒ္ဓါယ ဒါနံ ဒေတိ။
- (၂) သက္ကစ္စ ဒါနံ ဒေတိ။
- (၃) ကာလေန ဒါနံ ဒေတိ။
- (၄) အနုဂ္ဂဟိတစိတ္တော ဒါနံ ဒေတိ။
- (၅) အတ္တာနဗ္ဗ ပရဗ္ဗ အနုပဟစ္စ ဒါနံ ဒေတိ။

ကျောင်းလူကျိုး ၉-ပါး၊ ၁၂-ပါး

၉၀။ သီလက္ခန္ဓာအဋ္ဌကထာကုဋဒန္တသုတ် အဖွင့်၌ကား သုတ္တန်နည်းဖြင့် “ယာဝဒေဝသီတဿ” အစရှိသော ၉-ပါး သောအကျိုး၊ ခန္ဓကနည်းဖြင့် “သီတံပဋိဟနတိ” အစရှိသော ၁၂-ပါးသောအကျိုးတို့ကိုဟောအပ်၏။ ထို့ကြောင့်ကျောင်း အကျိုးသည် စာရေးတံအလှူထက် အကျိုးကြီး၏။

ဓေကောင်းမြေကောင်းခရိုင်များ

၉၉။ လေးခရိုင် ဓေကောင်းသည်၊ ငါးခရိုင် မြေကောင်း သည်။
 ဓေ-စကိုင်း၊ လှိုင်း-ပုခန်းငယ်၊ လယ်-တောင်တွင်း၊ စပါး-ရမည်းသင်း၊ အင်း-တောင်သမန်၊ ကန်-မိဗ္ဗိလာ။

ဝိနည်း ၁၀-ပါး

၁၀၀။ သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ ပဌမသုတ်တွင် သံဝရ
ဝိနည်း ၅-ပါး၊ ပဟာနဝိနည်း ၅-ပါး၊ ပေါင်းဆယ်ပါး။
သီလ၊ သတိ၊ ဉာဏ၊ ခန္တီ၊ ဝီရိယ-သံ ၅-ပါး။
တဒဂ်၊ ဝိက္ခိမ္မန၊ သမုစ္ဆေဒ၊ ပဋိပဿဒ္ဓိ၊ နိဿရဏ-
ပဟာန ၅-ပါးဟူ၏။

ဆုပန်လူထွက်

၁၀၁။ ဒီပင်္ကရာလက်ထက် မေဃရသေ့ကျွတ်ဆုပန်၏။
နောက်လူထွက်ပြန်၏။ ဂေါတမ လက်ထက် ဓမ္မရူစိယထေရ်
ဖြစ်လှာ၏။ အပဒါန်ထွက်။

သုမိတ္တာဆုပန်ပုံ

သုမိတ္တာ ပုဏ္ဏားသမီးနှင့် ၉၀၀၀-ဆုပန်သည်။ ယသော
ရောနှင့်သာကီဝင်မင်းသမီး ၉၀၀၀-ဖြစ်လာကြ၏။ သုမိတ္တာ
က၅-လက်ကြာကိုဘုရားဆုကိုပန်ပါ-ပေး၏။ နောက် ၃-လက်
ကြာနှင့် ကျွန်ုပ်ဖို့ ဆုပန်ပါ-ဆို၏။ ဘုရားလောင်းက ၃-လက်
ကြာဖြင့်ဝိဇ္ဇာသုံးပါးကို၎င်း၊ လူ့ ကိစ္စယသောရောအလုပ် အ
ကျွေးအလှူငှါ၎င်း ဆုပန်ပါ၏။ ဒီပင်္ကရာ ပြည့်မည်လောဟု
အနာဂတံသဉာဏ်ဖြင့် ရှု၏။ ပါရမီခန်း၌-

ဝိဇ္ဇာ ၃-ကြိမ်၊ လူဖြစ်ချိန်၌၊ လောင်သန်
တော်ညီး။

စသည်ဖြင့် စပ်သည်။ ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါးကို၎င်း၊ အလုပ် အ
ကျွေးဖြစ်စိမ့်သော လူမှုကို၎င်း ၂-ပါးကိုထွေး၍ စကားချဲ့
၍စပ်သည်ကို အချို့က လုံဖြစ်ချိန် စပ်သည်ဟု ဘတ်ကြ၏။

ကပ္ပသဒ္ဒါ

၁၀၂။ ကပ္ပသဒ္ဒါကား လောက၏ ပျက်ခြင်းကို ကြံအပ်သောကပ်၊ ကပ်ဆိုသည် ပညာရှိတို့ ကြံအပ်သော အရာပင်ဖြစ်သည်။ (အမရကောသ ထွက်မှာရှု။)

ဗေဒင် ၃-ပုံ

၁၀၃။ (၁) ဣရုမ္မာ-နတ်တို့ကို ချီးမွမ်းရာကျမ်း။

(၂) သာမမ္မာ-မကောင်းမှုကိုသုတ်သင်ကြောင်းဖြစ်သောဒင်။

(၃) ယဇုမ္မာ-နတ်တို့ကိုပူဇော်ကြောင်းဖြစ်သောဗေဒင် (အမရဗေဒင် ၃-ပုံ။)

ဥါ ၃-ပါး

၁၀၄။ (၁) ဥါကာရ၊ အလုံးစုံကိုဖျက်ဆီးတတ်သောဥါ။

(၂) ဘုတ်ကိုဖျက်ဆီး တတ်သောဥါ။

(၃) မြတ်သော ချီးမွမ်းခြင်းအကြောင်း ဖြစ်သောဥါ။

ကျောက်ဆိုထုံး

၁၀၅။ ကျောက်ကို ဆိုသောထုံးကား၊ နီလာအလျား၊ မြကားအပြား၊ ပတ္တမြားအမောက်၊ စိန်မှာအစောက်။

ဘုံခန်းမှာစိန်ကား ပြာပြာရှိသည်။ စိန်ကား ဖြာဖြာရှိလိုသည်။ အရောင်ဖြာသည် ဆိုလိုသည်။

သီလမတ္တကအဖွင့်

၁၀၆။ “စက္ကဝါဠမဟာသမုဒ္ဒေ ဥဒကံ သိနေရူပါဒကမဟာသမုဒ္ဒေ ဥဒကံ နပါပုဏ္ဍာတိ”။ သုတ်သီလက္ခန္ဓာ အဋ္ဌကထာ၊ ဗြဟ္မဇာလအဖွင့်၊ ၁၀၊ ၈တွင်၊ “အပ္ပမတ္တာင်္ဂခေါ ပနေတံ ဩရမတ္တကံ သီလမတ္တကံ”။ အဖွင့်၎င်းဆက်။

တထာဂတအဖွင့်

၁၀၇။ “တထာဂတဿာတိ အဋ္ဌဟိ ကာရဏေဟိ ဘဂဝါ တထာဂတောတိ” ဟု ရှစ်ပါးသော အကြောင်းဖြင့် တထာဂတမည်၏။

သိကြားမင်းတံခွန်တိုင်

၁၀၈။ ဖောက်ကြံ့၊ အင်ကြင်း၊ ပျဉ်း၊ မျောက်ငို၊ ရေသ ဖန်း-သစ်ငါးပါးသည် သိကြားမင်း တံခွန်တိုင်မည်၏။

သိကြားမင်းဖောက်ပြန်ပုံ

၁၀၉။ ဇောတိတတ္ထတွင် သိကြားမင်းသည်ရန်သူဘီလူး မကိုမသတ်ဝံ့ပြီဟု သစ္စာပြုလျက် နောက် ဖောက်ပြန်၍ သတ် ခြင်း၊ ယောက်ခမဖြစ်သော ပုလောမနအသုရာကို ရန်သူဖြစ်၍ သတ်ခြင်း စသည်ဖြင့် မင်းကို ဆုံးမသော (ဇောတိတတ္ထပီ အင်္ဂါ။)

ကလိယုဂ် လက္ခဏာ

၁၁၀။ ကလိယုဂ်ဆန်းသောအခါ၌စိုက်ပျိုးသောသစ်ပင် တို့သည် အသီးအနှံ ချောက်ချားခြင်း၊ ကုန်သည်တို့သွားရာ ခရီးလမ်းဆုံ၌ခိုးသူတို့လုယက်ခြင်း၊ ကောက်ပင်တို့သည်အပင် သာဖြစ်၍ အသီးမသီးခြင်း၊ သူငယ်တို့လူကြီးအမူအရာပြုခြင်း၊ အကျိုးမရှိသောအမှုကိုပြုခြင်း၌ ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ အမျက် တွက်ရာ၌ အကျိုးရှိ၏ဟုဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ ယောက်ျားငယ်တို့ မိန်းမကြီးနှင့် အိမ်ထောင်ဘက်ပြုခြင်း၊ အလုံးစုံသော ကလိ ယုဂ်၏ လက္ခဏာ။ (ဇောတိတတ္ထပအင်္ဂါ။)

ကြည့်အပ်၊ မကြည့်အပ်

၁၁၁။ နေကိုမကြည့်အပ်၊ မီးကိုမကြည့်အပ်၊ မှန်တောက်သည်ကို မကြည့်အပ်။ ။ ရွှေကိုကြည့်အပ်၏၊ ကြယ်ကို ကြည့်အပ်၏၊ ငွေကိုကြည့်အပ်၏၊ မြကိုကြည့်အပ်၏။

ကြက်သွန်ခင်းဆရာတော်

၁၁၂။ ကြက်သွန်ခင်းဆရာတော် ၁၀၅၅-ခု ဖွားသည်ဟူ၏။

အပါယ်ရောက်ကြောင်း ၆-ပါး

၁၁၃။ ဆအပါယ်မုခ ၆-ပါး။

- (၁) သုရာမေရယ မဇ္ဇပ္ပမာဒဋ္ဌာနာ နုယောဂ။
- (၂) ဝိကာလဝိသိခါစရိယာနုယောဂ။
- (၃) သမဇ္ဇာတိစရဏာနုယောဂ။
- (၄) ဇူတပ္ပမာဒဋ္ဌာနာနုယောဂ။
- (၅) ပါပမိတ္တာနုယောဂ။
- (၆) အာလသျှာနုယောဂ။

(သုရာမေရယ၌ အပြစ် ၆-ပါး၊ ဝိကာလ၌အပြစ် ၆-ပါး။)

ပဟေဋ္ဌိအဖြေ

၁၁၄။ (၁) ပန်းဇော်ကကို၊ နေ့ညမဆို၊ ဆင်စလိုသည်၊ ပဟိုရ်ရင့်ကျူး၊ နာရီမှူး။ ။ “ကြက်”

(၂) အသက်မသေ၊ စားရပေသည်၊ တထွေကောင်းနိုး၊ သားဟင်းမျိုး။ ။ “နွားအချင်း-ကျွဲအချင်း”။

(၃) မိုးလေချိန်သိ၊ သစ်နန်းနေသည် ပညာရှိ၊ ။ “တောက်တဲ့”။

(၄) ခြေနှင့်မသွား၊ လက်နှင့်သွား၊ လက်ရာမထင်၊
ခြေရာထင်။ “ခွေးခါးကျိုး”။

အနက်မှားပြင်ချက်

၁၁၅။ ဝိဓုရဇာတ်တွင်အံရေးအံချင်း၌ “အာယာစ၊ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းတို့ကို။ စတုဝိသတိ၊ နှစ်ဆယ့်လေးပါးအပြားရှိကုန်၏ဟူ၍။ မုနိန္ဒေန၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ပကာသိတာ၊ ပြအပ်ကုန်၏”။

ဤသို့ဆိုလျှင် ၂၄-ပါးကဲ့သို့ရှိ၏။ “စတု၊ လေးပါးအပြားရှိကုန်သော၊ အာယာစ၊ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းတို့ကို။ ဝိသတိ၊ နှစ်ဆယ်အပြားရှိကုန်၏ဟူ၍။ မုနိန္ဒေနပကာသိတာ၊ ၏။ ။ ဤအနက်သာသင့်သော အနက်။ (မြိုင်နိဿယမှာရှု။)

အရပ် ၈-မျက်နှာ အရှင်

- ၁၁၆။ (၁) အရှေ့-သိကြား။
- (၂) အရှေ့တောင်-ဝဟနိမည်သော မီးနတ်။
- (၃) တောင်-ယမနတ်။
- (၄) အနောက်တောင်ကား-နေရိတရက္ခိဿ။
- (၅) အနောက်-မိုးနတ်။
- (၆) အနောက်မြောက်-မာရုတလေနတ်။
- (၇) မြောက်-ကုဝေရ။
- (၈) အရှေ့မြောက်-ဤသွမည်သော မဟေသရနတ်။

အရှေ့မှစ၍ ၈-မျက်နှာတို့၏ အရှင်။
လောကတွင် သေနံ၊ အဂ္ဂိ၊ နရတိ၊ ပါယပ်ဟု ဆိုအပ်ကြသည်။ အမရကောသတွက်နှင့်ညီ၏။

သေနခေင်ပုံ

၁၁၇။ မဟေသ္မရ၊ပရိယာယ်တွင်“ဣဿရောဣဿာပသု-
ပတိ၊ သိဝေါသုလီမဟေသရော”စသည်ဖြင့်ဆိုသည်။ ဣဿာန
လည်းပါ၏။ နှိပ်နှင်းတတ်သသူ၊ မဟေသရစောင့်သော နေရာ
အရပ်ဖြစ်၍ သေနခေင်ကြလေသည်။

နိရောဓသမာပတ်အချိန်ပိုင်း

၁၁၈။ နန်းကျောင်းဆရာတော် ကျမ်းရိုးကြီးမှာ ဝီထိပိုင်း
တွင် နိရောဓသမာပတ်ဝင်သည်မှာ လူ့ဘုံမှာလူတို့၇-ရက်ခန့်
အစာတည်ရုံနေသည်။ နတ်တို့မှာ နတ်တို့အရေအတွက်တလ
ကြာသည်။ ရူပဗြဟ္မာတို့မှာ အလိုရှိတိုင်းပင်ကြာနိုင်သည်ဟု
ဆိုသည်။(စံကျောင်းလည်း-မှာ၏။)

တနင်္ဂနွေ

၁၁၉။ တနင်္ဂနွေဟူသည်ကားဒိနက်ရ၊ နေ့ကိုပြုတတ်သည်
ဆိုလိုသည်။ တနင်္ဂနွေဆိုသည်။

သံသဂုဏ် ၄-ပါး, ၅-ပါး

၁၂၀။ သုပ္ပဋိပန္နပုဒ်တွင် ရွှေဂုဏ် ၄-ဦးကား ပဋိပတ်
ဂုဏ်၊ နောက်ဂုဏ် ၅-ဦးကား ထိုက်သည်ဂုဏ်တည်း။

အိမ်ကျောင်းအစိတ်အပိုင်းခေင်ပုံ

၁၂၁။ ခြင်္သေ့၊ အမုန်မော်၊ လည်ဆီးမော်၊ မှော်
စုတန်၊ မှန်ကင်းတိုင်၊ ၎င်းအဖျား-စိန်ပြန်၊ မှန်ကင်းရွက်၊
တုရင်၊ တရင်တိုက်၊ ရောက်စွန်း၊ နရား၊ ဝေယန်ပြာသာဒ်စိန်
တောင်၊ ကြည်းခွေး၊ ပျားစွဲ၊ ပုတ်ဖြေ၊ ခြင်္သေ့၊ ပန်းဆွဲ၊ ချိုတိုက်၊
လည်ဆီးမှော်ပွင့်၊ ၎င်းအနား-ကပ်သိကြား၊ စိန်ပျံ၊ စိန်အိုး။

စိန်ပွင့်၊ ထောင့်ကြည်းခွေး၊ စွန်းရိုး၊ မုတ်ဆိုး၊ ထောင့်ဘုံး
 ဟင်းသား၊ ၎င်းထောင့်ပိတ်ဂလုန်၊ ခေါင်ဘုံးကြည်းခွေး၊
 ခိုနန်းထောင့်ပြေ၊ ယည်ပျံ၊ ကြက်မောက်တန်း၊ တုရင်ရှည်၊
 ငှက်ပျောသား၊ ရိုင်စိုင်းကြီး၊ ရွဲတန်း၊ မော်တန်း၊ တော်ရနောင်၊
 စိုင်ပေါင်၊ ချီဗျား၊ ချီးရန်၊ ချီးပြေ၊ သရက်ကင်း၊ ဆတ်သွားဖူး၊
 လင်းခိုတောင်၊ ငှက်ဆင်ရေသောက်၊ မှတ်ရိုးတောက်၊ ကတန်
 ထောက်၊ ကြက်မောက်၊ ပန်းဆွဲ၊ ကလပ်မြေ၊ ဖောင်းလုံး၊ ကြာ
 ပြန်ကြာလန်၊ အလုံးဖြစ်လျှင်ပန်းနုအုပ်၊ (စမြို့လည်းခေါ်၊)
 ဖောင်းလုံးပန်းလှ၊ သလင်းကြာသလင်းတောင်ဟူ၍ ၎င်း။

ခေါင်ခံ၊ ခေါင်စီး၊ ပွတ်လုံး၊ ပွတ်ခြင်း၊ ပွတ်တိုင်၊ ကြေး
 စည်တိုင်၎င်း၊ တံခါးတိုင်၊ တံခါးရွက်၊ တံခါးကျည်၊ မင်းတုပ်
 တင်း၊ လေသွန်ပြကင်း။ ဖိလာပြတင်းကြီး၊ ပန်းနုစ၊ စမြို့၊
 ကြီးသလျှင်ချိတ်၊ ချီမုတ်ဆိတ်၊ ဒုရင်မုတ်ဆိတ်၊ စန္ဒရသား၊
 စေတီယမင်း

၁၂၂။ အဋ္ဌနိပါတ် စေတီယဇာတ်တွင် စေတီယမင်းကို
 နို့တိုင်အောင် မြေသို့ဝင်၏ရှင်ရသေ့လည်း မင်းမှတ်လော့ဟု
 ဆိုပြီး၍ “ပုတ္တာ တဿ နဘဝန္တိ” အစရှိသော ဂါထာကို
 ဆို၏။ အဓိပ္ပာယ်ကား-မင်းကြီး.....အကြင်သူသည် သိလျက်
 ချွတ်ယွင်းသောစကားကိုဆို၏။ ထိုသူအားယောက်ျားတို့လည်း
 မရှိကုန်၊ ရှိသော်အရပ်တပါးသို့ သွားလေကုန်၏ဟုဆိုသည်။
 ပါရမီတွင် “သားယောက်ျားမျှ၊ မဖွားစပါ” စပ်သည်နှင့်
 လည်းညီ၏။

ဆန်း၊ ဆုတ်ဖွား သိရန်

၁၂၃။ လူတို့လက်တွင် လက်သန်းငယ်က လက်ဖျား
 သည် လက်သူကြွယ်မှ အထက်လက်ဆစ်လက်ရေးတွင် ညီမျှ

၍သာနေအံ့၊ လပြည့်နေ့၊ ၎င်းအနီးအပါး အဆန်းအဆုတ်
ဖွားတည်း။

လက်သူကြွယ်၏ အထက်အဆစ်ရေးမှ အောက်သို့လျော့
၍သာနေအံ့၊ လဆုတ်ဖွားတည်း။

သာလွန်ကဲမိုးအံ့၊ လဆန်းဖွားတည်း။ (မှန်သည်များစွာ၊)
[အသံနက်အံ့ဥစ္စာရှိ၏၊ ဗိမ္ဗိသာရမင်းသိသည်ကိုထောက်။]

ကတိုးနံ့.

၁၂၄။ ကတိုးသို့၊ ကြောင်နံ့သာသို့ တို့သည် သုံး၍မ
လျော်လေကောင်းသော်လည်း ဂန္ဓဂုဏ်ကောင်းမြတ်သည်ကို
စွဲ၍ မင်း၊ မိဖုရားတို့၏နဖူး၊ ပါးပြင်၊ ဆံပင်တို့၌ တင်ကုန်လူး
ကုန်၏။

လက်နက်မဲ့သို့ - မသတ်ကောင်း

၁၂၅။ စစ်မြေပြင်တွင် လက်ရဖမ်းမိသောသူ၏ လက်
တွင် လက်နက်မပါရှိအံ့၊ တဖက်စစ်သူကြီးက မသတ်ကောင်း
ချေ၊ ရှာမမင်းလည်း ဂုဏ်ကဏ္ဍသား နိဂုဏ်ကိုဖမ်းမိသည်၊
မသတ်၊ အသက်လွတ်သည်။

ပျားပန်းခပ်

၁၂၆။ “ပန်း၏ အရသာကိုခပ်သော ပိတုန်းကို ပန်း
ကုံးသဖွယ်ဆင်သော ရာမမင်း” ဆိုသည်ကို ထောက်သော်
ပိတုန်းသည် ငှက်မြတ်၊ ခပ်သည်ဆိုသည်ကား သောက်သည်၊
ပျားပန်းခပ်သည်ဟူ၍လည်း ဆိုကြ၏။

ဒသာဂီရိဖွားနိမိတ်

၁၂၇။ ဒသာဂီရိဖွားသောကာလ သွေးအတိ မိုးရွာ
သည်၊ ပြင်းထန်သောလေကြီး ကျသည်ဟုဆိုသည်၊ ထိုမှ

တပါး တိတ်နိမိတ်များစွာ မကောင်းသဖြင့်ပြသည်ဆိုသည်။ ဒသာဂီရိသည် သီလသီတင်းဆောက်တည်သောသူကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်သည်။ မီးဟုန်းပူဇော်သောသူတို့ကို ဖျက်သည်။ မြစ်ငယ် ချောင်းငယ်တို့တွင် ရေကိုလည်း လူတို့မခသောက်ရအောင် ရေကိုနှောက်သည်။ ချောင်းတို့ကိုဖျက်၍ တောင်ကမ်းတို့ကို နုတ်ယူပြီးလျှင် အထက်ကနေသည့်အရာတို့ကို အောက်ကလှန်ပြန်၍ထားသည်။

အသင်္ချေဂဏန်း

၁၂၀။ ကတယုဂ်၊ တေတြာယုဂ်၊ ဒွါပရယုဂ်၊ ကလိယုဂ် ၄-ပါးဖြင့် အစတစ်တလုံး၊ သုညတရားလေးဆယ်ကို အသင်္ချေဖြစ်၏ဟု ရာဇဝင်သစ်ဆို။

ပဟေဋ္ဌိအဖြေ

၁၂၉။ ပန်းပျောက်ဝတ်လုံ၊ ကိုယ်လုံးခြုံ၊ ပုံတောင်သမား၊ မြေနှင့်ကုတ်၍၊ နှုတ်ဖြင့်စား၊ အများသတ္တဝါဖေကြပါ။ “သစ်တောက်ငှက်”။

မြစ်ငယ် ၅-စင်း

၁၃၀။ မြစ် ၅-စင်းကား ဧရာဝတီ၊ ဆင်ခေါင်၊ ၅-ခရိုင်၊ ပန်းလောင်း၊ စမုံ(၅)။ (မြစ်ငယ် ၅-စင်းတည်း။)

တောင် ၅-လုံး

၁၃၁။ တောင် ၅-လုံးကား-သံတော်မြို့၊ ဘောဇီး၊ ငတုတ်ခဲ၊ သပုဒီ၊ မင်းဝံ၊ (တောင် ၅-လုံးတည်း။)

ရေ၊ လေ၊ သမိုင်း ခရိုင်ပျား

၁၃၂။ ၄-ခရိုင်ရေ၊ ၅-ခရိုင်မြေ၊ ၉-ခရိုင်သမိုင်း။

အလှူ ၃-ပါး

၁၃၃။ သြဇာ၊ ပါဏ၊ ဇီဝိတ(အလှူ ၃-ပါး။)

အဝမြို့ အတွင်းဘုရား ၉-ဆူ

၁၃၄။ အဝတွင် အတွင်း၉-ဆူကား- ရင်းရဲ၊ မုတ္တော၊ ဆုတောင်းပြည့်၊ စံကျော်၊ တံကျစ်၊ မဟာဇိန်၊ သင်းချော၊ အုန်းပေါက်၊ ကုဖြူ။ (အတွင်း ၉-ဆူတည်း။)

အဝမြို့ အပြင်ဘုရား ၉-ဆူ

၁၃၅။ အဝတွင် ပြင် ၉-ဆူကား ဖုရားလှ၊ ဖုရားကြီး၊ မြင်ထင်၊ မြင်တော်၊ မြင်မိ၊ လောကနာထ၊ အဘယင်္ဂီရီ၊ လုံးတော်ပေါက်၊ ကုဖြူ၊ (ပြင် ၉-ဆူတည်း။)

အတွင်းမုတ္တော ၉-ဆူ

၁၃၆။ မြို့ထောင့်မုတ္တော၊ မြို့ပေါ်မုတ္တော၊ ကန့်ကျစ်မုတ္တော၊ ပုခန်းမုတ္တော၊ အုန်းပေါက်မုတ္တော၊ သက်တော်ရမုတ္တော၊ ရင်းရဲမုတ္တော၊ ထီးလှိုင်မုတ္တော၊ ကုဖြူမုတ္တော၊ (အတွင်း ၉-ဆူတည်း။)

အပြင်မုတ္တော ၉-ဆူ

၁၃၇။ ပေါက်တောမုတ္တော၊ ကြက်ရက်မုတ္တော၊ ပုပ္ဖါရုံမုတ္တော၊ မြင်ထင်မုတ္တော၊ လောကနာထမုတ္တော၊ လုံးတော်ပေါက်မုတ္တော၊ နဂါးကျစ်မုတ္တော* (ပြင် ၉-ဆူတည်း။)

ရွှေစည်းခုံတည်ရာ

၁၁၀။ အင်းဝရွှေစက်၊ သံကပ်ကား ကတ်ခဲအင်း။

* ပြင်မုတ္တော ၂-ဆူ ပေခွဲကျန်နေသည်။

ယခုဝက်ချေးအင်း ဟုသည်ကား- ကျောက်မော်အင်း တည်း။

ကုတော်သစ်အရာကား- ကျည်းအင်းတည်း။

ပူအင်းမူကား- ကုတောသစ်ခွင်တည်း။

ပေဂီရပ်ကား- တောင်ဘီလူးအရပ်တည်း။

ကြက်ယက်အရပ်၊ ကုတောသစ်အရပ်၊ နန်းမြို့အရပ်၊ ဒါနိတောအရပ်၊ ၅-ပါးတည်း။

ရတု ၆-ပါး

၁၃၉။ ဝဿ၊ သရဒ၊ ဟေမန္တ၊ သိသိရ၊ ဂိမ္မ၊ နိဒါယ (ဝသန္တ)ရတု ၆-ပါး။

ဂုဏ် ၅-ပါး

၁၄၀။ (၁) သန္ဓိဂုဏ်ကား- သူ့ကိုအစေ့အစပ်အပေး အကမ်း အသိမ်းအမြန်းဖြင့် လက်နက်ဖြစ် စေသောဂုဏ်။

(၂) ဝိဂြဟဂုဏ်ကား- လက်ရုံး အရည်ကောင်း သောကြောင့် လူ၏အစေ့အစပ် အသိမ်း အမြန်းကိုမခံပဲ သူ၏ သန္ဓိဂုဏ်ကို ကျေးဇူး ပြုသည်။

(၃) ယာနဂုဏ်ကား- စစ်အင်္ဂါ ၄-ပါးနှင့်ရန်သူ ပြည်သို့သွားခြင်းသည် ယာနဂုဏ်မည်၏။

(၄) ဒွိဓဂုဏ်ကား- သူ့မြို့ကိုရန်စစ်ထိုးခြင်းသည် ဒွိဓဂုဏ်မည်၏။

(၅) သံသြရဂုဏ်ကား- အရပ်အနေ မသင့်သော
ကြောင့် မင်းတပါးကိုမှီကပ်ခြင်းသည်သံသြရ
ဂုဏ်မည်၏။ (ဂုဏ် ၅-ပါးတည်း။)

သူတော်ကောင်းတရား ၇-ပါး

၁၄၁။ သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ ဟိရီ၊ ဩတ္တပ္ပံ၊ သုတ၊ ဝီရိယ၊ ပညာ
“သူတော်တရား ၇-ပါး” (သူတော်ဥစ္စာ ၇-ပါးတွင် စာဝ
နှင့် သီလကိုနုတ်သည်။ သတိနှင့်ဝီရိယကိုလောင်းသည်။)

သမုဒြာလှိုင်း ၃-ပါး

၁၄၂။ မဟိန္ဒုလှိုင်း၊ ဝင်္ဂါလှိုင်း၊ ရောဖါဏလှိုင်း (သမုဒြာ
လှိုင်း ၃-ပါး။)

ရေချညောင်ရမ်းဖွားနေ့စွဲ

၁၄၃။ ၁၁၇၄-ခု သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် ၇-ရက်
၃-နေ့ မြေးတော်အိမ်ရှေ့မင်းမှာ သားတော်ဖွားမြင်သည်။
(ရေချညောင်ရမ်းတည်း။)

ကျမ်းအဆိုခြားနားချက်

၁၄၄။ သုတ္တနိပါတ်နှင့် အဋ္ဌသာလိနိ ၂-ကျမ်းတို့သည်
ဘုရားလောင်းတို့မဖြစ်သည့် ၁၀-ဌာန ခွဲဝေခြင်းမတူကြ။

ဘုန်းကြီးပျံ

၁၄၅။ ဘုန်းကြီးပျံဆိုခြင်းသည် ရှေးအခါရဟန္တာ ၂-ပါး
အလောင်းသေသည့် အကောင် ပျံသည်ကိုစွဲ၍ ရဟန်းတို့
သေလျှင် သေသည်မဆို၊ ပျံသည်ဟူ၍ ဆိုကြလေသည်။

နတ်အစွမ်းဖြင့်ပြောရခြင်း

၁၄၆။ ဝေဿန္တရာဇာတ်မှာ စေခိုင်းသည့်အမတ်ဝက်ပါကို မကြားဘူးလျက် နတ်တို့ကြောင့် ဆိုရသည်။ ဘုရားလောင်း နိမိတ်လေးပါးမြင်သောခါ ရထားထိန်းကို နတ်တို့သင်၍ ရဟန်းကျေးဇူးကိုဆိုရသည်။ ယခုလည်း နတ်တို့သင်သည် ရှိတန်ရာ၏။

ဇဝါရေးရိုး-ကြိုး ၁၀-မည်

၁၄၇။ ခရုပုခက်၊ ဘယက်၊ မှော်ပတ်၊ ငပတ်ခံတွင်း၊ လုပ်ခြင်း၊ မှော်သီး၊ မျော့ဝမ်းကြီးက၊ နည်းမှီးမထိမ်၊ နဂါးလိမ်ခေါ်ရ၊ ရာမလက်ညှိုး၊ တမုတ်ဆိုးနှင့်၊ နန်းပြောက်ကြီးဟု၊ ဆယ်ဆူ နာမ၊ ဝေါဟာရဖြင့်၊ ဒသဘေဒါ၊ ကြီးဆယ်ဖြာတည်း။

ခရုပုခက်ကြီး၊ ဘယက်ကြီး၊ မှော်ပတ်၊ ငပတ်ခံတွင်း၊ မှော်သီး၊ မျော့ဝမ်းကြီး၊ နဂါးလိမ်၊ ရာမလက်ညှိုး၊ တမုတ်ကြိုးဆွဲ၊ နန်းပြောက်ကြိုး။ (ဇဝါရေးရိုးကြိုးဆယ်မည်။)

ရှေးဝေါဟာရများ

၁၄၈။ ကျည်းကွေးခွေကိုပင် ပုစွန်ထုပ်ခေါ်ပြန်သည်။ ။ ဥရှင်လက် သားချီတော် ရနောင်မှော်တန်း စိန်သရက်ကင်း ထောင့်ကြာ ခြူးသဇင်ခွေ မြင်ပိတ် ကြာပန်းဆွဲ ဒုရင်လိုက် ဒုရင်တိုက် အဖြေ ချီရန် (ခြူးနှင့်သဇင်ခွေအတူတူ) ဒုရင် မုတ်ဆိတ် ခြံမုတ်ဆိတ်။

ဘုရားမှာကြာထောင်သည်ကို ကြာနုကြာရင့် ခေါ်သည်။ မင်းခမ်းကွမ်းဘုပ်ဖျားမှာ သလင်းထောင်ခေါ်သည်။

သလွန်မှာကြာထောင်သည်ကို သလင်းထောင်ခေါ်သည်။

“သလင်းထောင်စိပ်၊ရွှေအိမ်အိပ်သား”ဟု သလွန်တွင် ရှိသည်ကို စပ်သည်။

လင်ပန်းနားမှာ ကာကြီးပုံအကြီးနှစ်ခု၏အကြား ကြာသေး ချပ်လျက်စိပ်သည်ကိုသလင်းစိပ်၊သလင်းထောင်ပြည့်လင်ပန်း ခေါ်သည်။

စမုတ်မှာအောက်ဆွဲဘုံကို ယပ်ရှိခေါ်သည်။

စိန္တကျော်သူပြန်ရောက်နေ

၁၄၉။ ၁၁၉၅-ခု ဝါဆို လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့ ဘက်လားက စိန္တကျော်သူတို့ပြန်လာကူးခဲ့သည်။ ရန်ကုန်သို့ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၀-ရက် တနင်းလာနေ့ ဆိုက်ရောက် ကြသည်။ မဟူရာဘုရားဆင်းတုလည်းပါ၏။

ဆရာတော်များဖွားသက္ကရာဇ်

၁၅၀။ ၁၀၀၆-ခု တောင်တွင်းဆရာတော်ဖွားသည်။

၁၀၀၅-ခု မင်းရွာဆရာတော်၊ လက်ဝဲနော်ရထာတို့ဖွား သည်။

၁၀၀၀-ခု တရားသူကြီးလက်ဝဲသုန္ဒရ၊မင်းဘူးဆရာတော် ရှင်ကလျာဏသာရတို့ဖွားသည်။

တောင်ထွင်းဆရာတော်ပျံလွန်နေ

၁၅၁။ တောင်တွင်း ဆရာတော် ၃၇-နှစ် အလွန် ၃၀-နှစ်သို့အဝင် နောင်တော်မင်းတရား စက်တော်ရာသို့ စုန်ခါနီးတွင် ပျံတော်မူသည်။ ၇-ရက်ထား၍ သပြိုင်သည်။

ပဟေဠိကဗျာ

၁၅၂။ သူရဇ္ဇသောကြာ၊ဗုဒ္ဓစန္ဒရော၊သောနှင့်ဝရူ၊ဘောမ စုံ၍၊လောကီမူဆိုရာ၊မှတ်စုစာများနှင့်၊ဆီလျော်ကာ တွဲယှဉ်၊

ပြိုဟ်နတ်မင်းယဉ်နှင့်လည်း၊ စီစဉ်၍ယူကောက်၊ ဆိုင်ရာနှောက်
 ၍၊ ကြံအောက်မေ့လေ၊ ဉာဏ်မပေစေလင့်၊ ပြီးစေနိုင်မျှ၊ မုသိ
 ကဟု၊ ကြွက်လှ သမုတ်၊ စတုတ္ထက္ခရာမူ၊ ဝဠုမ္ဘာသုချ၊
 သတ္တမ၊ သရကိုရေး၊ တံခွန်ပေးလော့၊ မြေဝေးတောနက်၊ ကျား
 နံရက်တွင်၊ ပဉ္စမက္ခရာ၊ င-ကိုထင်ထင်၊ တချောင်းငင်မှ၊ ထို့ပြင်
 ဗျတ္တ၊ တတိယကို၊ ပီသအောင်ရေး၊ ခက္ခေးပြောင်းပြန်၊ ထက်
 အောက် လှန်၍၊ တံခွန်လွှားချင်၊ ငင်တချောင်းဆွဲ၊ ရာသီပွဲမှာ၊
 ခဝဲသွေ့သွေ့၊ သမင်ရွှေက၊ ဖျော်မွေ့သည် ယုန်မင်း၊ ရွှေသင်း
 တောပျံ၊ စီးမည်ကြီ၍၊ လိုက်လံအံ့ဆဲဆဲ၊ ပွင့်ရွှေခဲတည်၊ ခဝဲ
 လည်းမဆိုလို၊ ခွါညိုလည်းမခေါ်သင့်၊ ပန်းပင်ဆင့်ကို၊ မြင်အံ့
 သသူ၊ သုံးပါးလူကို၊ မတူတန်သင့်၊ ငါးရန်လွှင့်ကို၊ ပွင့်လှ
 သည် သဒ္ဓါ၊ စေတနာနှင့်၊ တင်ပါလေမောင်၊ ရည်စူးဆောင်
 သည်။ ။ နောင်သံသရာ ကောင်းကျိုးတည်း။

ပဟေဠိအဖြေ

၁၅၃။ ရွှေသားနီမြန်း၊ ရဟန်းနှင့်ဆင်၊ မာတင်ပေါက်
 ကြီး၊ တည်တစီးတည်၊ တသီးအုပ်ထုပ်၊ တရုပ်မြင်းက၊ ကျေး
 သူဝသို့။ ။ “ပေါက်ပွင့်ကိုယူ”။

ရှင်ဘုရင်စော်နံ့ဆိုသူ

၁၅၄။ စည့်ကိုင်မှာ၊ အလောင်းမင်းတရားကို “ရှင်ဘုရင်
 စော်နံ့လောက်ပေ၏” ဆိုသူ အရှေ့ဝင်းမှူး ငအုပ်ကဆိုသည်။

ကျောင်းဦးလှည့်ကျောက်စာပြောင်း

၁၅၅။ စစ်ကိုင်းကျောင်းရှေးက အနောက်သို့ ကျောင်းဦး
 လှည့်သည်၊ ကျောက်စာလည်း အနောက်တောင်က ရှိသည်။

ခင်ကြီးပုညာ လက်ထက်တွင်ကျောင်းဦးအရှေ့သို့လှည့်သည်။
ကျောက်စာကိုလည်း အရှေ့မြောက်သို့ပြောင်းသည်။

ဦးတလုံးတပညာ

၁၅၆။ “ဦးခေါင်းတလုံးတပညာ”ဆိုသည်ကို ဘောက်စ
ရောက်ဝတ္ထု၌ “ဦးတလုံးတပညာ” ဟုဥမာဘောက်တာပညာ
ဟိသုငယ်ဆိုရာပါသည်။

အိမ်ဆောက်ရာ၌

၁၅၇။ အိမ် ဆောက်ရာ၌ လည် မပြတ်စေနှင့်၊ ဝမ်း
မဖောက်စေနှင့်၊ ခြေမထောက်စေနှင့်၊ ဥရူတိုင်ကသည်လက်ျာ
ရစ် လှည့်၍ ရေတွက်မြဲ ထုမြဲအတိုင်း အိမ်ဦးတခန်းကိုလွှတ်၍
အရှေ့ထောက်ရှည်၊ ဥရူကြံငှန်းဖို၊ ကုတ်ဖီး၊ ထောက်ရှည်၊
သပြေကြံငှန်းမ၊ စုံပင်လယ်မှည့်လေ။

စုံပင်လယ် ၁-ပြိုဟ်၊ ထောက်ရှည် ၂-လာပြိုဟ်၊ ဥရူ ၃-
ပြိုဟ်၊ ကြံငှန်းဖို-၄၊ ကုတ်ဖီးစနေ၊ ထောက်ရှည်-၅၊ သပြေ
ရာဟုကြံငှန်းမ-၇။

“အလယ်ထောက်ကိတ်ပြိုဟ်ခြေမထောက်စေနှင့်” ဆိုသည်
ကား ကိတ်ပြိုဟ်တိုင်ကိုဆိုသည်။ ထုပ်လျောက်များမှာဝါးနှင့်
သစ်ကိုမဆက်လင့်၊ အင်ကြင်းနှင့်ကျွန်းကိုမဆက်နှင့်၊ ဇာတ်
မျိုးတူမှဆက်ရမည်ဆိုသည်။

အိမ်မက်ကောင်းမကောင်းပြုပြင်နည်း

၁၅၈။ အကြင်သု၌ သုဘာသုဘ နှစ်ပါးသော အိမ်မက်
တွင် တပါးပါးထင်အံ့၊ ဘတ်တတ်သောသူထံ မဖတ်ရသေး
ဖြစ်အံ့၊ ဆီးပင်သို့သွား၍ တလင်း လှည်းပြီးလျှင် ဆန်ပန်း

ပူဇော်၍“အသျှင်ဆီးပင်...အကျွန်ုပ် အိပ်မက်ကိုစောင့်ပါ”
ဟုအပ်၍“ယံဒုန္နိမိတ္တံ”စသော သုံးဂါထာကိုသုံးခေါက်ရွတ်ခဲ့
ရမည်။ ကောင်းသည့်အိပ်မက်ဖြစ်လျှင် အကျွန်ုပ်ထံအပ်ပါ
ဦး။ မကောင်းသောအိပ်မက်ဖြစ်လျှင် အကျွန်ုပ်ကိုမပေးပါနှင့်
တော့ဆိုခဲ့ရမည်။

ကျမ်းဂန်လာအိပ်မက်များ

၁၅၉။ ကျမ်းဂန်တွင် အိပ်မက်စုကား- မယ်တော်မာ
ယာအိပ်မက်, ဘုရားလောင်းအဇပါလတွင် မြင်သောအိပ်
မက်, ကောသလမင်းအိပ်မက်, ဓမ္မာသောက မယ်တော်ဓမ္မ
ဒေဝီအိပ်မက်, မောဂ္ဂလိပုတ္တလာသည့်နေ့ ဓမ္မာသောကမင်း
မြင်သည့်အိပ်မက်, ဘုရိဒတ်မယ်တော်, စန္ဒကုမာရတွင် ကေ
ရာမင်း, ဝိရုရဇာတ်တွင်ကောရပ္ပမင်း, ဝေဿန္တရာတွင် မဒ္ဒိ
မိဖုရားနှင့် သိဂ္ဂည်းမင်းတို့မြင်သည်။ မဟော်တွင် ဝိဒေဟ
ရာဇမင်းမြင်သည်။

ပြာသိုလ စသည်အကြောင်း

- ၁၆၀။ ပေါသိ-ပြာသို၊
- တပါး-ပူဇန်ရာဖြစ်သောလ၊ (တပို့တွဲတည်း။)
- တပသျှ- ပူပန်ခြင်းကောင်းသောလ၊ (တပေါင်းလ
တည်း။)
- စေတြကော-တန်ခူးလ၊ (စေ-ပျောက်သည်။)

ထီးတိုင်ခိုင်မခိုင် စမ်းနည်း

၁၆၁။ ဘုရားထီးတိုင် ဝယ်မည်ဆိုလျှင် ထီးသံတိုင်ကို
မြေမညီကုန်းကနေ၍ ချိုင့်နိမ့်ရာသို့ လှည်းလိုက်ရမည်။

ဆက်ရာအစပ်အဖါ မခိုင်မမာရာတွင် ကျိုးလိမ့်မည်၊ သည် အခါ မခိုင်ကြောင်းကို အတပ်သိသွားသည်၊ အတပ်မသိဘဲ နှင့်တင်လျှင် လေပြင်းတိုက်က ဤဆက်ရာက ကျိုးလွယ်လိမ့် မည်၊ (ထီးတိုင်စမ်းနည်း။)

ကြက်သရေရှိ နတ်သမီး ၈-ဦး

၁၆၂။ ဝိရလက္ခမီ၊ ဝိဇေယလက္ခမီ၊ ဇနလက္ခမီ၊ ဒါနိ ယလက္ခမီ၊ ထိတလက္ခမီ၊ ပုတ္တရလက္ခမီ၊ ပုရလက္ခမီ၊ မရိပဒိ ယလက္ခမီ-တည်းဟူသော ကြက်သရေရှိသော နတ်သမီး ၈ (ရာမဝတ္ထု။)

ပန်းပူဇော်နည်း

၁၆၃။ နမတ္ထု တေ ပလိရာဇော၊ ဗျတ္တသုရောနမတ္ထုတေ။
သဗ္ဗတ္တိစ မဟာလာဘံ၊ သမိဇ္ဈန မမိစ္ဆတော။

ပန်းအမည်လွှဲ အမည်ကွဲ ခြောက်မည်ကို ဤဂါထာဖြင့် တတ်အားအမျှမန်း၍ ဉာဏ ကံ့ကော်မည်သောဘုရားကို ပူဇော်၊ တတ်နိုင်သမျှရွတ်လိုသည်အတိုင်း ရေရွတ်၍ ဆုတောင်း၊ အကြောင်းနှင့်လျော်စွာ မြင်မက်၏။

စင်္ကြံသုတ်အဖွင့်

၁၆၄။ မဇ္ဈိမပဏ္ဍာသ အဋ္ဌကထာတွင် စင်္ကြံသုတ်အဖွင့် “အတ္တနော ဝဏ္ဏေ ဝုစ္စမာနေ အတုဿကသတ္တော နာမ နတ္ထိ” ၊ ကော်ချင်စင်္ကြံသုတ်အဖွင့်တွင် ပင်ပါရမီမှာစပ်သည်။

“သုကန်းပေါင်တွင်၊ သုယောင်ငရူး၊ ရယ်မြူးစလို” စပ်သည့် ဝတ္ထုပါသည်။

ဘုရားလောင်းစောင့်နတ်-ကိုယ်ထင်မပြု

၁၆၅။ ဘုရားလောင်းကို ဖွားသောကာလ စတုရဟာရဇာနတ်တို့ ဘုရားလောင်းမယ်တော် စောင့်သောအခါ ရေချိုးခြင်း၊ တန်ဆာဆင်ခြင်း၊ ထမင်းစားခြင်း၊ ကိုယ်လက်သုတ်သင်ခြင်းအခါမပြုကုန်။

ဝိပဿီမယ်တော်

၁၆၆။ ဝိပဿီမယ်တော် ဘုရားလောင်းပဋိသန္ဓေမယူမီ သူ့ဘာပီးတို့ထံ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၍ သီလယူ၏။ သန္ဓေယူသောအခါ ရှေးသီလကို ဆင်ခြင်ကာမျှသာတည်း။

ပဟေဠိ ကိလိဋ္ဌဒေါသမရောက်

၁၆၇။ “သွန်းသွန်းခက်ထံ၊ ဖြူးဖြူးပျံ့မျှ၊ ပြုစံလွလွ၊ မဇ္ဈသမူ၊ မြေမှအာကာ၊ မြင့်စွာရုံးရုံး၊ တောင်သုံးလုံးထက်၊ ထွတ်ထုံးတဖန်၊ မိုးစွန်ရှိလောက်၊ တောင်ကြီးပေါက်၍၊ နောက်လည်း ငွမ်းစွာ၊ ဗေဒလက်ျာ၌၊ ထွေလာထူးဆန်း၊ လှည့်ဝန်း ခုံးထွေး၊ ဟစ်ကျေးသံဆင့်၊ ခုံ၍ပွင့်သား၊ နီရင့်ချပ်ခွံ၊ ဝတ်ဆံဖြူစင်၊ ပန်းများရှင်ကို၊ စီရင်တတ်မှု၊ ထံပြင်စုမှ” ။ ။ ဟူ၍ပေါက်ပေါက်ကိုဝှက်၍ဆိုခြင်းသည် ပဟေဠိနည်း ဖြစ်သောကြောင့် ကိလိဋ္ဌပရိဟာရဖြစ်သည်။

ကျွတ်ဆုတောင်းယောက်ျား

၁၆၈။ ပါရာယနဝတ္ထု၊ ခုဇ္ဇုတ္တရာအပိုင်းတွင်၊ ဣသိဒါသီမည်သော ရဟန္တာ သော်ကား အဖြစ် ရှည်လျားစွာ ယောက်ျားပင်ဖြစ်၍ ကျွတ်ဆုတောင်းဘူးလျက် ကျွတ်ခါနီး ခုနစ်ဖြစ်၌ အိမ်ရာပြစ်မှားသော အပြစ်အလျောက် ငရဲလားလေပြီးမှ တိရစ္ဆာန်အဖြစ်လူအဖြစ်ဖြင့် ၅၅၆-ဖြစ်

ဆင်းရဲဒုက္ခခံလျက် အဆုံးစွန် ကျွတ်ခါသော်လည်း မိန်းမ အဖြစ်ဖြင့် ကျွတ်၍ ပါဝင်ပုတ်ပြည်တွင် ဣသိဒါသီ ရဟန္တာမ-ဟုတွင်၏။ ဤကဲ့သို့ ကျွတ်ဆုတောင်းလျက် ကျွတ် ပါသော်လည်း ယောက်ျားအဖြစ်ဖြင့် ကျွတ်ဆုတောင်း၍ ယောက်ျားအဖြစ်ဖြင့် မကျွတ်ရ၊ မိန်းမဖြစ်၍ဖောက်လဲလျက် ကျွတ်ရသည်ဟု ပါ၏။

သံဝရပျို့ပြင်ဆင်ချက်

၁၆၉။ သံဝရတွင်၊ “ရဝိစန္ဒာထွန်းဒီပနှင့်၊ ဓမ္မတရား” ဟု ရှိသင့်သည်-ပညာရှိတို့ဆိုကြကုန်၏။ စာတွင်မူကား “ထွန်းနေလနှင့်” ဟုရှိ၏။ အချို့ဆရာက “အပွဲခန္ဓာ ထွန်းနေလနှင့်” ဟုရှိရမည်ဆို၏။ အပွဲခန္ဓာရှိလျှင် ကျမ်းနှင့်ညီသည်ဟူ၏။

ရွှေဆိုင်းတရာ ရွှေ ၉-ကျပ်မတ်တင်း

၁၇၀။ ရွှေချိန် ၉-ကျပ်မတ်တင်းသော်ရွှေဆိုင်းတရာရ၏။ စံကျောင်းတော်မှာ၊ အလုံးစုံမပြီးသေး၊ ရွှေချိန်ပိဿာနှစ်ဆယ်နှင့် ကျပ် ၃၀-ကုန်ပြီ၊ ၁၁၉၀-ပြည့် တပေါင်းလဆန်း ၁၃-ရက် စနေနေ့ သာဓုခေါ်သည်၊ လူပေါင်း ၁၄၀-လွတ်သည်။

လက်ဖျားအနာကုဆေး

၁၇၁။ လက်ဖျားတွင်အပူမှုတ်၍ အနာဖြစ်သော်သစ်ကြံ ဂိုးခခေါက်၊ တောက်ရပ်ခေါက် ဒုတ္တာနှင့်ကြိတ်၍ ဖြူးရသည်။

ကင်းကိုက်နာဆေး

၁၇၂။ ကင်းကိုက်သော် ပြည်ပန်းညိုရက်ကို ချေရံပွတ်၊ ကင်းဦးကောက်ကိုက်သော် ဆင်ခရမ်းရွက်ကိုချေရံပွတ်။

ပုဂံမြို့တံခါး

၁၇၃။ ပုဂံမြို့မှာ တံခါး ၁၂-တံခါးရှိသည်ဟူ၏။

အသက်ကြီးနှင့်စိတ်ပုတီး

၁၇၄။ ပုတီးကိုရှစ်ဆယ်ကျော်၊ မညီးနိုင်ချစ်ဘွယ်နော်။

အာဒိသင်္ကေတ

၁၇၅။ က၊ကွေး၊ကိန္နရာ၊ ညစ်၊ ဖွပ်ရွှေပဝါ၊ ပေး၊ယု၏ သူတော်စွာ၊ ပ၊သနေကျနတ်ကွန်းမှာ။ (အာဒိသင်္ကေတ*။)

၁၇၆။ ပွတ်၊ပဲ၊တိမ်၊ရန်၊မော၊ယွန်း၊တော၊ချို၊တည်း၊ပု၊ ပန်း၊မျိုး၊ဆယ်၊ပါး၊စု။

လကျာလက်ဝဲဂြိုဟ်

၁၇၇။ အောင်၊ထွန်း၊ရာ၊ဇာ၊ ပြိုဟ်လကျာ၊ ကေ၊လာ၊ ပြာ၊သာဓ်၊ လက်ဝဲမှတ်†။

တရုပ်မြန်မာ ဝှမ်းအရောင်းအဝယ်

၁၇၈။ မြန်မာ့တိုင်းပြည်က တရုပ်တိုင်းပြည်သို့ ဝှမ်း လှေတက်ဆန်လေသည်ကား-တနှစ်တနှစ်၌ ၂၅၀၀-ခန့် ရှိ သက်၊ ဂဏာတစင်းသော် ဂမ်းချိန် ၂-သောင်း က၊သက်၊

* အာဒိသင်္ကေတဟူ၍ သမ္မတအမည်များများဟု မဟောကြားတော်မူလျှင် “ကညစ်ပေးပ”ဟု ကညစ်တောင်း ပဟေဠိကဗျာ ဖြစ်ဟန်ရှိသည်။

† နေ့သင့် နံသင့် ယူလျှင် အောင်၊ ထွန်း၊ ရာ၊ ဇာ၊ အရ တနင်္ဂနွေ၊ စနေ၊ ရာဟု၊ အင်္ဂါဟုသော လကျာဂြိုဟ် ၄-လုံး၊ ကေ၊လာ၊ ပြာ၊သာဓ် အရ တနင်္ဂနွေ၊ ဗုဒ္ဓဟူး၊ ကြာသ ပတေး၊ သောကြာဟုသော လက်ဝဲဂြိုဟ် ၄-လုံး ဖြစ်သည် ဟု ယူလိုဟန်ရှိသည်။

ဝှမ်းပေါင်း ၅-သန်းခန့်အတွက် ကျသည်။ ဒေဝန်းတိုက်က ဆိုသည်မှာ လှေ ၂၀၀-မျှသောဒေဝန်းကို သွင်းနိုင်ပေတော့ မည်လော ဆိုကြသည်။

သံတောင်ဝေါဟာရ

၁၇၉။ မင်းတာသည် သံတောင် ဆိုသည်ကား-ပကတိ သံကိုပင် တတောင်အမှန်အကန်လုပ်၍ ထားသည်ဖြစ်၍ သံ တောင်ခေါ်လေသည်ဟူ၏။

၁၂-လစဉ်နှင့် ရက်စုံလ

၁၈၀။ တွဲပေါင်း၊ ခူး၊ ဆုန်၊ ယုန်၊ ဆို၊ ခေါင်၊ လင်း၊ တင်း၊ ဆောင်၊ နတ်၊ ပြာ ဆဲ့နှစ်ခါ။

၁၈၁။ တ၊ က၊ ဝါ၊ တော်၊ တံ၊ ပြာ၊ ရက်စုံ ခြောက်လသာ။

သံဝရပျို့ပြင်ချက်

၁၈၂။ သံဝရပျို့၊ “ပြည်ထဲပြည်လာ” ချီဝိုက်၌ “ထိုမှ လွေ့မွေ့ ကွေ့လည်းဝဆွဲ” ဟု ရှိလိုသည်။ ယခုစာများတွင် ကား-“ထိုမှရွှေငွေ၊ ကြွေလည်းဝဆွဲ” ဟုရှိသည်။ ရွှေမှာဟ၊ ရမပါ၊ ဟ၊ ရမလို- ဆိုသည်နှင့် မညီဖြစ်သည်။ ရွှေသတည်း၊ မွေ့သတည်း၊ ကြွေသတည်း၊ ခုအံ့၊ ဟ၊ ရပါသည် မသင့်သေး ဆိုလိုသည်။

ရဟန်းနွယ်

၁၈၃။ ကျောက်ဖြူကြီးများကို စကျင်တောင်ကချသော အခါ တုပ်ရဆိုင်းရသည့်နွယ်ကား ရဟန်းနွယ်တည်း။ ငါး များလည်း အလွန်သေသည်။

ဘူးတောင်းဘူးတို့

၁၈၄။ ဘူးတောင်းဆိုသည်မှာ ဘူးတို့ ဆိုလိုသည်။

ပရိတ်ရွတ်ဆွမ်းစဉ်ပင့်

၁၀၅။ ၄-ရက်နေ့ပရိတ်ရွတ်၊ ၈-ရက်နေ့ ဆွမ်းစဉ်ကြွ
တော်မူပါ။

အမြီးနှင့်ခေါင်

၁၀၆။ မြင်းခြီးကို ခေါင်ဆိုသည်၊ ခေါင်-ဘင်ဝသို့ဝင်
သည်ကို လင်းတလိုက်ခေါ်သည်၊ ကြက်မှာလည်း အမြီးကို
ခေါင်ခေါ်၏။ ခေါင်သို့ညွတ်လျက်၊ ခေါင်သို့ ကောက်လျက်
စပ်သည်မှာလည်း တော်ရာယူသင့်၏။

မိဘဝတ်ဖြည့်ကျင့်နတ်ပြည်ရောက်

၁၀၇။ ဓမ္မဉ္စရေ မဟာရာဇ၊ မာတာပိတုသု ခတ္တိယ၊
ဣဓ ဓမ္မံ စရိတွာန၊ ရာဇာ သဂ္ဂံ ဂမိဿတိ။

လောကဒီပနီကျမ်း

၁၀၈။ လောကဒီပနိ၌ စိတြနှစ်၊ ဝိသာခါနှစ် အစရှိ
သောတဆယ့်နှစ်ပါးသောနှစ်တို့၏အမည်ကို ဖော်၍ပါသည်။
လောကဒီပနီတွင် ယာစာဓိမာသ်ဟုပါ၏။

နိုင်သောအရာဝတ္ထုများ

၁၀၉။ အရက်ကို ကေရာဇ်မြစ်၊ ဆားတို့ နိုင်သည်။
သွေးကိုဆီးဖြူသီးနိုင်သည်။
မျက်စိကို ရှားစောင်းစီး၊ မင်သော်၊ ကင့်ကုဆီမှုန့်နိုင်
သည်။
ဆီပူကို မုရားသိမ်ရွက်နိုင်သည်။
တောက်တဲ့ကို ဆေးချေးနိုင်သည်။
မြက်ကို ရေနံနိုင်သည်။

မီးလောင်ကို ငရုတ်သီးနိုင်သည်။
သန်းကို ပြဒါးနိုင်သည်။
ကြမ်းပိုးကို မြင်းဆီနိုင်သည်။

အဘယမင်းသား

၁၉၀။ ကောသဇ္ဇိပြည် ပဒုမဝတီပြည့်တန်ဆာမသား
အဘယမင်းသား။ (အဘယထေရဝတ္ထုတွင်။)

ဘုရားနှင့်စကြာမင်းလက္ခဏာမထူး

၁၉၁။ သီလက္ခဏ်ဒီကာ၊ ဝဇီရေဗုဒ္ဓိဒီကာတို့တွင် စကြာမင်း
နှင့်ဘုရားတို့လက္ခဏာမထူးကြောင်းကိုဆိုသည်။

နွေမြင်း၊ ဆောင်းမြင်း၊ မိုးမြင်းအထူး

၁၉၂။ နွေကာလ မွေးသောမြင်းသည် ရေသောက်သော်
နှုတ်သီးကိုရေတွင် နှစ်၍သောက်သည်။

မိုးကာလမွေးသောမြင်းသည်၊ အင်တန်သာနှစ်၍သောက်
သည်။

ဆောင်းမွေးမြင်းတို့ကား တိုကာသာသောက်သည်။

အသကမင်းငယ်နာမည်

၁၉၃။ စတုတ္ထနိပါတ် နန္ဒိသေနဇာတ်၌ ၊ အသကမင်း၏
မိဘပေးသောအမည်ကား အရုဏတည်း။ မင်းဖြစ်မှအသက
မင်းတွင်သည်။ မြို့ကား ပါဏုလိနဂရတည်း။ နန္ဒိသေနလည်း
ဆရာ့ထံအတတ်သင်ရ၏။

ဓဒ္ဒရနဂါးပြည်

၁၉၄။ ဒဒ္ဒရဇာတ်၌- ဟိမဝန္တပဒေသေ ပဗ္ဗတပါဒေ
ဒဒ္ဒရနာဂဘဝနံ နာမ အတ္ထိ။

ဟိမဝန္တာ၌ ဒဒ္ဒရမည်သောနဂါးပြည်ရှိသည်။

အရပ်တပါးနေ သည်းခံလေ

၁၉၅။ (၁) သကာရဋ္ဌာ ပဗ္ဗဇိတော၊ အညံ ဇနပဒံဂတော၊
မဟန္တိ ကောဋ္ဌံ ကရိယာထ၊ ဒုရုတ္တာနံ နိဓေတဝေ။

(၂) ယတ္ထ ပေါသံ န ဇာနန္တိ၊ ဇာတိယာ ဝိနယေနဝါ။
န တတ္ထ မာနံကရိယာထ၊ ဝသမညာတကေ ဇနေ။

(၃) ဝိဒေသဝါသံ ဝသတော၊ ဇာတဝေဒတယေနပိ။
ခမိတဗ္ဗံ သပ္ပညေန၊ အပိ ဒါသဿ တဇ္ဇိတံ။

(၁) ကနိဋ္ဌံ၊ ငါ့ညီ၊ သကာရဋ္ဌာ၊ မိမိနိုင်ငံမှ၊ ပဗ္ဗဇိတော၊
နှင်ထုတ်အပ်သော၊ အညံ၊ တပါးသော၊ ဇနပဒံ၊ ပြည်ရွာသို့၊
ဂတော၊ သွားသောသူသည်၊ ဒုရုတ္တာနံ၊ မကောင်းဆိုတတ်
သောသူတို့ကို၊ နိဓေတဝေ၊ ထားခြင်းငှါ။ ဝါ၊ သိမီးခြင်းငှါ။
အန္တောဟဒယေ၊ နှလုံးတွင်း၌၊ မဟန္တိ၊ ကြီးစွာသော၊
ကောဋ္ဌံ၊ ခန္တီတည်းဟူသောကျိကို၊ ကရိယာထ၊ ဆောက်
ရာ၏။

(၁) ယတ္ထ၊ အကြင်အရပ်၌၊ ပေါသံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဇာတိ
ယာဝါ၊ အမျိုးအားဖြင့်၎င်း။ ဝိနယေနဝါ၊ သီလစသည်
ဖြင့်၎င်း။ နဇာနန္တိ၊ မသိကုန်၊ တတ္ထ၊ ထိုအရပ်၌၊ အညာ
တကေ၊ မသိသော၊ ဇနေ၊ လူ၌၊ ဝသံ-ဝသန္တော၊ နေသော
သူသည်။ မာနံ၊ မာန်ကို၊ နကရိယာထ၊ မပြုရာ။

(၃) ဇာတ ဝေဒ တယေနပိ၊ မီးကို ကြောက်သော
ကြောင့်လည်း။ ဝိဒေသဝါသံ၊ အရပ်တပါး၌၊ ဝသတော၊
နေသော၊ သပ္ပညေန၊ ပညာရှိသည်။ ဒါသဿအပိ၊ ကျွန်သည်

မူလည်း။ တဗ္ဗိတံ၊ မြိမ်းချောက်သည်ကို။ ခမိတဗ္ဗံ၊ သည်းခံ
အပ်၏။ သည်းခံရာ၏။

မြို့ဝန်နှင့် လည်ဆွဲပန်းဆိုင်း

၁၉၆။ ဆဝကဇာတ်၌ မြို့ဝန်လည်၌ ပန်းဆိုင်းဆွဲရသည်
ဟူ၏။ မင်း၏လည်က ပန်းဆိုင်းကိုပေးသည်။

“နဝရဂုတ္တိကာနံ ကဏ္ဏေ ရတ္တသုပုပ္ဖဒါမပိလန္ဓန-
ဝံသော” ဟုလာသည်။

သရက်သီးနှင့်ခွန်းစက္ကား

၁၉၇။ ဘုရားလောင်းသရက်သီးခိုးသည်ခွန်းစက္ကားအမျိုး
တည်း။

ရန်အောင်ဗလဆို ကေပုဂ္ဂိုလ်ရတု

၁၉၈။ သစ်သစ်မင်္ဂလာ၊ နစ်နစ်နာလော၊ အံ့အာသရဲ၊
ကြိမ်တောင်းဘဲကို၊ အောင်ပွဲကြီးရှင်၊ လောင်းသိုက်ဝင်၏။
သဘင်ရေနန်း၊ ဆဲခြောက်ခန်း တွင်၊ ထန်းပဒေသာ၊ လေမလာ
ဘဲ၊ စကြာဘောင်ဦး၊ ညွတ်လာဘူးသာ၊ အထူးအတိတ်၊
ထိုနိမိတ်ကား၊ ဗျာဒိတ်သိုက်တိုင်း၊ တလိုင်းသုံးရပ်၊ ညွတ်ပြတ်
လျှိုးဝင်၊ ပြီးအောင်မြင်အံ့၊ ဟံသာဝတီကား “ထန်းနံ၊ ကံယံ
ပကိုး၊ ထန်း သို့ကျိုးလိမ့်၊ ဝင်လျှိုးကြလော၊ သည်သာမက၊ တဌာ
နမူ၊ သာမယဇာ၊ ဣရုလေးပါး၊ မြွေနဂါးနှင့်၊ စော်ပွားကသည်း၊
ရုံလုံးလည်းလိမ့်၊ တနည်းမည်မျှ၊ နှစ်သွယ်ရသား၊ သတ္တ
ရတနာ၊ စကြာရောက်ကြောင်း၊ တက်ခေါင်းမှုဆောင်၊ ရန်
အောင်ဗလ၊ ဘုရားကျွန်တော်၊ ရေးကိုမျှော်၍၊ သံတော်
ဦးတင်ပါသည်ဘုရား—ဟူသော ကေပုဂ္ဂိုလ်ကံဖြင့် ရုတ်ခြည်း

ထ၍ ရှိခိုးကာလျှောက်သည်ကို အားရတော်မူ၍ ရန်အောင် ဗလကို ဆုပေးတော်မူ၏။

ရွာပဲနှင့်ရွာပြည်

၁၉၉။ ဤအရာ၌ရွာမည်ကို အချို့သောသူတို့ ရွာပဲဟု ရေးသားကြလေသည်။ မင်းရဲကျော်စွာ စုန်ချောင်းတွင် “လက် ထုတ်ကြောဆီ၊ ရေစီးရှည်သည်၊ ကျောက်တိချည်နှင့်၊ ရွာပြည် ကြိုက်ပွက်၊ ရွှေနောက်ဆက်လည်း” ဟု စပ်ထုံးရှိချေသည်။

သုံးတန်းသား

၂၀၀။ ရှမ်းပိုက်တမ်း၊ ကောင်းဟံတမ်း၊ သရဲတမ်း။ ။
ဤ ၃-ရပ်ကို သုံးတန်းသားဆိုသည်။
လက်ယမှာ ထောင်ခေါ်သည်၊ ရှမ်းပိုက်က လက်ယမှာ ဝင်၍ ထမ်းကြသည်။

ကရော ၅-ပါးအဓိပ္ပာယ်

၂၀၁။ အနုဝတတ်ကရေသည် လက် ၅-ချောင်းကဲ့သို့ တောင်ကိုခတ်မိ၍ မြစ် ၅-စင်းဖြစ်ရသည်။ လက်ကို “ကရက ရော” ဆိုလိုသည်။ ကရကရော ၅-ချောင်းကဲ့သို့ အကွဲကွဲဖြစ် သည်ကိုရည်၍ သတ္တဝါတို့ ကွဲပြားရသည်ကို ရည်သည်။ ကရော ၅-ပါးဖြစ်၍ ရှိရကဲ့သည်ဟု ဆိုထုံးပြုကြကုန်သည်။ ကရော ၅-ပါးအဓိပ္ပာယ်တည်း။

ကိန္နရာတို့ကိုယ်နှင့်ပျက်နှာ

၂၀၂။ ကိန္နရာတို့ကား-မြင်း၏မျက်နှာလူ၏ကိုယ်၊ လူ၏ မျက်နှာ မြင်း၏ကိုယ်။ (အမရကောသဒ္ဓိကား)

သူ့မယားငါ့မယားမရှိ

၂၀၃။ “ပုရေ ပုရဿ ကာ ကဿ ဘရိယာ၊ ခိပ္ပိယံ ကြားပိမ္မံ၊ ရှေးဖျားကမ္ဘာ၊ ပေဂါခါ၎င်း” ဟု ဘူရိဒတ် ဇာတ်ပေါင်းသုဘောဂ စကားတွင်လာ။

နဒီ-နဒီ၊ ကိလေသေ-ကိလေသော၊ တူကြသည်ကို၎င်းဖြင့် ရှုရမည်။

ပုရေ၊ ရှေးဖြစ်သော၊ ပုရဿ၊ ကမ္ဘာဦးဖြစ်သောကာလ၌၊ ကာ၊ အဘယ်မည်သော မိန်းမသည်။ ကဿ၊ အဘယ် မည်သော ယောက်ျား၏။ ဘရိယာ၊ မယားနည်း။ (သူ့မယား ငါ့မယားမရှိကြောင်း။)

ကောဓော်-ကော်ဓော်

၂၀၄။ ဣသ္မိဆိုရော်၊ နတ်သူတော်၊ ကောဓော်ဓမ္မနဇာတိ၊ အစရှိသား၊ ပါဠိကျမ်းလာ။ ။ (ဘူရိဒတ်ဇာတ်ပေါင်း၎င်း သုဘောဂခန်းလာ။ ။ ကောဓော်-ကော်ဓော်။)

ဥဒါဟရုဏ်-ဥဒါဟိုရ်

၂၀၅။ ဆန်းနိသျှဗားကရာအနက်ပြီးခါနီးတွင် “ဥဒါဟ ရုဏ်” ဆိုရမည်ကို “ဥဒါဟိုရ်” ဟုပါသည်။

လည်ချောင်း

၂၀၆။ ဆုတောင်းခန်းတွင် “ထန်းပင်ငုတ်သို့၊ ရှုပ်ပြုပ်ကို ရေ၊ မွေသေ ကျဉ်းမြောင်း၊ နှုတ်လည် ချောင်းကား၊ အပ် ကြောင်းမျှသာ” ဆိုသည်။ ရပ်ပစ်ရှစ်ပါး ခန်းတွင် လည် ချောင်းဆိုလိုသည်။

ဥစ္စနာစကား ၇-ကျောင်း

၂၀၇။ ဥစ္စနာထော မဟိပ္ပါလော။
သာသနုဇ္ဇောတနုတ္ထိကော။
ဝိဟာရေ သတ္တ ကာရေသိ။
ဗောဓိယာယေဝ ကာချဏာ။ ။

စကားကျောင်းမတော် အရံ ၆-ကျောင်းလည်း အရှေ့
မြောက်ထောင့် စာကုနှင့်ရှိ။ ။ဥစ္စနာထောဟု ပါဠိရှိသော
ကြောင့် ဥစ္စနာဆိုသည်ကား၊ ထ-အက္ခရာကျေသည်။

ဘူးရှည် ဘူးတို

၂၀၈။ လူတို့တွင်“ဘူးတင်းလျား”ဟူသည် ဘူး-ရှည်
ဆိုလိုသည်။ “ဘူးတောင်း” ဆိုသည်မှ တောင်းဆိုသည်ကား
အတို၊ ဘူးတိုဆိုလိုသည်။ အတိုအတောင်း ဆိုသည်များကို
ထောက်ရမည်။

မည်စလိပင် ဝေါဟာရ

၂၀၉။ မည်စလိပင် ဆိုသည်မှာ-မဉ္ဇရီပင်ဟု ကျောက်
စာများမှာ ရှိသည်။ ပါဠိမှာလည်း မဉ္ဇရီဟု ပါဠိရှိသည်။
ပွင့်တံရှိသောအပင် ဆိုလိုသည်။ မဉ္ဇရီကိုပင် မည်စလိပင်
ခေါ်ကြလေသည်။ ရ-သည် လ-ဖြစ်လေသည်။

ကြမ္မာဒိုက် ဝတ္ထုစကား

၂၁၀။ ကြမ္မာဒိုက်ဝတ္ထုတွင် မင်းကြီးနေသော-ခတ်-ဟု
ပါသည်။ ရခိုင်ရာဇဝင်မှာလည်း စိတ္တနာရဒ ညီနောင်တို့
အပိုင်းတွင် သမီးအိပ်သော-ခတ်-ဝယ်တင်၍ သမီးသေဟန်
ငိုကြွေးကျွန်ပြု၍-ပါသည်။ ခတ်-ဆိုသည်ကား အိပ်ရာကိုဆို
သည်မှတ်ရမည်။

နူးညံ့ခြင်းဝတ္ထု ၂-ပါး

၂၁၁။ နူးညံ့ခြင်း နှစ်ပါးရှိသည်။ ဖါးပြုပ်ဝမ်းကဲ့သို့ နူးညံ့သည်။ ငထွေရေကဲ့သို့ နူးညံ့သည်။ ။ ဖါးပြုပ်ဝမ်းကဲ့သို့ နူးညံ့သည်ကား ပြင်ရေထူ၏။ အတွင်းရေညံ့၏။ ငထွေရေကဲ့သို့ နူးညံ့သည်ကား အပေါ်ရေ နူးညံ့၏။ အတွင်းသားမာ၏။ အတွင်းသားနူးညံ့သည်။ ပြင်သားနူးညံ့သည်ကို ဆင်ခြင်၍ ဖါးပြုပ်ဝမ်း၊ ငထွေရေဟူသော စကားနှစ်ရပ်ကို သိရာသည်။

အသတ်မပါ ရွာ ၄-ရွာ

၂၁၂။ ပုခန်းကျေးတွင် အလယ်ကြော၌ ပလပရွာ၊ ဇလမရွာ၊ ငတကရွာ၊ မြို့မတွင်ပုဘရွာ။ ။ အသတ်မပါ ရွာ ၄-ရွာဟူ၏။

ပေတဝတ္ထု ကျမ်းလာစကား

၂၁၃။ ပေတဝတ္ထုကျမ်း ကုမာရပေတ ဝတ္ထုပိုင်းတွင် “နက္ခတ္တယောဂမ္ဘိ န ဥဂ္ဂဟေသုန္တိ နက္ခတ္တယုတ္တမ္ဘိ နဂဏ္ဍိ သု၊ အသုကမ္ဘိ နက္ခတ္တေ ဟိ တိထိမ္ဘိ မုဟုတ္တေ အယံ ဇာတော တိ ဧဝံ ဇာတကမ္ဘိ ပိဿ န ကေစိ အကံသုတိအတ္ထော” ဟုဆိုသောကြောင့် ရှေးအခါနက္ခတ်ကို မှတ်၍ သူငယ်တို့ဖွားသော အခါ ဇာတာဖွဲ့သည်။ ကုမာရပေတမှာ မဖွဲ့ရဆိုလိုသည်။

သိကြားမင်းသား ကုမာရ

၂၁၄။ “သဟဗျတံ ဂစ္ဆတိ ဝါသဝဿာတိ သက္ကဿ ဒေဝါန မိန္ဒဿ ပုတ္တဘာဝေန သဟံဘာဝံ ဂမိဿတိ” ဟု လာသောကြောင့် ကုမာရသည် သိကြားမင်းသား ဖြစ်လေသည် ဆိုသည်။ (သီအင်္ဂါတွင်။)

ဖဝါးရံနှင့်ဖဝါးပုံ

၂၁၅။ မုနိ မုနိ ပဉ္စတိံသ၊ ဧကဝိသတိ စတုဒ္ဒသ၊
နဝ သတ္တ ပဉ္စ တီဏိ၊ ဒွေ ဧက အဒ္ဒသုညံ။
(ကမ္ဘာဖဝါးလုံး။)

နောင်တော်ညီပု၊ ကြာဥဆယ့်လေး၊ ကိုးသတ်ရေး၊ ငါး
တေး ဒွေက၊ ခွဲသည၊ မှတ်ကြဖဝါးပုံ။

တမာသီး၊ တည်သီးသဏ္ဍာန်

၂၁၆။ ဝိမုရဇာတ်၌ “ပုစိမန္တ ထနိတမာသိ၊ တမာသီး
သဏ္ဍာန် သားမြတ်အစုံ” ဟု ဝိမလာကို ပုဏ္ဏကခြီးမွမ်းသည်။
တပါးဇာတ်မှာ တည်သီးကို ပမာပြုသည်။

မင်း ၃-ပါး

၂၁၇။ ဝိသယာနန္တရောရာဇာ၊ သတြိ မိတြမထာ ပရံ။
ဥဒါသိနော ပရတရော။

ဝိသယာနန္တရော၊ မိမိနိုင်ငံ၏ အခြားမဲ့တိုင်းနိုင်ငံ၌ တည်
သော၊ ရာဇာမင်းသည်။ သတြိ၊ ရန်သူမည်၏။ အထ၊ ထိုရန်သူ
မင်းမှ။ အပရံ၊ တပါးသောမင်းသည်။ မိတြိ၊ အဆွခင်ပွန်းမင်း
မည်၏။ ပရတရော၊ အထူးသဖြင့် တပါးဖြစ်သောမင်းသည်
အလွန်ဝေးသောတိုင်းနိုင်ငံ၌ တည်သောမင်းသည်။ ဥဒါသိ
နော၊ လျစ်လျူမင်းမည်၏။

(သတြိမင်း၊ မိတြမင်း၊ ဥဒါသိနမင်း၊ မင်းသုံးပါးတည်း။)

ဥပ္ပါတသန္တိ ပရိတ်ဂ္ဂုတ်သည့်နေ့

၂၁၈။ သက္ကရာဇ် ၁၁၉၃-ခု နတ်တော်လဆန်း ၁၂-
ရက် ၆-နေ့ မှန်နန်းတော်တွင် ဥပ္ပါတသန္တိ ကိုရွတ်ရသည်။ ၎င်း

လပြည့်ကျော်၁၁-ရက်၊ ၆-နေ့လည်းတကြိမ်ရွတ်ရသည်။ ၎င်း
နေ့ ၂၀-ဌာန၊ ရှစ်ပါးစီပေါင်း ၂၂၄-ပါးတည်း။

ဆင်၏အစိတ်အပိုင်း

၂၁၉။ စွယ်ဘုံ၊ အစွယ်၊ လုံးလျား၊ ဖြူဝါ၊ တိုရှည်၊ ပျာ
တောင်၊ ကျုံဝ၊ မျက်နှာပြင်၊ ဦးကင်း၊ ပန်းကုံး၊ မျက်လုံး၊ မျက်ရိုး၊
ရေခမိုး၊ မုန်အိုး၊ နှာရွပ်၊ နှာမောင်း၊ စကောက်၊ နား၊ ကြေး
မေး၊ လည်၊ လက်ပြင်၊ မင်းနေ၊ ကုန်း၊ ကိုယ်ရောက်၊ မြီးထူး၊
မြီးပတ်၊ မြီးရိုး၊ မြီးဆံ၊ သရက်စွေ၊ ထူးခင်း၊ လိပ်မေး၊ တစမ်း၊
အိမ်ဘုံး၊ ဝမ်းပြင်၊ စံစက်၊ ခြေကြည်၊ လက်ကြည်၊ အသား၊
အရေ၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်း။

ဆင်သင်းများ

၂၂၀။ ပြည် ၄-သင်း၊ ရဲတိုင်း ၄-သင်း၊ မင်္ဂလာ ၄-သင်း၊
စလင်း၇-သင်း၊ အဝ ၉-သင်း။ (ဆင်သင်း ၂၀-အဋ္ဌာရီသား)

၁၂-လမိုး

- ၂၂၁။ (၁) တန်ခူး မည်မှတ်၊ ဖက်ဆွတ် ရေတိုး၊
သကြန်မိုး။
- (၂) ကဆုန်အတွင်း၊ မြေသင်းပျံ့ပျံ့၊ မိုးနွံနွံ။
- (၃) နယုန်မိုးသေး၊ မြက်သားမွေး။
- (၄) ဝါဆိုလပြောင်း၊ မိကျောင်းဖြေးဖြေး၊ မိုးဇေး။
- (၅) ဝါခေါင် တမကြောင်း၊ ထနောင်း ကျောင်
ကျစ်၊ ဆူးရစ်ပွင့်ကာ၊ မိုးမရွာ၊ ရွာပါ
သော်လည်း၊ မိုးမသည်း။

- (၆) တော်သလင်းတိမ်ညို၊ စဖိုသည်ဆင်းရဲ၊ မိုးမခဲ။
- (၇) သီတင်းကျွတ်တွင်၊ ပလ္လင်ဆေးမိုး၊ ရွာသွန်းပြီး။
- (၈) တန်ဆောင်မုန်းတွင်း၊ ဆီးနှင်းတပြိုက်၊ မိုးတလိုက်။
- (၉) နတ်တော်ရောက်ငြား၊ မိုးသားမငြိမ်၊ ဆင်ရာတိမ်။
- (၁၀) ပြာသိုချမ်းပြင်း၊ ဆီးနှင်းရောယှက်၊ နှုံးပုံဖျက်။
- (၁၁) တပို့တွဲ၊ နွေရွာခြင်း၊ သံမိုးကြွင်း။
- (၁၂) တပေါင်းလည်ကူး၊ မိုးသားကြူး၊ (၁၂-လမိုး။)

ရာဇမဏိစူဠာ

၂၂၂။ ရာဇမဏိ စူဠာ၌ ၉၉၅၆၅၅၅- အုတ်ပေါင်း ရှိသည်။

၅၃၂၆၅၅၅-သရွတ်ပေါင်း။

၅၅၆၄၇၊ အင်္ဂတေတင်းပေါင်း။

၂၂၃။ ရွှေနန်းတော်ပြာသာဒ်ကြီးထုပိကာကုန် ၁၁၃၊ ထီးရပ် ၁၇-၂၊ ပေါင်းအမြင့် ၁၃၇-၂။

စတုတ္ထရတနာပူရရွှေမြို့တည် မင်းတရားနန်းတော်ဆောင် ပေါင်း ၁၆။

ဆောင်းနေသွား

၂၂၄။ ဆောင်းမဇ္ဈေဝီထိကသည်တောင်သို့ ၂၄-အင်္ဂါ၊ မြောက်သို့ ၂၄-အင်္ဂါရွှေသည် (သုရိယသိဒ္ဓန္တထွက်။)

မိုးရွာမည်ကိုသိနှင့်သည် ၈-ပါး

၂၂၅။ မိုးရွာသည်ကို သိနှင့်သည်ကား—

စောင်းဆရာနှင့်၊ ယားနာပွေးကွက်၊ ပါဒချက်က၊ ပရွက် ပိလူ၊ အနုပြဒါး၊ ပေါင်းရှစ်ပါး၊ (တောင်သူလူဟောင်း တို့အမှတ်။)

လေမိုးသီးနွံ ကောင်းမကောင်း အမှတ်

၂၂၆။ (၁) ရှားပင်ကို သကြန်ကျသည့်နေ့ တထစ်စီ ထစ်၍ထား၊ ပဌမမှတ်သည့်အရာ အရည်ထွက် အစီးများလျှင် မိုးဦးကောင်းမည်၊ အရည်နည်းလျှင် မိုးနည်းမည်၊ အရည်မရှိလျှင် မိုးမကောင်း ဟူ၍သုံးထစ်ကိုကြည့်၍ မိုးဦး၊ မိုးလယ်၊ မိုးခနွာင်း မှတ်ရမည်။

(၂) ဖျံချေးအလုံးသည် တတန်းတည်းတွင် အရည် တစက်စက်ရှိလျှင် မိုးကောင်းမည်၊ အရည်မရှိလျှင် မိုးမကောင်းမှတ်ရမည်။

(၃) သကြန်ကျသည့်နေ့ အိမ်ကြက်အလျင်တွန်လျှင် မိုးဦးကောင်းမည်၊ တောကြက်အလျင်တွန်လျှင် မိုးလျင်မိုးနှောင်းကောင်းမည်၊ အိမ်ကြက်၊ တောကြက်ပြိုင်တွန်လျှင် မိုးလယ်ကောင်းမည်။

(၄) မိုးဦးလခွဲကို သကြန်တက်ပြီးနောက် ရွာသည့် မိုးရည်ကို လျှာနှင့်တို့၍စမ်း၊ ခါးလျှင် ပိုးမွှားကျ၍ပျက်မည်၊ ချိုလျှင် အသီးအနှံ့ဖွံ့မည်။

(၅) ပေါက်သီးသုံးစေ့အနက် လက်ရင်းစေ့ မာ၊ ရင့်အောင်လျှင် မိုးဦးကောင်းမည်၊ မကောင်းလျှင် မိုးဦးညံ့မည်၊ ၎င်းနည်းသုံးစေ့ကိုယူရမည်။

(၆) ဗိလားကောင် သစ်ပင်ထက်မှာ ဥရာတိုင် ရေရောက်မည်၊ မြင့်လျှင်မိုးကောင်းမည်၊ နိမ့်လျှင် မိုးနည်းမည်။

(၇) ပုစွန်ကုန်းမြင့်တွင်းလုပ်လျှင် ရေကြီးမည်၊ နိမ့်လျှင် ရေနည်းမည်။

- (၀) ကျီးသိုက်မြင့်လျှင် လေနည်းမည်၊ ကျီးသိုက်နိမ့်လျှင် လေထန်မည်။
- (၉) ဗီလုံးငှက်ကျင်းမှာဥလျှင် မိုးကောင်းမည်၊ ကုန်းမှာ ဥလျှင် မိုးမကောင်း။
- (၁၀) ၎င်းအသိုက် မျက်နှာအံပေါက်ပြုသည့် အရပ်က မိုးမလာ၊ မပြုသည့်အရပ်က မိုးလာမည်။
- (၁၁) လယ်ကျင်းကုန်းကျင်းမှာ ကင်းအိမ်ခေါ်ကျင်လျှင် မိုးကုန်ပြီ ယူရမည်။
- (၁၂) တော်သလင်း၊ သီတင်းကျွတ်လတွင်ဆိုသည်၊ ခေါကျင် ဆိုသည်လည်း အိမ်ဘွဲ့သည် ဆိုသည်။
- (၁၃) ငှက်အသိုက် မြင့်လျှင် မိုး ကောင်းမည်၊ ငှက်အသိုက် နိမ့်လျှင် လေထန်မည်။
- (၁၄) ပုစွန်တွင်းဝ ကျင်းသို့ပြုလျှင် လေထန်မည်၊ တွင်းဝ တောင်သို့ပြုလျှင် မိုးကောင်းမည်။

ထွေထွေလာလာ ရေးမှတ်စာ

- ၂၂၇။ (၁) မင်္ဂလာစကားစု၊ တံခါးနီတွင် အမိန့်တော် ပျောက်သည်ဟု မြေကိုတူးသည်။
- (၂) လွှတ်ကိုလည်း လွှတ်မဟုတ် မလွှတ်ဆိုသည်။
- (၃) လွှတ်တွင် စေနှစ်လုံးတွင် စေတလုံး ပျောက်သည်။
- (၄) ရုံးကို ရုံးမဟုတ် ချွဲဖြစ်သည်။
- (၅) ရုံးမင်းတို့ကို ညှိုးတို့ နှေးရုံးချည်လေသည်ဆိုသည်။
- (၆) မြောက်မြို့မှာ ကျူးကြီးသည်၊ တောင်မြို့မှာရုံးကြီးသည်၊ ဆင်းရဲသားမှာ ပြန်းတီးသည်။

- (၇) မလာလျှင်တရုပ်၊ လာလျှင်အစုပ်။
- (၈) မချီသော်ခေါင်က၊ ချီသော်နောင်တ။
- (၉) ဘယ်သူကို ကြောက်၍ ကျောက်မြို့ကို တည်ရသနည်း။
- (၁၀) မစိုးရိမ် ကျောင်းသည် စိုးရိမ်တော် မူတော့ ဆိုသည်။
- (၁၁) မောင်ကြီးလူ မောင်ငယ်လူ ဖြစ်တော့မည် ဆိုသည်။
- (၁၂) လမ်းခဖုံဖုံ၊ ပြေးနေကျယုန်၊ သည်ယုန်ကံဆိုးလို့၊ သူ့ပိုက်ကိုတိုး။
- (၁၃) နင်မလာ ငါလာရမည်လား။
- (၁၄) အိုကြာန သူးခမောင်းကြောက်ခွေး။ (အားလုံးရူစ။)
- (၁၅) နောက်မိုးနှောင်းရေကုန်လျှင် နောက်ရေဖြစ်လျှင် ငါးတို့သည် အင်းကထွက်ကြလေတော့သည်။
- (၁၆) ခင်ပုပ်ငှက်၊ တောက်တဲ့ အမြည်များလျှင် မိုးကောင်းသည်။
- (၁၇) တောက်တဲ့ သံ အခွန်းများလျှင် မိုးကြီးရွာသည်။
- (၁၈) ဖားမြည်သော် မိုးရွာတတ်၏။

ကိန္နရာပါသော ဇာတ်စု

- ၂၂၀။ ကိန္နရာပါသည် ဇာတ်စုကား—
- ဘလ္လာတိယဇာတ်တွင် ကိန္နရာ။
- စန္ဒကိန္နရာဇာတ်တွင် ကိန္နရာ။
- တက္ကာရိယဇာတ်တွင် ကိန္နရာ။
- မဟာကုဏ္ဍလဇာတ်တွင် ကိန္နရာ။

ဒေဝီကိုပမာနှိုင်းရာ ကိန္နရာ၊
မဟော် ကျေးသားခန်းတွင် ဝစ္ဆရသေ့ကို ပုံထုတ်ရာ
ကိန္နရာ။

အဋ္ဌသဒ္ဓဇာတ်တွင်ကိန္နရာ။
အသိတာဘူကိုပစ်၍လိုက်သောဇာတ်တွင် ကိန္နရာ။
မဟာဝင်တွင် ကောဏ္ဍတိဿကိုဆိုရာတွင် ကိန္နရာ။
အပဒါန်ကျမ်းတွင် ကျပွင့်လှသည် ကိန္နရာ။
ကုနာလဇာတ်၌ တရားဟောရာနာလာသည် ကိန္နရာ။
သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်၌ ကိန္နရာတို့သည် လူကိုကြောက်
တတ်သည် ဆိုသည်။ လေးပစ်ခံရသော အခန်းတွင်၎င်း၊ မွေး
ကျေးသောအခန်းတွင်၎င်း ဆိုသည်။

မင်းတို့ကျင့်ရာ ဥပမာ

၂၂၉။ အဝီစိကိုထိစိမ့်ရွယ်၍ ခြေကိုတမ်း၍ စမ်းသကဲ့သို့၊
ဘဝင်သို့ထိအောင် လက်ကိုစမ်း၍ လှမ်းသကဲ့သို့၊ ဝင်သော
နေကဲ့သို့မကျင့်ရာ၊ ထွက်သောနေကဲ့သို့သာ မင်းတို့ကျင့်ရာ၏။
အရာမခရောက်သော အခါကား ကောင်းကင်သို့ပျံ၍ ခုတ်ဖြတ်
အံ့သကဲ့သို့၊ အခါရောက်သောအခါကား မြေအောက်လျှိုးအံ့
သကဲ့သို့ ကျင့်ရာလေသည်။

ဝေရဉ္စပုဏ္ဏား သောတာပန်

၂၃၀။ အပဒါန်အဋ္ဌကထာ အကုသလအပဒါန်အဖွင့်၊
ဝေရဉ္စဝါကပ်ဆွမ်းတော်ပိုင်းတွင် ဝေရဉ္စပုဏ္ဏား သောတာပန်
တည်ပြီးမှ ဝါဆိုပါ-လျှောက်သည်။ ဖုဿဘုရား လက်ထက်
သာဝကတို့ကို သလေးဆွမ်းနှင့် မထိုက်၊ မုယောဆွမ်းနှင့်
ထိုက်၏ ဆိုမိသည်ဝိပင်္ဂါ။

မဟောသခါဆေးတုံး

၂၃၁။ ဘုရားလောင်းဖွားခန်းတွင် မဟောသခါ၏ လက်တွင်ဆေးတုံးကို စန္ဒသာရဆိုသည်။

ပါရာယနဝတ္ထုနှင့်ဆုတောင်းခန်း

၂၃၂။ ဘောက်စရောက်ကေတုဝတ္ထု၊ ပါရာယနဝတ္ထုများမှာ နတ်ပြည် အနွယ်၊ သိကြားနတ် အနွယ်ဟု ဆိုသည်။ ဆုတောင်းခန်းတွင် “ရှူးရှူးပေါက်ဘွယ်၊ အိုး၏နှယ်လျှင်” ဆိုသည်။ အနွယ်ဆိုသည်ထက် အနွယ်ဆိုသောအရာ သာ၍ သင့်၏။

ကြက်သရေနှင့်အမြုတေ

၂၃၃။ ဘောက်စရောက်ဝတ္ထုတွင် မြွေ၏ကြက်သရေဖြစ်သော မျက်ရှင်ပတ္တမြားဟု ပါသောကြောင့် ကြက်သရေခေါ်သည်။ အမြုတေခေါ်သည့်အရာသည် ပတ္တမြားပုလဲ စသော ကျောက်ရတနာကို ဆိုသည် မှတ်ရမည်။ အနာထပိဏ်သူဌေးကြက်သရေမှာ ကြက်သရေပျံထွက်သည်ကို ပုဏ္ဏားသိသည်ဟု လာသည်ကိုလည်း ထောက်ရာသည်။ “ဝဇေ ဝဇေ အမုတ္တိကံ”-ဟူသော လောကနိတိပါဌ်ကိုလည်း ထောက်ရာသည်။ ဤအပိုင်းတွင် ကိုယ်တွင် နဖူးစာရေးသည့်နတ်ကို စိတ္တရောကုနတ်ဟု ပါသည်။ ကြမ္မာစာရေးသောနတ်ဟု ဆိုသည်။

ကိန္နရာဆိုသောစကား

၂၃၄။ အင်္ဂုတ္တိရ် အဋ္ဌကထာတွင် ဓမ္မာသောကမင်းလက်ထက် ကိန္နရာစကားမပြောရာတွင် သစ်ငုတ် ၂-ခုကို စိုက်၍ အိုးတည်ရာတွင် သစ်ငုတ် ၁-ခု မစိုက်ကောင်းလောဆိုသည်။ နောက် ၂-ကောင် ရောက်လာပြန်သည်တွင် စကား

မဆိုလို၊ ဈေးလမ်းသို့ ခေါ်ယူရာတွင် သရက်သီးမှည့်နှင့် ငါးသားကိုမြင်၍ “လူတို့သည် အဆိပ်ကြီးကို စားကုန်သည်၊ ဘယ်မှာ မနာဘဲရှိအံ့နည်း” ဆိုသည်၊ တကောင်ကလည်း သီးသီးနှင့်ချဉ်သီးကိုမြင်၍ “လူတို့ဘယ်မှာမနာကုန်အံ့နည်း” ဆိုသည်။ (ဃာတွင်။)

သီဒါ ၇-တန် ပြင်ကပြစ်

၂၃၅။ စတုက္ကနိပါတ် ကာကဝတီဇာတ်တွင် သီဒါ ၇-တန်ပြင်က ကေဝုတမည်သော မြစ်ရှိသည်။

ပဏ္ဍုကမ္မလာ

၂၃၆။ သက္ကဿ ဘဝနံ ကမ္ပိ။
ဒေဝရညော ပဏ္ဍုကမ္မလံ ဥဏ္ဍာကာရံ ဒဿေတိ။
ဝိသယုဇာတ်တွင် တုန်လှုပ်သည် ပူသည်ဆိုသည်။
သိဝိဇာတ်တွင် သိကြားကမ္မလာပူလျက် ခါ၏-ဆိုသည်။
လူတို့တွင်ကား-ပြင်း၊ တင်း၊ မာ-၏ဆိုကြသည်။ ဘုံဗိမာန် တုန်သည် ကမ္မလာပူသည် ယူရမည်။

သိကြားကျင့်ဝတ် ၇-ပါး

၂၃၇။ ဒါန သီလ ဥပေါသထကို ကျင့်သည့် သိကြား ကျင့်ဝတ် ၇-ပါးကို ကျင့်သည်။

- (၁) အမိအဘကို မွေးကျွေးသည်။
- (၂) ကြီးသောသူကို အရိုအသေပြုသည်။
- (၃) နူးညံ့သော စကားကိုဆိုသည်။
- (၄) ချောပစ်သော စကားကိုမဆို။
- (၅) ဝန်တိုခြင်း ကင်းသည်။

- (၆) သစ္စာစောင့်သည်။
- (၇) အမျက်ဒေါသကို ချုပ်သည်။
- (၇-ပါး။)

တောင်ဘီလာဘုရား

၂၃၈။ ၁၀၀၅-ခု လေးကျွန်းဆီမီး ဘုရားကို တောင်ဘီလာ ဆရာတည်သည်။ တောင်ဘီလာ ဘုရားဟု ယခု ခေါ်ကြသည်။

မိန်းမတို့မရောင့်ရဲနိုင်သည် ၃-ပါး

၂၃၉။ မုဒုပါဏိဇာတ်၌ မိန်းမတို့မရောင့်ရဲရာ ၃-ပါး၊ မေထုနသမာပတ္တိ၊ ဝိဇာယန၊ အလင်္ကာရ ၃-ပါးတည်း။

ယောက်မခေါ်ပုံ

၂၄၀။ တဇွန်းတယောက်မ ဆိုခြင်းသည်ဇာား တဇွန်းတယောက်သွားဆိုလိုသည်။ ။ရှေးအခါ ယောက်သွားနှင့် သုံးဆောင်သည်။ ယောက်မဟုသည်လည်း ယောက်သွားကို အမအစပြုသည် ယူရန်ရှိသည်။

အင်္ဂတေစပ်နည်း

၂၄၁။ အံ့တုံပဉ္စ၊ ကျွေးကန်ဆ၊ ဥသျှစ်ကေး၊ တင်လးဋ္ဌေး။

ဘုံခန်းလာ သရဂူဝါး

၂၄၂။ ဘုံခန်းတွင်“သိုက်တုမြင်တု၊ သရဂူတည့်၊ ဝါးကျ၊ ခရင်” ဆိုရာ၌ သရဂူ ဝါးပျိုးသည် ရခိုင်မှာရှိသည်။ ပရဘုမဘတ်သင့်၊ အမျိုးရှိရာကိုလိုက်၍ဘတ်သင့်သည်။ ။

ဝါးအပျိုးအစား

၂၄၃။ ဝသိပွတ်ဝါးကား တောင်ငူတွင်ရှိသည်။ ကရင်များမှာ ဖာကလေးယက်သည်။ ဝါးလုံးငယ်သည် ဖာသည် နှီးနုသည်။ ။ဝါးယားကို ဝါးဖြူကလေး ခေါ်သည်။

ခန္ဓာ ၅-ပါးဥပမာ

၂၄၄။ မြိုင်,ပွက်, လျှင်,ငှက်, မျက်၊ ၅-ချက် ခန္ဓာဥပမာ။

- ၁။ ဖေဏုပမာ။
- ၂။ ပုဋ္ဌိလုပမာ။
- ၃။ မရီစိကုပမာ။
- ၄။ ကဒလုပမာ။
- ၅။ မာယုပမာ။

ရှင်,ဝေဒနာ,သညာ,သင်္ခါရ, ဝိညာဏက္ခန္ဓာ (သမောကျမ်း။)

ဆင်ရှူးခြင်း,သေခြင်းအကြောင်း

၂၄၅။ ဆင်သည်လိပ်ကို နင်းမိသော်ရှူး၏။ ဆင်တွင် ကျီးနားသော် သေ၏။ သုပြုသူတိုက် ပြုသည်ဟူ၍လည်း ဆို၏။

ဆင်စွယ်ထားနည်း

၂၄၆။ ဆင်စွယ်ကို အိမ်မှာထားသည်ရှိသော် ကြမ်းပြင်က အိမ်တွင်းသို့ လှည့်၍မထားရာ၊ ပြင်သို့လှည့်၍ ထားရမည်။ အောက်က ထားသည်ရှိသော် အထက်သို့ အဖျားမလှည့်ရာ၊ အထက်က ထားသည်ရှိသော် အောက်သို့အဖျားမလှည့်ရာ။

သားဖွားသောအခါဆိုရန်

၂၄၇။ သားဖွားတည့်လျှင်မိဘတို့က “ငါ့သစ်ငါ့ဝါး” ဟူ၍ ဆိုတည့်ရမည်။ တနင်္ဂနွေနေ့ဖွားမှ ဝဠုန်နံ့မှည့်၊ ၂-လာနေ့စသည်မှာလည်း ၎င်းနည်း။

ငှက်တို့ရာထူးဌာနန္တရ

၂၄၈။ ငှက်တွင် လင်းတကား-မင်း၊ အောက်ချင်းကား ပယ်မယား၊ ပိန်ညင်းကား-ပယ်မယား၊ ချိုးကား-စစ်သူကြီး၊ ကျိုးကား-အမတ်၊ ထောက်ရှာကား-တန်ဆေး၊ ကျေးကား-ဆရာ ငှက်တကာ ပိုပါတည်း။

လအလိုက်မင်းမူသော သစ်ပင်

- ၂၄၉။ (၁) တပေါင်း၊ တန်ခူး၊ ကဆုန် ၃-လ သပြေမင်းမူ၏။
- (၂) ယုန်၊ ဆို၊ ခေါင်-မန်ကျည်း။
- (၃) လင်း၊ ကျွတ်၊ ဆောင် “သရက်၊ ခပေါင်း၊ ဥသျှစ်”။
- (၄) တော်၊ သို့၊ တွဲ-“ပိန္နဲ၊ သဖန်း” မင်းမူ၏။

နေ့အလိုက် မင်းမူသော သစ်ပင်

- ၂၅၀။ (၁) တနင်္ဂနွေနေ့ ဝါးမင်းမူ၏။
- (၂) တနင်းလာနေ့ သဖန်း။
- (၃) အင်္ဂါနေ့ ဒဝယ်ပိုင်း။
- (၄) ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ သရက်။
- (၅) ကြာသပတေးနေ့ သပြေ။
- (၆) သောကြာနေ့ ငှက်ပျော။
- (၇) စနေနေ့ အင်ကြင်းမင်းမူ၏။

အိမ်ဆောက်သောခါ ဆွဲဖွဲ့ရ၏။

သစ်ပင်စိုက်နည်း

၂၅၁။ အရွှေကား-ဝါးပင် စိုက်ရာ၏။ အရွှေတောင် သရဘီ၊ တောင်ကရှစ်ရှား၊ အနောက်တောင်ပိန္နဲ၊ အနောက်-ဆီး၊ အနောက်မြောက်-ပုန်းညက်၊ မြောက်-ဥသျှစ်၊ သေန-ကန့်ကော်စိုက်ရာ၏။

တနင်္ဂနွေသား ကောင်းစေလိုသော် အနောက်တောင်က ဆူးရစ်၊ ကန့်ကော်စိုက်ရာ၏။

မြန်မာ ရှမ်း နယ်စပ်မြို့များ

၂၅၂။ ၃၇၉-ခုနန်းတက်၍ ၁၆-နှစ် မြောက်သော အခါ ၃၉၅-ခုတပေါင်းလဆန်း ၁၂-ရက်နေ့တွင် မော တိုင်းရှမ်းပြည် မောမင်းတို့ နိုင်ငံဖြစ်သော ကမ္ဘောဇတိုင်း နှင့် မြန်မာပြည် တမ္ပဒီပတိုင်း ၂-ဘက်စပ်ကြား ရှမ်းယွန်း တို့ မရောမစပ်စိမ့်ငှါ မြို့တည်သည်ကား ကောင်းစင်း၊ ကောင်းတုံ၊ ငရုန်း ငရင်းရွှေဂျာ ယင်းခဲ၊ မိုတာ၊ ကသာ၊ ထီးကျည့်၊ မြတောင်၊ တကောင်း၊ ဟင်ခမော်၊ ကြံညှပ်၊ စမ္မာန ပိုရ်၊ ငစဉ့်ကူး၊ ကုန်းသာယာ၊ မကွေးတရာ၊ ဘောင်ဘုတ်၊ ရေနံ၊ သာ၊ နဂါးမောက်၊ ယင်းမာတဲ၊ စုန်းမြို့၊ လုံးပို၊ မက္ခရာ၊ သက် ကယ်ကျင်း၊ ဝါးရင်းတုတ်၊ တောင်ပြုံး၊ ကန်ကြီး၊ မြို့ကြီး၊ မြို့တင်၊ လဟေး၊ ရှည်မတက်၊ မက္ခရာ၊ တဆုံ၊ မြင်ဆိုင်၊ မြစ်သာ၊ လှိုင်းတက်၊ သာဝရာ၊ ညောင်ရမ်း၊ ရွှေမြို့၊ ပက်ပါ၊ မြို့လှ၊ ကင် လင်၊ ဆွာ၊ ဗာရာဏသီဟူ၍ မြို့ပေါင်း ၄၃-မြို့ကို တပြိုင်နက် တချိန်တည်းတည်စေသည်။

မြို့ပြတည်ပုံ

၂၅၃။ နိုင်ငံစဉ်မှတစ်ပါး နိုင်ငံတော်အတွင်း မြန်မာပြည် ၃-သိန်းပြုမြို့၊ ထောင်ပြု၊ ၈၀၀-ပြု၊ ၄၀၀-ပြု၊ ၃၀၀-ပြု၊ ၂၀၀-ပြု၊ ၁၀၀-ပြု၊ ၈၀-ပြု၊ ၅၀-ပြု၊ ၃၀-ပြု၊ ၂၀-ပြု အသီးသီးမြို့ပြတည်ရသည်။

ထောင်ပြု၊ ရာပြု မြို့အကြောင်း

၂၅၄။ သည်မှတစ်ပါး ထောင်ပြု၊ ၈၀၀-ပြု၊ ၄၀၀-ပြု မြို့များသည် တိုင်းနိုင်ငံလည်တော်မူလျှင် နောက်တော်သို့ ပါရသည်။

၄-ရာပြုမြို့သည် သူရင်း ၄၀၀-ပေးရရိုး၊ သူရင်း ၄၀၀-ပေးရလျှင် ၄-ရာပြုနယ်အတွင်းတွင် တအိမ်ငွေ ၁၂ ပေးရရိုး။

စစ်သည် သူရင်း ခိုင်းကိုင် ၅၀၊ လှေသား ၈၀၊ လှံဓား-၅၀၊ သေနတ်ကိုင်-၈၀၊ ဝန်ထမ်း-၅၀၊ အမြောက်တွင် မီးစားကိုင်-၉၀၊ မင်းတရားနိုင်ငံတော်လည်လျှင် ပေးရရိုး၊ သည်ကိုလျှင် ၄၀၀-ရာပြုမြို့ခေါ်သည်။

၅၀-ပြုမြို့၊ ၈၀-ပြုမြို့၊ ၁၀၀-ပြုမြို့လည်းသည်ကဲ့သို့ လက်နက်ကိုင်ခွဲစုကျအတိုင်းခန့်သည်။

မင်းစစ်သွားသောအခါ မြန်မာပြည် ၃-သိန်းပြု ၃-သိန်း ပါရသည်။

နှစ်အမည်မှည့်ပုံ

၂၅၅။ ကြာသပတေး၊ ပြိုဟ်ပြောင်းခြင်းကိုရည်၍ တနှစ် တကြိမ်ကြာသတေးနေရာကိုလိုက်၍ နှစ်အမည်မှည့်သည်။

ပုဏ္ဏဝီအပျိုးအစား

၂၅၆။ မူလနက္ခတ် ယှဉ်သောစန်းသည် အနုမတိပုဏ္ဏဝီ မည်၏-အငယ်။ ပြုပြင်သံနှင့်ယှဉ်အံ့ ရာဂပုဏ္ဏဝီ ခေါ်သည်-

အလတ်တည်း။ ဥတ္တရာသန်နှင့်ယှဉ်အံ့၊ ပုဏ္ဏ ပုဏ္ဏမီတည်း-
အကြီး။ ဝါဆိုထပ်သည့်နှင့် ပုဏ္ဏပုဏ္ဏမီ၊ ထိုနောက်တနှစ်ရာဂ
ပုဏ္ဏမီ၊ ထိုနောက်တနှစ် အနုမတိပုဏ္ဏမီတည်း။

ဟေတု ၄-ပါး

၂၅၇။ ဟေတုဟေတု၊ ဥတ္တမဟေတု၊ ပစ္စယဟေတု၊
သာဓာရဏဟေတု၊ (ဟေတုမျိုး ၄-ပါး။)

ပြယာယ် ပရိယာယ်

၂၅၈။ “ဝေဂုဏ်ပရိယာယ်၊ ဖြိုးဖြိုးကယ်လျက်” မှာ သဒ္ဒါ
အများ အနက်တခုကိုဆိုသည်။

“ဘယ်ပြယာယ်ဖြင့်၊ တို့ပယ်အချစ်ပုံအံ့နည်း” ဆိုသည်
မှာ လောကတွင် ပြယာယ်မာယာဆိုသကဲ့သို့ မာယာလည်း
လှည့်ပတ်သည်ဆိုလိုသည်။

မြေဆေး

၂၅၉။ မြေကိုက်သော် မီးစနှင့်နာနာထိုး၊ မီးပူလျှင် တန်
တော့၊ နောက်ကိုမီးလောင်ရာကိုသာမီးလောင်ဆေးကိုကုလေ
တော့။

နက္ခတ်တာရာတခြမ်းဖြစ်နိုင်ပုံ

၂၆၀။ နက္ခတ် တာရာတို့သည် နေ၏ ထက်ဝန်းကျင်က
လိုက်သည်။ ထိုကြောင့်နေက နက္ခတ်တာရာတို့ကို အရောင်
ထက်ခြမ်းပဲ့အောင် မညှဉ်းဆဲနိုင်ကုန်၊ လ၏ထက်ဝန်းကျင်က
လိုက်ကုန်အံ့၊ လကို လဆန်းလဆုတ်တို့၌ နှိပ်စက်နိုင်သကဲ့သို့
နှိပ်စက်နိုင်လိမ့်မည်မှတ်ရမည်။ (စန္ဒသုရိယဂတိဒီပဏီကျမ်း
တွက်နည်း။)

ပဟေဠိအဖြေ

၂၆၁။ “ရဟန္တာလည်းဖြစ်၏၊ အဘိညာဏ်လည်းရ၏၊ တန်ခိုးမဖန်ဆင်းနိုင်” ဟုသည်ကား အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ဆိုသည်။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည် အဘိညာဏ် ၆-ပါး အဝင်ဖြစ်၍ အဘိညာဏ်ရ၏ဆိုသည်။

ကျင့်-ကြည်ခွဲထား

၂၆၂။ ၉-ခန်း၌ “လဟာပိတ်သန်း၊ ရေကျည်ဝန်းလျက်၊ လေးကျွန်းတည်ခင်း၊ မြေခပင်း၌” ဟု စပ်ရာတွင် ကြည်လင် သည်ဆိုသကဲ့သို့ ကြည်သည်မတတ်ရာ၊ အိမ်မှာ မြေကျပ်ပစ် သည်ဆိုသကဲ့သို့ ကျပ်ဟုတတ်ရမည်။

ဝဏ္ဏဗောဓနတွင် ထိုကျည်သည်၊ အကျည်အခဲ၊ သတ္တဝါ ကျပ်ဟုပြုသည်၊ သတ်ပုံတွင် “အခဲအကျည်၊ တအင်ပျဉ်၊ ပေါင်း ရှဉ်ဆေးဖြင့်ပယ်” ဆိုသည်။

ဆုတောင်းခန်းတွင် “ကျိထုံအပျည်၊ အကျည်အခဲ” ဟုစပ် သည်၊ ရေသည်ကျည်ပွေ့ ပျည်၍ခဲ၍တွဲ၍နေသည်ဆိုလိုသည်။

“သား၏ရုပ်ရည်၊ သီဒါမည်သား၊ ရေကြည်စိမ့်မျှ” ဟု စိမ့်စိမ့်မျှ၊ တပေါက်ခန့်လောက်ကျစေ-ဆိုလိုသည်။

ဓာတ် ၄-ပါးနှင့် ဂုဏ် ၄-ပါး

၂၆၃။ သီရိပတိနတ်သွီးက သီရိမဟာဒေဝနတ်ကို မေး သည်၊ သတ္တဂုဏ်၊ ရာဇဂုဏ်၊ တမဂုဏ်၊ နိဿာမယဂုဏ်ဟု ဓာတ်လေးပါး၌ ဂုဏ် ၄-ပါးစီရှိကြောင်းကိုဖြေသည်။

- (၁) သတ္တဂုဏ်ကြောင့် အစွမ်းပြီးစီး၏။
- (၂) ရာဇဂုဏ်ကြောင့် အစိုးရ၏။

(၃) တပဂုဏ်ကြောင့် သူတပါးကိုတွေဝေခြင်းငြိုးငြိုးပီး၏။

(၄) နိယာမယဂုဏ်ကြောင့် အလုံးစုံပွား၏။

ဓာတ်ကိုစီရင်ခြင်း၌ ရုဒ္ဓရာယာမလကျမ်း၌ ကျယ်သည်။
ဓာတ်ပြုသထကျမ်းတွင် စကားကျဉ်းသည်။

အမိဖြစ်သောနတ်သမီးများ

၂၆၄။ ဒါနဝမည်သော အသုရာ၏ အမိကား ဒနနတ်
သမီးတည်း။

နတ်တို့၏အမိ နေနတ်သား၏အမိကား အဓိတိတည်း။

ဂဠုန်၏ အမိကား ဝိနတာတည်း။

မီး၏အမည်

၂၆၅။ ဝေဿာနရသွေ၏သားဖြစ်၍ မီးသည်ဝေဿာနရ
မည်၏။

သိကြားမင်း သား

၂၆၆။ သိကြားမင်း၏သားကား သုဝိရောစွံတည်း။
(အဘိဓာန်အလို။)

ဂေါမိကလည်း သားတည်း။ (သုတ်မဟာဝါအလို။)

သဂါထာဝဂ္ဂ အဋ္ဌကထာတွင် သားတထောင် ရှိသည်
ဟူ၏။

နတ်မင်းကြီးများ၏သားသမီး

၂၆၇။ မဟာရာဇ်နတ်၏သားကား ဣန္ဒတည်း။

တိမ္မရူ၏သမီး သုရိယဝစ္ဆသားတည်း။

ဆည်းဆာခေါ်ပုံ

၂၆၈။ သဗ္ဗျာ- ဆည်းဆာ၊ သဗ္ဗျာကိုပင် သျဉ္ဇျာ၊
ဆည်းစုာဆိုသည်။

မုတ်ဆိတ်ခေတ်ပုံ

၂၆၉။ ဆဂလကိုဆိတ်၊ မယုကို မုတ်သျှ၊ မုတ်သျှကို မုတ်သျှိတ်- မုတ်ဆိတ် ဆိုသည်။

ချီဆတ်ခေတ်ပုံ

၂၇၀။ ဒိဝါချီသည်ဆိုသည်၊ ယခုချီဆတ်သည် ဆိုသည်။

ပုံးပေါလအောခေတ်ပုံ

၂၇၁။ ပါရမီတွင် “မြစ်သို့လပေါ၊ အာသဝေါကို” စပ် ရာ၌ လပေါကား အပြည့်အလျမ်း ဆိုလိုသည်ဟု စကား ဟောင်း၌လာသည်၊ မနုသာရပဋ္ဌမတွဲလက်၌လည်းစပ်သည်။

ရှေးအခါလပေါဆိုသည်၊ ယခုအခါ လအော ဆိုသည်။ ဈေးဝယ်တို့လည်း “တမူးပေးလည်း ပုံးပေါလအော၊ တမတ် ပေးလည်း ပုံးပေါလအော” ဆိုကြသည်။

ပျိုကဗျာအတိုအတွဲ

၂၇၂။ နှောင်နှင့်ကျွမ်းပိုက်ချွဲကျွမ်းသူလွမ်းရမူကား၊ ပစ္စုလွမ်းထပ်၊ ရင်ချင်းအပ်၍။ ။ (ဘုံခန်း။)

ကန်တွင်မည်ရှုန်း၊ ပိတုန်းပိလူ၊ ပစ္စုဆိုရိုး၊ ပုဆိုးဖြူရောင်၊ (စကားတောင်တွင်။)

တပျက်မိုးသည်း၊ အမွန်းနည်းသည်၊ တလည်းမြစ်လောင်း၊ တောင်ကျချောင်းသို့။ ။ (ရတနာဗိမာန်ကျောက်စာ။)

နှမ မပါ၊ ငါ့ကိုသာလျှင်၊ ကြင်နာနှစ်သိမ့်၊ ဝမ်းကွဲစိမ့်ဟု၊ မိုးတိမ့်အရိပ်၊ အလိပ်လိပ်တွင်။ ။ (ဘုံခန်း။)

ပဟေဠိအဖြေ

၂၇၃။ “ဈာန်မရဘဲနှင့် အဘိညာဏ်ရသောသူ” ကား သူကွပ်ပဿကရဟန္တာမှာ အာသဝက္ခယဉာဏ်ရသည်ကိုဆို

လိုသည်။ အာသဝက္ခယဉာဏ်ကိုလည်း အဘိညာဏ် ၆-ပါး အဝင်သွင်းသည်ကို ယူရမည်။

နိဂုံးဝိဂြိုဟ်

၂၇၄။ ဒွါဒသာကုသလစိတ္တာနိ နိဂမိယန္တိ အပ္ပိယန္တိ
ဧကတော ပဝေသိယန္တိ သမ္ဗိဏ္ဍိယန္တိ ဝါတ္ထောတံ နိဂမနံ။ ။
(မဏိမဇ္ဈ။)

နိပ္ပန္န, အနိပ္ပန္န သမတ္တ ၂-မျိုး

၁၇၅။ သမတ္တာနိ၊ ပြည့်စုံကုန်ပြီ။ (အနိပ္ပန္န ပါဠိပဒိက။)
သမတ္တာနိ၊ အကျဉ်း ရေတွက်၍ ယူအပ်ကုန်ပြီ။ (နိပ္ပန္နပါဠိ
ပဒိက။) ဓာတ်ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသောပုဒ်ဟုလိုသည်။

အကြော ၃-ပါးအထူး

- ၂၇၆။ (၁) မေနိအကြောသည်အခေါင်းရှိသည်။ လေကို ဆောင်တတ်သည်။
- (၂) နှာရူသဒ္ဓါ၊ သိရသဒ္ဓါ-တို့ကား အရိုးကို ဖွဲ့တတ်သော အကြော။
- (၃) ရသဂ္ဂသဒ္ဓါ၊ ရသဟရဏိသဒ္ဓါ-တို့ကား- အာဟာရကို ဆောင်တတ်သော အကြော။ (အကြောမျိုး ၃-ပါး၊ လက္ခဏာကြီး ဆန်းစစ် ကျော်အောင်စံထားနည်း။)

“ဥသုဂတံ၊ ဝေါဏောသွန်” ဟုဆိုသည်၌ ဥသုဂတံကား- များနှင့်တူသော လျင်သောအသွားရှိသည်။

ဂေါဏောသွန်ဟူသည်ကား- နွားယဉ်ဆိုလိုသည်၊ တလိုင်း
တို့မှာ ယဉ်ကိုသွန်ခေါ်သည်၊ မိန်းမတို့ကိုမိယဉ်မှည့်လိုလျှင်
မိသွန်မှည့်သည်၊ မိသွန်ကိုမိယဉ်ဆိုလိုသည်ဟူ၏။

၉-ခန်းတွင် “ယဉ်မျိုးတသွန်၊ ပန်းမှန်ခပ်သိမ်း” ဟု စပ်
သည်နှင့်လည်းအင်တန်လျော်၏ “ဥသုပါတံ” ဟု စာရှိသည်၊
ဗျားကျသကဲ့သို့ ယုရန်ရှိ၏။

အဖျော် ၁၀-ခု

၂၇၉။ အဖျော်ဆယ်ခုကား- တမာစေး၊ ပွဲယက်၊ ထန်း
လျက်၊ လဲဝါ၊ လွန်ဆန်၊ ဖန်ခါးသီး၊ ကျွဲရေ၊ ကျွေ၊ ဥသျှစ်၊
အုံတုံဆယ်ပါးတည်း၊ ထောပတ်ပြုကာကျိုသည် ချက်သည်
နှောသည်၊ အဖျော်ဆယ်ခု၊ ထောပတ်ပြုလျက်မှာ သိခက်
အောင်ဆိုသည်။

မင်းအဆက်ဆက် စာထိုးပုံ

၂၈၀။ မင်းအဆက်ဆက် စာထိုးသည်ကား- လူဆိုး၊
လူသွမ်း ၄-လုံး၊ မိန်းမဖြစ်လျှင် မိန်းမဆိုး မိန်းမသွမ်းဟု
၆-လုံးထိုးသည်။

မန္တနဂိုဆရာ

၂၇၉။ သြသဓ ရတနာကရကျမ်း၌ သီရိနာရာယန
ရသွေ၏တပည့်ဖြစ်သော သီရိဂေါပါလဒါယရသွေသည်ပရ
မေသွာရာနတ်၊ မန္တနဂိုဆရာတို့ကို ရှိခိုးသည်။

ပရုပ်

၂၈၀။ မျက်ပရုပ်ကို ရာမပရုပ်ခေါ်သည်ဟူ၏။

ဇဝက်သာ,လက်ချား

၂၀၁။ ဇဝက်သာနှင့်သဒိကာကို ဆပ်ပြာ ၂-ပါးဆိုသည်။ မယောစပါးအခွံ အညွန့်တို့ကို ချက်၍ပြုသောဆပ်ပြာကို ဇဝက်သာ၊ခိုချေးစသည်ကိုပြု၍ ချက်သောဆပ်ပြာကိုသဒိကာဟုရတနကောသ၌ဆိုသည်။ သဒိကာဆပ်ပြာမှာ လက်ချားကိုယူလေ။

ဆား၅-မျိုး

၂၀၂။ ဆား ၅-ပါးကား-သမုဒ္ဒရာဆား, သိန္ဓောဆား, သောဝစွလဆား, ဥဒ္ဓိဒဆား, ပိဋ္ဌဆား-အားဖြင့် ငါးပါးတည်း။ (အကျယ်သာရကောမုဒိဋ္ဌဆိုပြီ။)

ပရုပ်,ဖုံးမသိမ်

၂၀၃။ ဣန္ဒောရဝိဋ္ဌ ဣန္ဒသဒ္ဓါကား-ပရုပ်, ဖုံးမသိမ်ဟောတည်း။ကောင်းကင်၌လက် ဟောသမျှသဒ္ဓါသည်ပရုပ်ဖုံးမသိမ်ကိုလည်းဟော၏ဟူ၍အမရကောသ,ရတနကောသသက္ကဋအဘိဓာန်များ၌ဆိုသည်။

ပရုပ်နှင့်ဖုံးမသိမ်ကား ပရိယာယ်အထူးအခြားမရှိ၊ အကြမ်းအနုမျှသာ ထူးခြားကြသည်။

ပါဌ်ကိုပြုလုပ်သောစာငယ်များ၌ ဘုမသေန စသည်ဖြင့်ဆိုခြင်းသည်လည်း ကျမ်းဂန်များနှင့်မညီ။

လေနာစသည်

၂၀၄။ လေနာ ၈၀၊ သည်းခြေနာ၄၀၊ သလိပ်နာ၂၀-ဟူ၏။

အတြိဂါထာ

၂၀၅။ ဝဠေမည်သော အတြိဂါထာသည် စိန်ကဲ့သို့ ဖြူသော အရောင်ရှိသောကြောင့် ဝဠေမည်၏။ ဖါးပြိတ်ကဲ့သို့ စိမ်းရွှေ ရွှေစသော အဆင်းရှိသောကြောင့် ဘေကနိတမည်၏။ မည်းနက်သောအဆင်းရှိသောကြောင့် ကြိယျဏမည်၏။

ဘေကနိအတြိဂါထာကား ညံ့၏။

မြင်းတို့ရွှေသွား

၂၀၆။ မြင်းတို့မှာရွှေသွား ၂-ချောင်းအောက်အထက်ကို ခေါင်-ခေါ်သည်။ ၃-နှစ်လည်လျှင် ခေါင်ကြေသည်။

“စွယ်ရောက်ခေါင်ကြေ၊ မဟုတ်ပေဘူး။

မွေးရေကြွကြွ၊ ခုနစ်လသည်၊ ကြီးကတန်ဆာ၊ နိုင်ရုံသာ” ဖြင့် စပ်သည်။

အမြီးနှင့်ခေါင်

၂၀၇။ မြင်း၏အမြီးကိုလည်း ခေါင်-ခေါ်သည်။ လင်းတ လိုက်မြင်းတို့မှာ ဘင်ဝတွင် ဝင်တတ်သည်။

ကြက်၏အမြီးကိုလည်း ခေါင်ပင်ခေါ်သည်။

ကိုးခန်းလာစကား

၂၀၈။ ၉-ခန်းတွင် “မြေခြာပလ္လင်၊ ဗောဓိပြင်သို့” ပြင်သာလိုသည်။ ဗောဓိပင် သို့ဟုမလို၊ စာမူကားပင်သို့ဟုရှိကြ၏။ မသင့်ချေ-ဟုမှတ်ရမည်။ ဆုတောင်းခန်းတွင် “သမိုက်ပြင်ထက်” စပ်၏။

ချက်သွန်ပြောပြော၌ ပြန့်ပြောသည်။

ချက်ရိုင်ပြည့်စုံကား-အပြည့်အစုံ။

ဖူးမြင်ချက်တွေ၌ မြင်သည်ဖူးသည်။

ချက်တိုက်သိမြော်၌ ချက်တိုက်ကား- သိမြင်သည်။
ချက်ကံရှိမဲ့သရွေ့မှာ အကြွင်းမဲ့ ဆိုလိုသည်။

ကာလကဏ္ဍိနှင့်လက္ခိ

၂၀၉။ ကာလကဏ္ဍိ၊လက္ခိလက္ခဏာ၌ ကာလကဏ္ဍိကား သူယုတ်၊ လက္ခိကား ဘုန်းရှိသူ မြတ်သောသူ ဟုလို။

စတေ-အစစ်

၂၉၀။ “မင်းကြီးစတေ၊ မြောက်လျှင်းပေအံ့”၊ စတေကား အစစ် ဆိုလိုသည်။

အဓိပ္ပာယ်မဖြောင့်သောစကား

၂၉၁။ စတုမဟာရာဇ်၊ နတ်စစ်တို့မှာ “ကိုယ်တိုင်လာ၍” “၌မှာလည်း” ပါသည်။ ကိုယ်တိုင်လာ၍လည်း အဓိပ္ပာယ် မဖြောင့်။ နတ်သားတို့မှာ ကိုယ်တိုင်လာ၍ ၌မှာလည်း ပါသည်သွားသည်ကို သာစပ်သည်။ နိုင်ငံတိုက်မှ နှင်လိုက် ကုန်ဘိ၊ တိုက်ဟူ၍ ဆိုသည်။

မြန်မာစကားပုံ

၂၉၂။ အတင်းကြီးပြတ်စရာ၊ အညင်းကြီးသတ်စရာ၊ မှားသည့်အခါကို လူမိုက်၊ မှန်ခိုက်ကို လူလိမ်မာ။

ဓမ္မသတ်လာစကား

၂၉၃။ ဓမ္မသတ်မှ တေမာသသဒ္ဓိပါဌ်ကို ၆၃-ပဲဆိုရမည်။ မာသ-ပဲဟော၊ ဝဏ္ဏဓမ္မကား ပါဒကိုယောင်၍ မတ်ဟော ယုန်၊ ပါဒသဒ္ဓါကား မတ်ဟော၊ မာသသဒ္ဓါပဲဟော၊ (အဘိဓာန်မှာရှု။)

အပ်သောအဖျော် ၈-ပါး

၂၉၄။ သပြေ၊ သရက်၊ မုဒရက်၊ ဖက်သက်၊ သစ်မည်စည်၊
တော၊ အိမ် ငှက်ပျော၊ ကြာစွယ်နှော၊ အပ်သောအဖျော်ရည်။

တရုပ်သံရောက်နှင့် နားထွင်းရက်စွဲ

၂၉၅။ ၁၁၉၅-ခု နယုန်လဆန်း ၃-ရက် တရုပ်သံတို့
နန်းတော်သို့ ဝင်ရသည်။

လပြည့်ကျော် ၄-ရက် သားတော်နားထွင်းသည်။

စပါးသွင်းအခါရွေးနည်း

၂၉၆။ ၁-နွေနေ့နံနက် စပါးသွင်းမှု ပျောက်အံ့၊ ပုရံစာခါ
သွင်းမှု ပျက်အံ့၊ နွားထွန်ချွတ်သွင်းမှု ရွှေငွေရအံ့၊ ၂-လာနေ
နံနက် စပါးသွင်းမှု ချောက်ချားအံ့၊ ပုရံစာခါသွင်းမှု ဥစ္စာရအံ့၊
နွားထွန်ချွတ်သွင်းမှု မယားရအံ့၊ ဤသို့ ရက်စေ့ပင်ဆိုသည်၊
နေထွက်နှင့် နွားထွန်ချွတ်စပ်ကြားကို ဆိုသည်ဖြစ်၍ ပုရံစာ
အခါသည် တချက်မတီးမီ တချက်တီးအခါနှင့်တူ၏။

ဥရုနတ်ဝင်အံ့ဟူ၍ပါ၏၊ ဥရုတိုင်ဆိုသည်ကား ဥရုနတ်ကို
စွဲ၍တွင်သည်ဟု ယူရန်ရှိ၏။

တိတ္ထိများတွင် ကျီစပါး သွင်းပိုင်းတွင် ဆိုသည်၊ အိမ်
ဆောက်ချိန်မှာလည်း ပုရံစာခါပါ၏။

အိမ်ဆောက်မှတ်ဘွယ်

၂၉၇။ အိမ်ဆောက်သောအခါ ၄-တိုင် တပြိုင်နက် တွင်း
ချသောအိမ် မကောင်း။

အိမ်တို့သည် အထက်မြင့် အောက်နိမ့်မှ လိပ်သင့်၏၊
အောက်မြင့် အထက်နိမ့် ဖားသင့်၏၊ အောက် အထက် မျှမှ
နွားသင့်၏၊ လိပ်အိမ် ဖျားနာ၏၊ ဖားသင့်မှ အကောင်းပုံ၏။

အိမ်တိုင် အရွှေ့သို့၎င်း၊ အနောက်သို့၎င်း၊ တောင်၊
အနောက်မြောက်၊ မြောက်၊ အရွှေ့မြောက်တိမ်းမူကောင်းအံ့၊
တိုင်ချအရင်းကဖဝါးကိုဝါးခြမ်းနှင့်တိုင်း၍ဇေယျ၊ မိတ္တ၊
ဝိသာခါ၊ ဝိဝါဟ၊ ရေတွက်၍ ဇေယျ၊ ဝိသာခတွင် ယက်မ
ဖောက်လေ။

မပြုကောင်းမနေကောင်းသောအိမ်

၂၉၀။ ၎င်း၏အိမ်တိုင် ထုပြီးမှ စရွေးရှည်သည် ဟူ၍
မဖြတ်ကောင်း။

- ရွှေချက်မဖောက်စေနှင့်။
- ကြမ်းထက် ထောက်တို့ မရှည်စေကောင်း။
- တလှိုင်းခေါ် မပေါ်စေနှင့်။
- ကြမ်းပြင်တိုင်ရံထက် တိုင်မရှည်စေနှင့်။
- ရွာအနီးမသင့် စေနှင့်။
- လူမနေခင် ထမင်းတက်၍ မချက်စေနှင့်။
- ရှောင်မလှီးစေနှင့်။
- စရွေးပြီး၍ တလမြောက်သော အိမ်ကို မနေရာ။
- အိမ်ပြီး၍ ၆-လတိုင်အောင်မတက်သော အိမ်ကိုမနေရာ။
- အလယ်၌ သစ်ဆက် ဝါးဆက်ရှိသော အိမ်ကိုမနေရာ။
- အိမ်မပြီးဘဲ ခြံမှတ်ပြုသော အိမ်ကိုမနေရာ။
- ထုပ်လယ်၌ တံခါးမပြုသော အိမ်ကိုမနေရာ။
- အိမ်လယ်၌ တိုင်ခြားသော အိမ်ကိုမနေရာ။

ယတြာကြီး

၂၉၉။ ကောင်းစားလိုသော် ကိုယ့်နံကိုဘုရားထု၊ ယုတ်
စေလိုသော် ကိုယ့်နံကို တံတားပြု (ယတြာကြီးတည်း။)

အနွံသိုက်စာ

၃၀၀။ ရာဇဝင်ကြီးတွင် သိုက်စာကို အနွံစာခေါ်သည်။ ရာဇဝင်ငယ်တွင်ကား သိုက်စာထားခဲ့သည်ကို အနှုန်းထားခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ထုံးနှုန်းဟူ၍ ပြောစဉ် ဈေးနှုန်းဟူ၍ ပြောစဉ်များနှင့် လျော်ချေသည်။ ဈေးမတက် ရွာအနှုန်းဟူသော စကားလည်းရှိသည်။

မြရောက်သွား

၃၀၁။ ရာဇသင်္ကြံလက်ထက်တံငါတို့ထံမှရသည်စကားတွင် ရာဇဝင်ကြီးက “မြယောက်” ဆိုသည်။ မြယောက်သွား အချုပ်က “မြယောက်သွား မြရောက်သွား” ဆိုသည်။ မြရောက်သွား သာ၍သိသာသည်။ ။

ပုရောဟိတ်သန္ဓေ

၃၀၂။ ပုရောဟိတ် ပုဏ္ဏားတို့ သျှန္တိ ၉-ဂါထာ၊ သိဒ္ဓိ ၁၀၀၊ သိဒ္ဓိ ၃၀-တို့ဖြင့် သန္ဓေရံသည်။ ထမင်းမျိုး ၅-ပါး၊ မံသမျိုး ၅-ပါး၊ ပဲမျိုး ၅-ပါး၊ သစ်သီးမျိုး ၅-ပါး၊ ပန်းမျိုး ၅-ပါး၊ တံခွန်တိုင် ၅-တိုင်၊ ဆီမီး ၅-တိုင်၊ သစ်တော်အရင်းကလက် ၄-သစ်၊ အဖြားကလည်း ၄-သစ်ရွှေငွေဖြင့် လှရ၏။ ဖြတ်၏မဆို၊ လှ၏ဆိုသည်။ ။

မင်္ဂလာထွန်ခြင်း ၇-ပါး

၃၀၃။ ဒက်လှလည်း သျောက်ထွန်ခြင်း၊ လပြည့်ဝန်းထွန်ခြင်း၊ ထွန်ရေးကြီး၊ ထွန်ရေးစုံ၊ ထောင့်သန်း၊ ရစ်ခေါက်၊ ခရူပတ်၊ မင်္ဂလာထွန်ခြင်း ၇-ပါးဖြင့် နန်းတော်ရာကို ထွန်ရ၏။

သစ်ရပ် ၇-ခုစားအဟော

၃၀၄။ သစ်ရပ်မြေဝင်မှစ၍၊ သစ်ပခုရောက်၊ တောင်ဖွဲ့၊
ရိုက်ဖွဲ့၊ ၇-ခုစား၊ ဒွေ-သိဒ္ဓိ၊ စတု-လာဘံ၊ ဆ-သုခ သမ္ပတ္တိ၊
သေသကိုဟောသည်၊ အကျဉ်းကား စုံကြွင်းစေဆိုလိုသည်။

လူတို့ ကိုးကွယ်သည့်နတ်အချို့

၃၀၅။ အစဉ်ကိုးကွယ်မြဲဖြစ်သော အောင်စွာမ ကြီးနတ်၊
၅-စီးရှင်နတ်၊ သီရိမေဃနတ်၊ ရှေ့လဘျီနတ်၊ ရှေ့သာနိုးနတ်၊
ပြည်တောင်နတ်၊ ကြက်ရုံနတ်တို့ကို ကိုးကွယ်သည်၊ တံတားဦး
မြင်းဖြူရှင်နတ်၊ ပင်းယပွေးမကြီးနတ်၊ ၅-စီးရှင်နတ်၊ ပြိုဟ်၀-ပါး
ပြိုဟ် ၉-ပါး ၂၀-သောနတ်၊ ၂၄-ပါးနတ်။

ပါရမီခန်းလာစကား

၃၀၆။ “မြွက်ဖေ၀ါလိုလို၊ နောက်ကိုပိုင်းခြား” ဟု ပါရမီ၌
ဆိုရာတွင် နောက်ကိုပိုင်းခြား၏၊ ရှေ့ကိုမပိုင်းခြားဆိုလိုသည်၊
နောက်ကိုတမ်းရှိ၏၊ ရှေ့ကိုတမ်းမရှိဟုဆိုလိုသည်။

သံလျက်ကိုင်သစ္စာပြုသူများ

၃၀၇။ သုတသောမမင်း သံလျက်ကိုကိုင်၍ သစ္စာပြု၏။
သီလဝဇာတ်၌ ကောသလ သံလျက်ကိုင်လျက် သစ္စာပြု၏။
ဒီဃာဝုမင်းသား သံလျက်ကိုင်၍ သစ္စာပြု၏။ မဟောသဓာ
နှင့် ပဉ္စာလရာဇ် သံလျက်ကိုင်၍ သစ္စာပြုကြ၏။

ဇိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ၃-ပါး

၃၀၈။ ဇိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟူသည်ကား နန္ဒိကဒိဋ္ဌိ၊ အဟောတူက
ဒိဋ္ဌိ၊ အကိရိယဒိဋ္ဌိ ၃-ပါးတည်း။

ရဝေ-ပေါရာဏ

၃၀၉။ နန်းကျောင်း နိဿရုပ်ပိုင်းတွင် ရှေးသူတို့ကား အဆီးအကန့်ကိုရဝေခေါ်သည်။ ဂဗ္ဘသေယျက ဝိပြိုဟ်တွင် မှာသည်။ ယခုကာလ အလိုက်တိုက်ဟု ခေါ်သည်ဟူ၏။ တုံခန်းတွင် ရဝေဆီကိုလည်း စပ်ချေ၏။

တစ်-ပေါရာဏ

၃၁၀။ ဇာတိဥဏ္ဏမည်သော သားမွေးဖျား၌ဆီကြည်ကို တစ်၍ထုတ်ပြီးသော်-ဟူ၏။ ဆွတ်သည်ကိုတစ်ခေါ်သည်။ ပါရမီ တွင် ဆွတ်တစ်မေတ္တာ၊ ကရုဏာဖြင့်စပ်၏။ ဇာတိဥဏ္ဏကို ဆိတ်မွေးဟု နန်းကျောင်းဆရာဆိုသည်။

ကြမ်းပိုးဆေး

၃၁၁။ နန်းလုံးကြိုင်မြစ်ကိုသွေး၍ ကြမ်းမှာသုတ်သော် ကြမ်းပိုးမနေဝံ့။ ရှိလျှင်ပြောင်းကြလေ၏။ မြင်းဆီကိုတည မီးထွန်းရသော် တနှစ်ခန့်ငြိမ်း၏။ မီးထွန်းသည့်နေ့ ပျဉ်ငယ် မှာဆားစု၍သား၊ စုရုံးလာ၏။ အချို့နနုမှာလည်း သမင်စု၍ ထား၊ စုရုံးလာ၏။ လွတ်ရာမှာလွတ်။

ဒိန်နက်သဲပြွဲကိန်း

၃၁၂။ ဒိန်နက်သဲကား ရက် ပေါင်း ၆၃-ရက်သော် ၁-ကြိမ်ပြွဲ၏။

ဗဟဿကိုင်း

၃၁၃။ သဟဿဂုဏ၊ သဟဿဂိုဏ် ဆိုလိုသည်။ ယခု ဗဟဿကိုင်းပင်ခေါ်သည်။

မှောင်စာ

၃၁၄။ မှောင်စာကား ကြက်သွန်နီကိုကြိတ်၊ အရည်စစ်၍ ယူ၊ ဆပ်ပြာရည် ကြည်ကြည်နှင့်နှော၊ ထုံးဖြူအရည်ကြည်

လည်းဆ၍ တော်အောင်ထည့်၊ စက္ကူမှာရေး၊ မှောင်၍နေ၏၊
မထင်၊ မီးပြမှထင်သည်။

ပြဒါးနှင့်ကြေး

၃၁၅။ ပြဒါး ၅၀-ပေါ်မှာ ကြေးလောက် ၂၅-ကျပ်
တင်၍မနေ၊ မြော၍နေ၏။

ကျောက်ဂဝံရုပ်

၃၁၆။ သီဟိုဠ်မဟာစေတီ၌ ဒုဋ္ဌဂါမဏိသည်လူအပေါင်း
တို့ ကိုးကွယ်စိမ့်သောငှါ ကျောက်ဂဝံရုပ်ထားသည်ဟုရွှေကျန်
ဆစ် ရာဇဝင်တွင်ဆိုသည်။

ဆံကျစ်ဆံထိုး

၃၁၇။ မင်းဆောင်တော်မှာ ဆံကျစ်ကား မိန်းမဆောင်
တည်း၊ ကန့်လန့်ထိုး ကြက်ခြေခတ်တည်း။ ဆံထိုးကား
ယောက်ျားဆောင်တည်း၊ ရွှေကနောက်သို့ ထိုးရသတည်း၊
တချောင်းတည်းဖြစ်သည်။ ရွှေကိုလုပ်သည်။

မျောက်ကိုက်ဆေး

၃၁၈။ မျောက်ကိုက်လျှင် အဆိပ်မတက်အောင် ဆေး
သုတ်ရသည်။ အရွက်ဆေးဝင်သည်။ မျောက်ဆိပ်ပင်တည်း။
ရာဇမဏိစူဠာကျောက်စာ၌ မျောက်ဆိပ်ဟု ပသတ်နှင့်ရေး
သည်။ အမှန်ကိုဝဏ္ဏဗောဓနသတ်အင်း သတ်ပုံများမှာ တ
သတ်စပ်လေသည်။

မြန်မာစကားပုံ

၃၁၉။ စိမလျမ်း- ဝမ်းမပြည့်။

မင်း ၃-ထပ်ရဲ မြို့စားများ

၃၂၀။ စဉ့်ကူးမင်းလက်ထက်(၉)မြို့စား မောင်ပျော်၊
မင်းရဲမင်းလှမင်းကျော်ထင်။

(၅) မြို့စားရမည်းသင်းမောင်ကြီး၊ မင်းရဲမင်းလှ မင်း
ကျော်စွာ။

(၃) မြို့စား မောင်ငယ်၊ မင်းရဲမင်းလှ မင်းကျော်ခေါင်။
မင်း ၃-ချက်ပါ ၃-ယောက်၊ မင်းတကာတို့လက်ထက်မင်း
၂-ထပ်သာပေးကြသည်။ မင်း ၃-ထပ်မပေးဘူးလေ။

စဉ့်ကူးမင်းလက်ထက်အံ့ဘွယ်များ

၃၂၁။ စဉ့်ကူးမင်းလက်ထက် အံ့ဘွယ်ပေါင်းကား—
မင်းတကာတို့ မဆောက်ဘူးသော ၅-ထပ်ကျောင်းတွင်
ပြင်ရွှေထည့်ဆောက်သည်။

စစ်မထိုးသည်။

အခွန်မတောင်းသည်။

စာရင်းမယူသည်။

မြို့ပြမတည်သည်။

နန်းမဆောက်သည်။

မြို့နန်းမပြောင်းသည်။

စပါးဆန်ရေပေါသည်။

ဓားပြသူခိုးမရှိ။

ဆန် ၂ ခွဲစား ခုံစားပြုသည်။ တနှစ်သောအခါဆန်ခံဈေး
ပြုသည်တွင် ပြည်သူတို့ထိတ်လန့်ကြသည်။

မင်း ၃-ထပ်ပါဘွဲ့ကို မှူးမတ်တို့အားပေးသည်။

အမ္မုဓရတိမ်ဟော

၃၂၂။ ဗျာလဗ္ဗမ္မုဓရ တိမ်ကိုယူ၊ ပဇ္ဇေ နတ်ကိုလည်း တိမ်ဟောယူ၊ နန်းကျောင်း၌ နတ်သားဟောဟူ၏။

မြင်းထီးမှန်း မြင်းမမှန်းမသိ

၃၂၃။ မြင်းထီးမှာ နို့မရှိရာ၊ နို့ရှိသော် မကောင်း။

မြင်းမမှာ အစွယ်မရှိရာ၊ အစွယ်ရှိသော် မကောင်း။

မြင်းထီးဖြစ်လျက် နို့ရှိသော် မြင်းမလက္ခဏာ။

မြင်းမဖြစ်လျက် အစွယ်ရှိသော် မြင်းထီးလက္ခဏာ။

ဤသို့ အထီးမှာ အမလက္ခဏာရှိသည်၊ အမမှာ အထီးလက္ခဏာ ရှိသည်တို့ကို မြင်းရှင်တို့ သိခဲ့သည်ကို ရည်၍ “မြင်းသာစီးလျက် မြင်းထီးမှန်း မြင်းမမှန်းမသိ” ဆိုစကုန်သည်။

စာကျင် ကျောက်ဖြူအပြစ်များ

၃၂၄။ စာကျင်တောင်က ပို့ရောက်သည့် ကျောက်ဖြူအပြစ်မှာ သမင်အံ့ရပ်၊ သမင်အံ့နု၊ သမင်အံ့ကြမ်း၊ သံသန်း၊ ပွဲလျက်၊ မီးအက်၊ အစိတ်၊ တောင်ထိပ်၊ ကမ်းရံ၊ တွင်ပလည်း၊ အိခံ၊ ဆံတော်ရှင်ကျောက်များသည် အပြစ်မကင်း။

- (၁) သမင်အံ့ရပ်မှာ အကွက်ကွက် မည်းညိုသည်။
- (၂) သမင်အံ့နုမှာ ကျောက်မွေရှိသည်၊ အရောင် မရှိ။
- (၃) သမင်အံ့ကြမ်းမှာ အစင်းအစင်း ကျောက်သလင်းရောင် ကွက်သည်။
- (၄) သံသန်းကျောက်မှာ သံစေ့သံလုံးနှိုး ဖခဲအဆင်းကဲ့သို့ မည်းညိုသည်။

- (၅) ပွဲလျက်မှာ ဖြူကိုယ်တွင် ပွဲလျက်ကဲ့သို့ ကပ်သည်။
- (၆) မီးအက်မှာ ကြောက်ကို ဖြတ်၍ယူသည် ကာလ မီးတိုက်သည်တွင် မီးလှန်၍အက်သည်။
- (၇) အစိတ်မှာ ကျောက်ဖြစ်ရင်းက တသားတည်းမဟုတ်၊ အနီစိတ်ပါသည်။
- (၈) တောင်ထိပ်တွင် အလွယ်တကူယူ၍ချလျှင် အဆီအပြား မရှိ၊ အရောင်မရ။
- (၉) ကမ်းရံတွင် ကျောက်လည်းမကောင်း၊ အရောင်မရ၊ အဆီအပြားမရှိ။
- (၁၀) အိမ်မှာ ၎င်းနည်း။

ဆံတော်ရှင်တောင်ကကျောက်လည်းမကောင်း၊ အကြောအနာ များတတ်သည်။

မြောက်တောင်ဒဟပ်ချောင်တွင်းမှာ အကြောအနာမရှိ၊ (စင်ကြယ်လွတ်ကင်းသည်၊ ဘုရားထုရန်ကျောက်) ဆံတော်ရှင်တောင်မှာ အသုံးမဝင်၊ တောင်ကတောင် ပွဲလျက်တွင်းမှာ ဖုရားထုကာလံပွင်ကြောမထင်၊ သန့်စင်အပြစ်လွတ်ကင်းသည်။

ဓမ္မပဒ

၃၂၅။ ဓမ္မပဒတွင် ဝိသာခါကို အဖက ဆုံးမလိုက်သည် ကား ဩဝါဒဆယ်ပါးတည်း။

စွယ်ကြိုဘုရားမြေလူ

၃၂၆။ ၅၅၄-စည်သူမင်းကြီးစွယ်ကြိုဘုရားကိုမြေလူသည်။ ဆရာစွယ်ရှင်နှင့် တိုင်ပင်သည်ဟု ပါ၏။

ထူပါရုံကျောက်စာ

၃၂၇။ ထူပါရုံကျောက်စာတွင် သီးဘန်ခါးပင်ဟုပါသည်။ သဖန်းခါးခေါ်သည်။ တောင်ကြည်တိုက်တွင် ရတနာဂူ မြေစပ်ဟု ပါ၏။ သီးရှက်ပင်ဟု ပါ၏။ မုံရွာလေကူးစရပ်မြို့ ပါသည်။ လှေကဦးဟုမပါ။ ဒိတုရေးမည်တွင်းရေးသည်ဒထွေး ဖြစ်သည်။ နောက်သည်ကဲ့တွေ့လျှင် အစ်ဂဏန်းဟု သိရာ၏။

သာလျောင်းကျောက်စာ

၃၂၈။ သာလျောင်းကျောက်စာတွင် ဇရွှင်ရေးသည်။

စည်သူရှင်ကျောက်စာ

၃၂၉။ ပခန်းစည်သူရှင် အရှေ့ရှိ ကျောက်စာတွင်ကား စစ်ကိုင်းပျက်၍နှစ်လည်၍ သက္ကရာဇ်အစွန်း ၅-ခု သိမ်တော် တည်သည်။

တခုကား ပုဂ္ဂိုလ်၊ ၂-ခုကား အရာသဃာဟု ပါသည်။ အရာကား အရံသဃာ ဆိုလိုသည်။

၃၂၉-ခု နရပတိစည်သူအမည်ရှိသော လှေစကြာရတော် မူသော မင်း၏ဆရာ ပေါင်းလောင်းရှင်အမည်ရှိသော မဟာ ကဿပထေရ် တုံမောင်းအရပ်၌ လှူသည်။

နံကိုင်းကျောက်စာ

၃၃၀။ ၆၉၅-ခု မင်းကြီးတရဖျားဟု ပါသည်။ သယ်ဒိပ္ပ ကျောင်းတိုက်ရှိ နံကိုင်း ကျောက်စာ သက္ကရာဇ် ၇၁၃-ခု တပေါင်းလဆန်း ၉-ရက် ၆-နေ့၊ သီဟပတေ့ စစ်ကိုင်းမြို့ကို နန်းတက်၏။ ၇၁၄-ခု တပေါင်းလဆန်း ၁၁-ရက် ၅-နေ့ စည်းခုံကြီးတည်၏။

စတုလောကပါလနတ်ပျိုးများ

၃၃၁။ စတုလောကပါလ နတ်မင်းကြီး လေးယောက်
တို့တွင်-

ဝေဿဝဏ်နတ်မင်းကြီးအား ကောင်းကင်၌ ဖန်ဆင်းအပ်
သော နတ်မြို့တို့သည်ကား အာဇာနာဇာ၊ ကုသိနာဇာ၊ ပရကု
သိနာဇာ၊ နာဇာသုရိယ၊ ပရကုသိဇနာဇာမြို့၊ ဤမြို့တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။
မြောက်မျက်နှာအရပ်၌ ကသိဝန္တမြို့၊ ထိုမြို့၏ အနောက်
မျက်နှာ အရပ်၌ နဝနဂုတိမြို့၊ အမွရအမွရဝတီမြို့၊ အာဠက
မန္ဒာမြို့၊ ထိုမြို့အပေါင်းတို့တွင် ကုဝေရနတ်မင်းကြီးသည်
မဟာဝိသာဏ အမည်ရှိသော ရာဇဌာနီ မင်းနေပြည်ကြီး၌
နေလေ့ပြု၏။ ကုဝေရနတ်မင်းကြီးသည် ရှေးဘဝက ပုဏ္ဏား
ဖြစ်ဘူးသောကြောင့် ဝေဿဝဏ်ဟု ဆိုအပ်၏။

ကလာပ်နိဿယစကား

၃၃၂။ ကလာပ် နိဿယမှာ ယုပကျယ် ဆိုသည်ကား
ယုပစွည်းဆိုလိုသည်။ ဂုဏ်ပြတယ် သက်ဆိုရာ၌ ဂုဏ်ပစွည်း
ပင်တည်း။ ဧပြုဩပြုကိုပင် ဂုဏ်ပြုသည်ဆိုသည်။ ပြကတိကား
ပကတိတည်း။

ပဌမကား ပဌမတည်း၊ ခြံတိယ ဤတိယကား ဒုတိယ၊ တတိ
ယ တည်း။

ဝိသင်္ဂုဆိုသည်ကား ဝိသဇ္ဇနီတည်း။

အာပဒုတေ တို့သည် အာပစ္စတေပင်တည်း။

ဓပ္ပါဆိုသည်ကား သဒ္ဓါဆိုလိုသည်။

ပရိယုဒါသ ပဋိသေဓ။

ဘောဇိာ ဒတ္တိာ၊ အိုယညဒတ်၊ ဤဆိုရာ၌ ဇိာဒတ်မဆိုလို၊
ယညဒတ် ဆိုလိုသည်ကို ထောက်၍ ဇကို ယသံဖတ်ရမည်။
ဂဝယ်ရှကို တာလုဇရှ ခေါ်သည်။

ပစောက်ရှကို မုဒ္ဒဇရှပြ နိဿုဆရာ ဆိုသည်။ သကို
ဒန္တဇရှပြ။

ရခိုင်များမိုးရွာမိုးစဲစေနည်း

၃၃၃။ ရခိုင်ရာဇဝင်မှာ မိုးရွာအောင် လုပ်သောအခါ
ပန်းညို ဆီမီးညို ပေါက်ပေါက်ညို လူဘို့မှာ ပုဆိုးညိုနှင့်
ဘုရားကိုပူဇော်စေ၊ ရွာလွန်းသော် အနီကိုဆောင်းစေ၊ နေပူ၏။
ရခိုင်စာမှာ သိုက်ကျမ်းကို သစ်ကျမ်းဆိုသည်။ မှန်သော
ကျမ်းဆိုလိုသည်။

အမျိုးအနွယ်-၆၀

၃၃၄။ ဝါသိဋ္ဌ ဝ၊ ဘာရဒ္ဒါဇ ၂၊ ဂေါတမဇ၊ ဝါသု
ဒေဝ ၄၊ ဗာလဒေဝ ၅၊ ဝေသာမိတ္တ ၆၊ ဝစ္ဆာယန ၇၊
သကဋာယန ၈၊ ကဏ္ဍာယန ၉၊ အပ္ပိဝေသာယန ၁၀။

ဝစ္ဆာယန ဝ၊ ကပ္ပာယန ၂၊ မောဂ္ဂလ္လာယန ၃၊ မုဒ္ဒာ
ယန ၄၊ သံဃာယန ၅၊ လောမာယန ၆၊ သာကမာယန ၇၊
နာရာယန ၈၊ စောရာယန ၉၊ အဝသာလာယန ၂၀။

ဒွေပါယန ဝ၊ ကုဇ္ဈာယန ၂၊ ကစ္စာယန ၃၊ ကတ္တိကေ
ယ ၄၊ ဝေနတေယျ ၅၊ ရောဟိနေယျ ၆၊ ဂင်္ဂေယျ ၇၊ ကဒ္ဒ
မေယျ ၈၊ နာဒေယျ ၉၊ အာလေယျ ၃၀။

အာဟေယျ ဝ၊ ကာမေယျ ၂၊ သောစေယျ ၃၊ သာ
လေယျ ၄၊ ဗာလေယျ ၅၊ မာလေယျ ၆၊ ကာလေယျ ၇၊
ဒက္ခိ ၈၊ ဒေါဏိ ၉၊ သကျပုတ္တိ ၄၀။

နာဋာပုတ္တိ ၁၊ ဒါသပုတ္တိ ၂၊ ဒါသဝိ ၃၊ ဝါရုဏိ ၄၊
ဝတ္ထိ ၅၊ ဗာလဒေဝိ ၆၊ ပါဝကိ ၇၊ ဇေနဒတ္တိ ၈၊ ဗုဒ္ဓိ ၉၊
ဓမ္မိ ၈၊ သံဃိ ၉၊ ကပ္ပိ ၅၀။

အနုရုဒ္ဓိ ၁၊ သြပကဝ ၂၊ မာနဝ ၃၊ ဘဂ္ဂဝ ၄၊ ပဏ္ဍဝ ၅၊
ဗာဟဝ ၆၊ ဝေဓဝေရ ၇၊ ဗန္ဓုကေရ ၈၊ သာမဏေရ ၉။
နာဠိကေရ ၆၀။ (သဒ္ဓါထွက် အမျိုး ၆၀။)

အမေရိကတိုက် ၆-လကူး

၃၃၅။ မြန်မာတို့သက္ကရာဇ် ၁၁၀၁-ခု ခရစ်သက္ကရာဇ်
၁၀၀၉-ခုဟူ၏။ အမေရိကတိုက် ၆-လကူးရ၏။

ဪဝန်အထက်

၃၃၆။ ဪဝန်ဟူ၍ဆိုသည်ကား ဩမကဟူသောပါဌ
ဩက္ကန္တဟူသော ပါဌကြောင့်ဪဝန်၊ ဥဒ္ဓ၊ ဥက္ကဋ္ဌဟူသော
ပါဌကြောင့်အထက်တွင်သည်။ ရှေးက ဩဝန်ဟု ရေးသည်။
(ကျမ်းရိုးသင်္ဂြိုဟ်တွင်။)

ကလျာဏပုထုဇဉ်သေက္ခ

၃၃၇။ သီလဝန္တပုထုဇဉ်နော သောတာပန္နေ သင်္ဂဟိတော၊
ကလျာဏ ပုထုဇဉ်နေန သတ္တသတ္တ ပုဂ္ဂလာ သေက္ခာနာမ။

ဒုက္ခဒုက္ခ

၃၃၈။ ဝိပရိနာမဒုက္ခ၊ သင်္ခါရ ဒုက္ခကို ဒုက္ခဟုဆိုသည်။
မာနသိက ဒုက္ခ၊ ကာယိကဒုက္ခကို အထူးပြု၍ ဒုက္ခ ဒုက္ခ ဟု
၍ဆိုသည်။

ရူပရူပ

၃၃၉။ အနိဝ္ဗန္တရူပကို ရူပခေါ်သည်။ နိပ္ပန္နရူပကို ရူပ
ရူပ ဟူ၍ ဆိုသည်။

ပညာရှိတို့ကြံရေး

၃၄၀။ ဓာတ် ၄-ပါးသည် အဝိနိစ္ဆောဂရုပ် ဟူ၍၎င်း၊ ကလာပ်ဟူ၍၎င်းဆိုပြီးမှ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၌ အာပေါဓာတ်ကို “အာပေါဓာတုဝိဝဇ္ဇိတံ” ဟူ၍ဆိုပြန်သည်။ ပညာရှိတို့ကြံရေး တည်း။

မင်းရိုးနန်းတက်နိုင်၊ မတက်နိုင်

၃၄၁။ (၁) လက်ကိုယှဉ်သည့် ပြိုဟ်စဉ် ဥစ်ကသစ်၊ စန်းကိုယှဉ်သည့် ပြိုဟ်စဉ် လာဘစစ်၊ မင်းရိုးနန်းတက်လစ်။

(၂) လက်ကိုယှဉ်သည့် ပြိုဟ်စဉ်နိစ်နှင့်ပြု၊ စန်းကိုယှဉ်သည့် ပြိုဟ်စဉ် မရဏ၊ မှောက်တော်ခံစ၊ မင်းရိုးနန်းမရ၊ နေထ တဲကုပ်သာ။

အဓိပ္ပာယ်ကား—လက်ကို ဥစ်ကသစ်ပြိုဟ်ပူးစေ၊ စန်းကို တနုကတုဗ္ဗစပ်၍ ရေသော် လာဘခွင်က လက္ခဏာသခင်ပြိုဟ် ဖြစ်သော ကသစ်ပြိုဟ်ယှဉ်စေဟူလို။

နိစ်နှင့်ပြုမှာ နိစ်ခွင်ပြခွင်က အိမ်ရှင် ကသစ်ပြိုဟ်တို့ ယှဉ်အံ့၊ ပြိုဟ်စဉ်နိစ်နှင့်ပြုဆိုသည်။

ပြိုဟ်စဉ်မရဏမှာ၊ မရဏခွင်က အိမ်ရှင် ပြိုဟ်စန်းနှင့် ယှဉ်အံ့ဟူလိုသည်။

နှစ်ဆုံဖြစ်ပုံ

၃၄၂။ (၁) ရှေးဦးအမှန်ချန်၊ အမှန်မချိန်သေး။ (၅၀ ပြည့်နှစ်ဆုံ၏။)

(၂) သူဇာနတ်သစ်စံ၊ ကျော်သံ ညိမ့်ညိမ့်ထွေး။ (၆၀။)

(၃) ဝင်းရွှအပျိုရုံ၊ အေးအံမြည်ကြား။ (၇၀)

- (၄) မင်းကြင်ချစ်သူမျှော်၊ ချုံသော် သည်ညဇွေး။
(၈၀)
- (၅) သုဇာနတ်တို့ရွာ၊ စန္ဒာလလိုဇ။ (၉၀)
- (၆) မိုးမြင့်ကြူးအိန္ဒိမည်၊ ကြည်ကြည်သာစိမ့်ကြွေး။
(၁၀၀-ပြည့်ထိ။)
- (၇) သည်ညဆောင်းတွင်သာ၊ ညည့်တာတိုရိုက်ဇ။
(၂၀၀)
- (၈) အမ လွမ်းအောင်မှာ၊ မကြာ သာဘေးကွေး။
(၂၂၀)
- (၉) သည်ပွဲ ကြူးကျော်သံ၊ ညံညံနားဝယ်ဆွေး။
(၂၃၀)
- (၁၀) တွေးသင့်ဆင်တော်၊ ပေါင်းသော်နောပဇွေး။

အိမ်ဆောက်ဆောင်ရာသောပန်း

၃၄၃။ သတ္တပွတ်မာသ၊ ရက်လနိတူ၊ ကြွင်းမူ-ပဉ္စပွတ်မှတ်
လေ၊ ရက်စဉ်ဆေး၊ အိမ်ဆောက်သောခါ ဆောင်ရာသောပန်း
တို့ကား၊ ဩရန်း၊ စတုရန်း၊ ပဉ္စပွတ် ဆပွတ် အညွန့်ပန်းတို့
ဆောင်၊ စတုရန်းကိုပဉ္စပွတ်မစီးစေလင့်၊ ဤစကားကို ပြပေအံ့။

- (၁) လဘူစသ၊ ရှောင်ကြဉ်ခွါ၊ ဝေးစွာသုရိဇ။
- (၂) လက်ထုတ်ဖက်သန်း၊ မကောင်းလွန်း၊ ကျမ်းညွန်း
စန္ဒရ။
- (၃) သတီမအူ၊ နှောင့်ချိင့်တူ၊ မှတ်ယုဂြိုဟ်ဘောမ။
- (၄) တဲအံ့သင်ကန်း၊ အရပ်ညွန်း၊ ကျမ်းတန်းရက်
ဗုဒ္ဓံ။
- (၅) အင်ကန်တစိုက်၊ ခန့်မကြိုက်၊ ဆူလှိုက်ရက်ဖိဝ။

- (၆) အုတ်လှကြံစာ၊ ရက်သောကြာ၊ ရှောင်ပါကိုယ် ဆုံးစွ။
 - (၇) ခပေါင်းဆူးလေ၊ ရက်စနေ၊ ပူထွဋ်စီးထပ်မျှ။
 - (၈) ဆောင်ပါချေမိ၊ ဘေးရန်ထိ၊ မချီကိုယ်မထ။
 - (၉) ပြည်ရွာသစ်နံ၊ ပန်းမည်ကြံ၊ ဝန်းရံပတ်လည်မျှ။
 - (၁၀) အမြစ်အရင်း၊ ပြုန်းတီးလျှင်း၊ နှောင်းကြွင်းဓမ္မမရ။
 - (၁၁) ဟူရားဆရာ၊ ထားခဲ့မှ၊ မြစ်တာကိုယ်မှစ။ (ပြီးပြီ။)
- ပဉ္စပွတ်ကို စတုရန်းစီးစေ၊ ဆပွတ်ကို ကြိရန်းစီးစေ၊
အောင်မြင်အံ့။

ချမ်းသာပွား ရပ်ရွာများ

- ၃၄၄။ (၁) သာစည် မုံရွေး၊ ဝလုန်သွေး၊ နေရေး ရေတမျှ။
- (၂) တလုပ်သင်ပန်း၊ အရပ်ညွှန်း၊ ကောင်းလွန်း စန္ဒရ။
- (၃) အုံးတောင်တောင်သာ၊ ပြိုဟ်အင်္ဂါ၊ နေရာတု လွတ်စွ။
- (၄) ကုန်သခ အောင်ထင်၊ ရပ်မည်တွင်၊ နေချင် ရက်ဗုဒ္ဓ။
- (၅) စစ်ထိမ်ကျီအာ၊ ပြိုဟ်ဇီဝါ၊ နေခါမြတ်သူခ။
- (၆) ရွှေအင်စကား၊ မထူးပြား၊ ကောင်းငြိး ပြိုဟ်သောကြ။
- (၇) ပုဂံရွာစည်၊ ရပ်ထူးလည်၊ ကောင်းမည် မက်သောရ။
- (၈) နေကြကုန်ပါ၊ ထိုရပ်မှာ၊ ချမ်းသာ ပွား သူခ။

- (၉) ပြည်ရွာသစ်နံ၊ ပန်းမည်ကြီး၊ နှိုင်းစံဖက်မမျှ၊
- (၁၀) ဟူးရား ဆရာ၊ ထားခဲ့မှ၊ ဆောင်ပါ ကိုယ်မှစ။
- (၁၁) သက်ရှည်ချမ်းသာ မလွတ်ရာ။

ဂ-ခုစား အဟော

၃၄၅။ ဧကော ဓဇော ဝါဏိဇ္ဇော၊ ဒွေဒုမော သမဏ ဗြဟ္မဏော၊ တြိသီဟော ရာဇဂေဟော၊ စတုသ္မာနော လုဒ္ဒ ကောစ၊ ပဉ္စဂေါဏော ဒလိဒ္ဒေါစ၊ ဆဂဒြဘော သေဋ္ဌိနော၊ သတ္တဂဇော အမစ္စောစ၊ သုညံကာကောစ သောဘဏံ။ ။ (အဝန်းကို ဂ-ခုစား)။

ရက်မပေါက်ကျရာအဟော

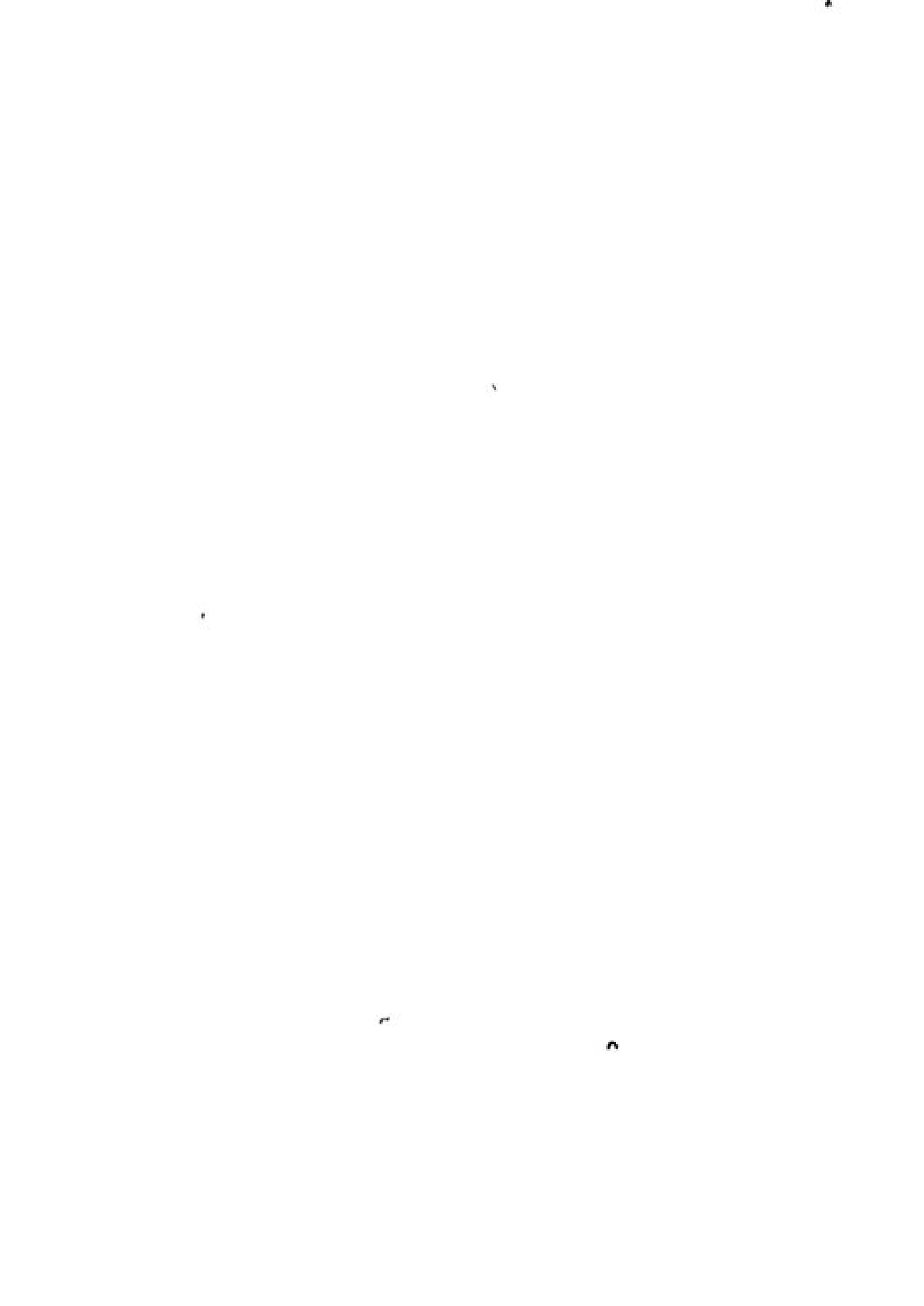
၃၄၆။ ဧကော-အဇေယော၊ ဒွေ-သိဒ္ဓိ၊ တြိ-ဒုက္ခံ၊ စတု- လာဘံ၊ ပဉ္စ-ကလဟံ ဘဝေ၊ ဆ-သုခသမ္ပတ္တိ၊ သုညံ-ပန နသော ဘတိ၊ အရပ်ကို ဂ-ခုစား၊ ပဌမံ ရာဇပူဇိတံ၊ ဒုတိယံ ပီယ ဒဿနံ၊ တတိယံ အန္ဓုပါနဉ္စ၊ စတုတ္ထံ ဘရိယံမတံ၊ ပဉ္စမံ အတ္တ နာစေတီ၊ ဆဋ္ဌိ ဂေါဏလာဘကံ၊ သတ္တမံ နာရိလာဘဉ္စ၊ အဋ္ဌမံ ဒုက္ခပိဋနံ၊ နဝမံ မရဏပုတ္တံ၊ ဒသမံ ဓနလာဘကံ။

သစ်ကိုဆယ်ပိုင်းပိုင်း၊ အမျက်ရှိရာသို့ သစ်အရင်းကို တိတိ ရည်ရွယ်ထိပ်ဝကိုတိုင်း၊ ထိုအတိုင်းနှင့်မြေဝင်ကိုလွှတ်၍ အထက် သို့ တိုင်းလေ၊ ဇေယ မိတ္တု၊ ဝိသာခ ဝိဝါဟံဟု ရေ၊ ရက်မ ပေါက် ကျရာဆို၊ ဇေယသိဒ္ဓိသုခံ၊ မိတ္တုမရဏံဘဝေ၊ ဝိသာ ခဉ္စ ဗဟုဓနံ၊ ဝိဝါဟောကလဟံဘဝေ၊ စရွေးကိုလွှတ်၍ ပခုံး ကသည် အောက်သို့စား၊ ၄-ပုတ်နှင့်လည်းဟူ၏၊ သစ်ဖျားလုံး ပတ်နှင့်လည်းဟူ၏၊ ယက်မပေါက်ကျရာကိုဆိုလေ။

ချောင်းမောင်ဖျော်

၃၄၇။ ၁၁၀၀-ပြည့် ချောင်းဆို မောင်ဖျော် ဖွားသည်၊
ရာဇာဓိသည်။

[၁၂၁၄-ခု ပြာသိုလဆန်း ၁၂-ရက်နေ့ မုံရွေး
ဆရာတော် မှတ်စုကို ရေးကူး၍ပြီးသည်။]

ပုံ ရွှေ ဆ ရာ တော်

ကဗျာလင်္ကာမှတ်စု

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရဏမေး

၃၄၀။ ဌာနေတော်၍၊ ရွှေလျော်ရည်စင်၊ ရည်ရွှင်ထွန်း
 ရောင်၊ ဝင်းဝင်းပြောင်သား၊ ထက်ခေါင်ဘိနပ်၊ လုံးရပ်ခပင်း၊
 မကြွင်းပတ်ကိုး၊ ဖေါင်းလုံးကြာသီး၊ ရွှေတိပြီးသား၊ ရွှေထီး
 ကိုးဆင့်၊ ရောင်လျှံမြင့်နှင့်၊ စွင့်စွင့်ဝန်းကျင်၊ ဝေးနီးမြင်သည်၊
 ဆံရှင်ဘုရား၊ ထိုသည်ကားဟု၊ အများလူရှင်၊ ကြည်လင်
 ကော်ရော်၊ ညွတ်ပူဇော်သည်၊ ဆံတော်ရှင်တောင်၊ ယုဂန်
 ချောင်ဝယ်၊ လူ့ဘောင် မျက်ရှု၊ ကိုးရာပြုသည်၊ အတုမဲ့
 တောင်း၊ မြေထဲကျောင်း၌၊ အပေါင်းသင်္ဃာ၊ ဆည်းကပ်လှာ
 သား၊ နရာတမှတ်၊ ဧကရတ်တည်း၊ လေးမြတ်ကြည်စွာ၊
 လွန်သဒ္ဓါသည်၊ သင်္ဃာတို့မိ၊ မြတ်ဘုန်းရှိ။

ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သင်္ကာပျောက်မှု၊ နှစ်ခုပဉ္စာ၊ ပြဿနာကို၊
 ဖြေပာစိမ့်ကြောင်း၊ လက်စုံပေါင်း၍၊ ဆံညောင်းဖွဲ့ရှည်၊ တင်
 ပျည်ခွေယွက်၊ ခြေတော်စက်ကို၊ ထိပ်ထက်တင်ထား၊ လျှောက်ဝံ
 ကြားသည်။ ။ ရွှေနားရှိုင်းတော်မူဘုရား။

(၁) စာပေပျော်၍၊ မွေ့လျော်ငြိမ်းချမ်း၊ ကျောင်းသင်္ခင်း
 ၌၊ ရှင်ဝမ်းမြောက်မြား၊ လူရှင်အားကို၊ တရား
 မေတ္တာ၊ ဘာဝနာနှင့်၊ သီလာစာရ၊ ဂုဏ်ပြည့်
 ပြီး၊ မြင်းမိုရ်မိုးသို့၊ ပုထိုးကြီးတောင်၊ သာထွတ်
 ခေါင်ဝယ်၊ တန်ဆောင်မှန်ကင်း၊ သင်္ဃာမင်းဟု၊
 သတင်းထိန်မျှ၊ ပြည်လုံးခသည်။ ။ မွေ့ခေါင်ဖျား
 မြတ်ဘုရား။

(၂) သုံးပါးဝိရထိ၊ မရှိစပါ၊ ဗြဟ္မာမှာဟု၊ ကျမ်းလာ ဆတ်ဆတ်၊ ပရမတ်ပါဠိ၊ မှန်စွာရှိလျက်၊ သီရိ ပုည၊ မျိုးသကျကို၊ ဓမ္မဒေသနာ၊ ဟောစိမ့်ငှာလျှင်၊ ဗြဟ္မာသဟံ၊ ချေင်ဇောနှုတ်သံလေးနှင့်၊ “ဒေသေ တု ဘန္တ ဘဂဝါ ဓမ္မံ၊ အညာတာရော ဘဝိဿ တိ” ဤပါဠိဖြင့်၊ ရွတ်ဘိတွတ်တွတ်၊ ရိညွတ်ပန် ထွာ၊ တောင်းပန်ခါလည်း၊ ဝါစာကောင်းချည်း၊ ဖြစ်သည်တည်းဟု၊ အသည်းရိုးတွင်း၊ မှတ်ကြချင်း ကို၊ စိုးမင်းတကာ၊ ပူဇော်ရာသား၊ သင်္ဃာတို့မိ၊ မြတ်ဘုန်းရှိလျှင်၊ သိတော်မူလောက်၊ မှားလျှောက် မရှိ၊ ကျမ်းဝန်ညှိ၍၊ ပါဠိဋ္ဌကထာ၊ ဇီကာလက် သန်း၊ ဆန်းကျမ်းအနု၊ ကြည့်ရှုစကောင်း၊ ပိုင်မိန် တောင်းနှင့်၊ ကျမ်းပေါင်းများမှာ၊ ဤသို့လာဟု၊ ပညာစက်သွား၊ သံရှင်ဓားနှင့်။ ။ လွှားလွှားပိုင်း တော်မူဘုရား။

(၃) ညာကြေကျော်၍၊ ထင်ပေါ်သတင်း၊ ထိန်ထိန် ချင်းမျှ၊ နဝင်းရွှေကျောင်း၊ ကိန်းအောင်းအစ၊ ပါဒဝန်တောင်၊ ပျော်ကြီးနောင်မှ၊ သာခေါင်လွန် ကဲ၊ ကျောင်းမြေထဲ၌၊ ရိပ်တဲနှင့်သာ၊ တင့်ရာမှာ လည်း၊ အံ့အာသရဲ၊ စာသင်ပွဲနှင့်၊ လက်ဝဲ လက်ျာ၊ ဝေးနီးလာ၍၊ နည်းနာနယ၊ ခံလှာကြ သည်၊ သယ်ဦးစွန်း၊ ကြီးဘုန်းတန်းနှင့်၊ ရွှင် လန်းသောခါ၊ နတ်ဗြဟ္မာတို့၊ လက်ျာမိုးလျက်၊ လက်ဝဲယှက်၍၊ တျက်တျက်ခေါက်ခေါက်၊ မလမ်း ပေါက်ဖြင့်၊ ဝမ်းမြောက်သာကြည်၊ တီး ကြသည်

ဟု၊ ကျမ်းမည်ပရမတ်၊ လာကုန်လတ်သော်၊
 ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်၊ မနိဂုပ်လျက်၊ ဝှမ်းထုပ်နှစ်ပါး၊ ထိ
 သောလားသို့၊ မကြားလက်သံ၊ ဖြစ်လေတန်လျက်၊
 သံဝှန်ယူဇနာ၊ သင်္ချာတသောင်း၊ ကြားသော
 ကြောင်းကို၊ ဝမ်းခေါင်းထဲက၊ ကြံကြတုံရှောင်း၊
 လူအပေါင်းကို၊ ခနောင်းလှိုက်ထိုး၊ တပိုးပစ်
 ချောက်၊ ရေနောက်မြှူနည်၊ သားဆေးရည်
 ကြောင့်၊ မကြည်မေးဟ၊ စိတ်ထိုမျှကို၊ လူလွှဲ
 အောင်၊ ဉာဏ်ရောင်တော်ဝန်း၊ နေဖြင့်ထွန်း၍၊
 မေးမြန်းပုစ္ဆာ၊ ပြဿနာကို၊ ကျမ်းလာမြေမြေ၊
 ဖြေပြီး၍လျှင်၊ ခြင်္သေ့မျိုးတွင်၊ တန်ခိုးကြီးစွာ၊
 ကေသရာဟု၊ ဂုဟာလိုဏ်နန်း၊ ဟောက်သံမွန်းသို့၊
 ဆန့်တန်းလက်ရုံး၊ ကြီးသည်အသံ၊ ကြေညာလျှံ
 က၊ မင်းဝံတောင်ပေါက်၊ ငါတယောက်လျှင်၊ ခေါင်
 မြောက်ကဝိ၊ ပညာရှိဟု၊ သိလေလူရှင်၊ ဣပွဲတွင်
 ဌ၊ သွတ်တင် ဦးစွန်း၊ နှုတ်သံမွန်း၍၊
 ရှင်လန်းကြိုင်းတော်မူဘုရား။

[ဝန်တောင်လယ် ဘုန်းတော်ကြီးသို့ ရှင်ရဋ္ဌသာရက
 မေးသည်။

ဝန်တောင်လယ် အဖြေ

၃၄၉။ ရှေ့စက်ကြွလည်၊ အာနန်ထေရ်လျှင်၊ သုံးမည်ဒေ
 သစာ၊ လည်သောပါဌ၊ အညာရောက်သော်၊ ဖိုးဦးမော်တွင်၊
 ရပ်တော်မူ၍၊ ရသေ့ပြည်တွင်း၊ မကြိုင်းသာမြေ၊ သရေခေတ္တ၊
 ပြည်မဟုသည်၊ ဖြစ်လမည်ဟု၊ မိန့်မည်ဗျာဒိတ်၊ ဘိသိက်ပေး

ရာ၊ အညာ စကိုင်း၊ ရပ်တိုင်းလှည့်သွား၊ ပုဂ္ဂိုလ်များတွင်၊
သင်ကြားကျမ်းဝန်။ အရမှန်သည်။ ။ နိဗ္ဗာန် ကျောင်းနေသူ
တော်ဆွေ။

(၁) နတ်ရွှေနားခံ၊ သဟံပတိ၊ ဘုန်းရှိဗြဟ္မာ၊ သုဒ္ဓါ
ဝါဒ၊ ဘုံမှကြွ၍၊ သကျမြတ်အား၊ တရားသံချေ၊
ဟောစေခြင်းငှါ၊ တောင်းပန် လွှာသည်၊ သမ္မာ
ဝါစာ၊ မှန်စွာမရ၊ မှတ်နေ ချလော့၊ တွေးဆ
ပိုးဝါး၊ တတ်ယောင်ကားနှင့်၊ လေးပါးမည်မှတ်၊
ပရမတ်ကို၊ မတတ်သည့်သူ၊ ရ၏ဟူ၍၊ ရှင်လူ
ဆိုရာ၊ မမှတ် ပါလင့်၊ ပမာ နှိုင်းချက်၊ နတ်လက်
နက်သည်။ ။ ပစ်ချက် ရွယ်တိုင်း မှန်သည်
သာ။

(၂) ဖြေခက်လမည်၊ မှတ်ကြ သည်လည်း၊ ခန့်ရည်
ထုံကို၊ ဖြေပိမ့်ဆိုကာ၊ သံချိုမချွတ်၊ ပြေ၏မှတ်
လော့၊ မိုးနတ်ဗြဟ္မာ၊ ရှင်သောခါမူ၊ ကာမာဝစ
ရာ၊ ကုသလဟု၊ အစတိဟိတ်၊ ဗြဟ္မာစိတ်ဝယ်၊
စေတသိက်လုံး၊ သုံးဆဲ သုံးကို၊ တရုံးဘည်းသာ၊
နောင်လာဟောမြွက်၊ မေ့စက်ကို၊ ရှုလျက်ချဉ်း
ကပ်၊ အာရုံညွတ်၍၊ ရှောင်လွတ်မရှိ၊ ဝိရတိ
လည်း၊ မိမိဖြစ်ဘက်၊ ဆဲ ခြောက်ချက်ဝယ်၊ ဖိုလ်
မဂ်တို့နှယ်၊ နိဗ္ဗာန် ရွယ်၍၊ ရှစ်သွယ်ကာမ၊ မျိုး
ပုညဝယ်၊ သီလစောင့်ခါ၊ ပြစ်ပလွှာသည်၊ ဝါစာ
မရ၊ စသည်မဖြစ်၊ ဝုနစ်တွင်သာ၊ မကွာချေပဲ၊
အာရုံမြဲ၍၊ ရှောင်လွှဲတပါး၊ တရားအာရုံ၊ မရှိတုံ

ခဲ့၊ နတ်ဘုံမြဟွာ၊ သဒ္ဓါဦးတိုက်၊ မိန့်သောကြိုက်
ဝယ်၊ မဆိုက် သမ္မာ၊ ဝါစာ မရ၊ ကေနချလော့၊
နာရ တမ၊ စသည် မြဟွာ၊ ရှေးဆရာ လည်း၊
သင်္ချာနည်းတူ၊ အရယူလော့၊ ရောင်ဖြူ ပြီးပြန်၊
ဓားသန်လျက်သည်။ ။ရှုလျက် ထိတိုင်း မှန်သည်
သာ။

(၃) ဝေသက်မျှသည်၊ မြို့ရွှေပြည်၌၊ ပတ်လည် ကျော်
သောင်း၊ ဇမ္ဗူစောင်းမျှ၊ ကျမ်းပေါင်း များစွာ၊
ဆန်းလင်္ကာနှင့်၊ သဒ္ဓါရှုင်ဓာတ်၊ ပရမတ်ကိုထင်
ခတ်နိုးခိုက်၊ ရေ၌ငုပ်ပေါ်၊ မေးနှင့်သော်လည်း၊
ဖျော်ဖျော် လေ့ကျမ်း၊ ဖြေနိုင်စွမ်း၏၊ မထမ်း
မှုသား၊ ငတို့အားကား၊ တခြားမပါ၊ မရှာလေလို၊
တို့ကိုယ်တို့နှင့်၊ နှိုင်းရာသင့်၏၊ မိုးမြင့် ဘုံသာ၊
မြဟွာ တို့အား၊ ဘုန်းရှိငြားလည်း၊ တရား မရ၊
ဖေ၌ဗ္ဗ၏၊ ကိစ္စမတပ်၊ အမြဲမှတ်လော့၊ မိုးနတ်
မြဟွာ၊ ရံခါရှင်လို၊ ကိုယ်ကိုချီးမြှောက်၊ မလမ်း
ပေါက်ဖြင့်၊ ဝမ်းမြောက်သာယာ၊ ဝီးသောခါ
လည်း၊ လက်ျာနှင့်ဘယ်၊ အကယ်မထိ၊ ခြားဘိ
နေကြ၊ ရည်ကာမျှကို၊ မြဟွာတေဇော်၊ အာနု
ဘော်ကြောင့်၊ ထိုရော်ရှင်ပျ၊ ဖျစ်ခဏ၌၊ စိဉ္ဇ
ပစ္စယ၊ ဥတုဇကြောင့်၊ သဒ္ဓမည်သံ၊ အသံဖြစ်မှု၊
ဆက်ကာပြု၍၊ ချင့်တုအပေါင်း၊ ဟသောင်းယုဇနာ၊
ကြားလေရာ၏၊ ရူပါဝစရ၊ စသည်တို့အား၊
များသည်ရှု၍၊ မိမိဌာန၊ စွန့်ကုန်ကြ၏၊ ဝေးက
ပင်သာ၊ အာရမ္မဏ၊ စွန့်ကြသည်ဟု၊ ပမာ

ရှုလော့၊ လေးခုအရောင်။ မြင်းမိုရ်တောင်သည်။
အခေါင်မိုးထိလွန်သည်သာ။

[ပြည်ဝန်တောင်လယ် ဘုန်းကြီး ဖြေတော်မူသည်။]

သိကြားချသည့်စာ

၃၅၀။ သစ္စာအင်္ဂုပ္ပင့်၊ ခက်သွယ်ဝါးသုံးဆင့်၊ အမြင့်
ကောင်းကင်ဘုံ၊ မူဆိုးအောင်းသည့်ချို၊ သုံးပုံ
ငါးဦး၊ ဒုတိယတွင်ကျားနှင့်ပူး၊ ပူးနှင့်မူဆိုး၊ လက်
ရုံးကြီး၊ တောစိုးကျားကြီး၊ စားလှနီးမှ၊ အခြီး
နှာမောင်းထောင်၊ သိကြားဖန်သည့်ဆဒ္ဒန်ပြောင်၊
စွယ်ရောင်ပြရွံဝင်၊ မူဆိုးအဆက်ရှင်၊ ကုန်း၊ အင်း၊
ကိုင်း၊ အ၊ မ၊ မူလမူဆိုး၊ ဘုံဆယ်ဆက်မှာ
သွက်သွက်ကြီး၊ ပြည်ကြီးအသစ် တည်လေကာ၊
ဗိုလ်ပါအသစ်လဲ၊ ပြောင်းလွဲမဟာ၊ ကပ်
ကမ္ဘာ၊ သိကြားချသည့်စာ။

အိမ်မက်ရသိုက်စာ

၃၅၁။ ရတနာသိမ်မြို့တည် အလောင်းမင်း တရားကြီး
လက်ထက် လောကီလောကုတ္တရာ ဗဟုသုတဉာဏ်စွယ်စုံရှိ
သော “သာထွန်းတိုက်ဆရာတော်” ညဉ့်အခါတွင် အိမ်မက်
မြင်သည်မှာ “ရတနာသိမ်မြို့တွင် ရွှေတန်ဆာဘုရားရွှေဆီ
တည့်စက်တော်တွင်းမှာ ကြေးနီပုရပိုက်အရှည်၁၊ အနံ့၂ တွင်
အကူရာမင်းစည်ရှိသည်”၊ သူအိုဟယောက် ပြောကြားသွား၍
ရှောင်တောင်မိုးသည်၊ ထိုအကြောင်းအရာကို အလောင်းမင်း
တရားကြီးထံဖေ့စုံစွာပြန်ပြောလျှင် သမဏကျော်ထင်ကိုခေါ်
တော်မူ၍ မိန့်ဆိုရင်း ဆရာတော်နှင့်တူးစေရာ ယခင်သိုက်

စာကိုရ၍ ရွှေနန်းစဉ်ဆက် မှတ်သားထားကြသည်ဟု အမရ ပူရမြို့တည်နန်းတည်မင်းတရားကြီးက အိမ်ရှေ့ဘဏ္ဍာစာရေး မောင်စကိုအမိန့်တော်ရှိသည်။

မောင်စအကြောင်း

၃၅၂။ ထိုမောင်စကား- ၎င်းနောက်သံတော်ဆင့်ခန့်တော် မူသည်။ ၎င်းနောက် အိမ်ရှေ့အတွင်းဝန် ခန့်တော်မူသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၀၁-ခုနှစ် အိမ်ရှေ့မင်းအထွတ်အမြတ်ရောက် တော်မူလျှင် နန်းတော်ကြီးအတွင်းဝန် ခန့်တော်မူသည်။ ၎င်း နောက် သက္ကရာဇ် ၁၁၉၁-ခုနှစ်တွင် မြဝတီမြို့ကို အသုံး ကံကျွေးခံသနားတော်မူ၍ ဝန်ကြီးခန့်တော်မူသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၂၀-ခု အင်္ဂါနေ့ဖွားတည်း။ သက္ကရာဇ် ၁၂၁၄-ခုတွင် ရတနာသိမ်မြို့ သူဇာတံခါးတွင်းတွင် ကံကုန်ရာ၊ တော်နေ ရာနေတို့နည်း သပြိဟ်ရသည်။ ထိုဝန်ကြီးမောင်စကားသီချင်း ခံကြီး၊ ကြီး၊ ဘွဲ့၊ တေးထပ်၊ ရတု၊ ရကန်၊ လူးတား စသည်များ၌ အလွန်နားပါးလည်သူဖြစ်သည်။

သိမ်းဆည်းဖွေရှာ များဥစ္စာ

၃၅၃။ အဇ္ဇနာနံ ခယံ ဒိသ္မာ၊ ဝဗ္ဗိကာနဉ္စ သဉ္စယံ။
မရုနဉ္စ သမာဟာရံ၊ ပဏ္ဍိတော ဃရ မာဝသေ။
[သုတ်သီလက္ခန္ဓာအဋ္ဌကထာ၊ တောဒေယျသုတ်အဖွင့် ဓမ္မ နိတိတို့၌လား။]

အဇ္ဇနာနံ၊ မျက်စဉ်၊ တောင့်တို၏။ ခယံ၊ သွေးဖန်များ သဖြင့် တစတစကုန်ခြင်းကို။ ဒိသ္မာစ၊ မြင်၍လည်းကောင်း။ ဝဗ္ဗိကာနံ၊ တောင်ပို့ တို၏။ သဉ္စယံ၊ မြ၊ ရိုးရွှေတို့လုပ်ဆောင်ဖန် များသဖြင့် ကြီးပွားခြင်းကို။ ဒိသ္မာစ၊ မြင်၍လည်းကောင်း။

မရနံ၊ ပျားတို့၏။ သမာဟာရံ၊ ပန်းရက်ကိုယူဖန်များသဖြင့်
ကြီးပွားသော ပျားအုံကို၊ ဒိသ္မာစ၊ မြင်ရှုလည်းကောင်း။
ပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသည်။ ယရံ၊ အိမ်၌ဖြစ်သော ရွှေငွေ
ရတနာဥစ္စာပစ္စည်းအိမ်ထောင်ခမ်းနားကို။ အာဝသေ၊ ဆည်း
ပူးရှာဖွေ သိမ်းဆည်းခြင်းကို ဖြစ်စေရ၏။

မော်နတ် ၉-ဦး

၃၅၄။ စကိုင်းမြို့ရှိ မော် ၉-မော်ရွှေဟင်္သာဘောင်တော်
သိမ်းစာတွင်ဆိုသည်။ ငါးဇင်စပ်မော်နတ်၊ ကင်းမော်နတ်၊
သပိတ်လဲမော်နတ်၊ ကြွစွယ်မော်နတ်၊ ငါးဟစ်မော်နတ်၊ ရင်ခွဲ
မော်နတ်၊ မဟမော်နတ်၊ ရွှေတောင်ဦးမော်နတ်၊ စကုမော်နတ်၊
(ပေါင်း ၉။)

ရှင်ရဋ္ဌသာရဆိုဝတ်ရုံကျောင်း၌တွင် “သပိတ်လည်းမော်၊
ရှုမြင်တသွန်း၊ သေနစွန်းဝယ်” ဟုစပ်သည်။

ဝတီ ၉-မျိုး

၃၅၅။ တောင်ငူမြို့ရှိဝတီ ၉-မြို့စာရင်း၊ တောင်ငူမြို့တည်စစ်
တမ်းတွင် ဆိုသည်။ အာသာဝတီမြို့၊ ဒွါရာဝတီမြို့၊ ကမ္မောဇ
ဝတီမြို့၊ အမြဝတီမြို့၊ ဇေယျဝတီမြို့၊ ရမ္မာဝတီမြို့၊ စမ္မာဝတီမြို့၊
မြသာဝတီမြို့၊ ညေဝတီမြို့၊ (ပေါင်း ၉။) •

အယူမင်္ဂလာလှေချင်း

၃၅၆။ “တိမ်းငြင်းလှေပျံ၊ မြစ်ညာကိုဆန်။ ။ ရွှေကိုယ်တော်
ပြန်ရေး၊ ခက်လှချည့်လေး”။ (စည်ကူးမင်း အညာသို့ဆန်
ကာဦး အယူမင်္ဂလာခေါ် မောင်ဦးဆက်လှေချင်း။)

[စကိုင်းမြို့စီရင်စု တပယင်းကွဲရွာဇာတိ၊ ကြီးမှ စကိုင်း
အစေခံရွာသို့ရောက်သည်။]

အယူမင်္ဂလာခွန်းချင်း

၃၅၇။ “တန်ခူးခါကျော်၊ မဖူးသာသော်၊ အရူးသာသော်” ဟု ဇရစ်ဆရာတော်ကဆိုသည်တွင်—

“ဇရစ်ဆရာ၊ အနှစ်မပါ၊ ပစ်စရာ” ဟု ခွန်းချင်း အယူမင်္ဂလာက ပြန်ဆိုသည်။

“မင်္ဂလာအထူး၊ မင်္ဂလာအကြူး၊ မင်္ဂလာအရူး” ဟု အတုလဆရာတော်ဆိုသည်တွင်—

“အတုလဆရာဘော်၊ ယခုမှတခါပေါ်၊ တစုကမနာပျော်” ဟု ခွန်းချင်းအယူမင်္ဂလာကဆိုသည်။

“လာသောခါပေါင်းနှင့်၊ ပြန်သောခါတောင်းနှင့်” ဟု အယူမင်္ဂလာဆိုသည်။

မိုင်းခိုင်းမြို့စားဇာတာဖွဲ့ လေးချိုး

၃၅၈။ သံတော်ဆင့် မိုင်းခိုင်းမြို့စား ပိဋကတ်တော်အုပ်မင်း မဟာသီရိဇေယျသု ဇာတာ၊ လက်သစ်ရပ်နေ ရွာစည်ဆရာတော်ရှင်ဝိသုဒ္ဓါစာရဆို လေးချိုးသံထောက်၊ တေးထပ်။

ပဋိလုံမုမုနှင့်၊ အစ်နှစ်ခုခေါ်ဝေါဟာ၊

ဝါဆိုရွှန်း၊ ငွေဝန်းပွင့်ရောင်စုံချို၊ ပုဏ္ဏမီပြည့်ကျော်လွက်လှို၊ ငါးရက်ကယ်တိထိလုမှာမှ၊ ဣန္ဒြာလှုံအလင်း၊ စန်းမင်းနေ့မှာ။ ။

နန်းပဟိုရ် ရွှေစည်နှက်လှို၊ ညဉ့်သုံးချက် ကျော်ပါဘယ်၊ နာရီသာပါပိရွှန်း။

အောင်ဇေယျာ၊ မင်္ဂလာအချိန်မြတ်နှင့်၊ သိန်မှတ်တဲ မကိုင့်နွယ်၊ ကြာတိုက်လယ်ရွှေရင်ညွှံ့က၊ ဖွားသန့်စံကျန်း။ ။

တေးထပ်

၃၅၉။ မဂါရ်းဘွေဘုံနန်းမှာ၊ စန်းယုန္ဒုသောရီ၊ လက်
 မြဿ ရှည်မှီတယ်၊ နတ်နာဂီရာဟု။ ။ရွှေငှက်မင်းဝဠုန်ဝယ်၊
 တမေရုန်ဘုန်းပြိုင်လို့ပြု။ ။ကြင်ခွင်ဘရဂုနှင့်၊ တူစုလို့ဗုဒ္ဓါ။ ။
 အင်္ဂါမိန်မှတ်တယ်၊ သမသတ် ပြိုဟ်ဇီဝှါ။ ။စင်နက္ခတ် ဒွါ
 ဒွါငယ်၊ ပါဒိဒွယာပိုရွန်းလို့၊ စွန်းဗိနာငါးတန်၊ ယင်းဇာတိ
 မှန်။ ။ရွှေလင်းသျှစိန်နားပန်ငယ်၊ ကဝိန်ဉာဏ်ထူးပေလိမ့်
 လေး။

မြောင်လှမြို့စားဆို သံထောက်

၃၆၀။ ပိဋကတ်မှာလ၊ ကမ်းခတ်တဲ ဉာဏ်မဏ္ဍိုင်။
 လောကီမှု အတင်တင်လဲ၊ ရာဇဝင်ဗေဒင်ခဏ်းနှင့်၊ ဆေး
 ကျမ်းပါ နိတိမျိုးကို၊ ဒိုးသို့မွေ့နိုင်။ ။

ရွှေနန်းစည်ပုံစာတမ်းနှင့်၊ ဝန္တန္တရဂုဏ်အဆိုင်ကို၊ ပုံပြိုင်မဲ့
 ခေါင်သတင်း။

ဇမ္ဗူပို၊ သီဟိုဠ်တိုင် ဉာဏ်ရောင်လှိုင်းပေတဲ့၊ မိုင်းခိုင်းခွန်
 တော်လှိုင်လို့၊ ဆဒ္ဒန်ပိုင် ကြာလေသုံးချည်တဲ့၊ ဘုန်းတောက်
 သည်မင်း။

[သက္ကရာဇ် ၁၂၃၃-ခု ဝါဆိုလဆန်း ၅-ရက်နေ့ ဝန်
 ထောက် မြောင်လှမြို့စားမင်းဆို သံထောက်။]

မိုင်းခိုင်းမြို့စား ပေးစာ

၃၆၁။ မိတ်သဟာ၊ ဆိတ်စာကြည့်စမ်း။
 ပါဠိ ဋ္ဌကထာနှင့်၊ ဋီကာ ၃-ပုံဘွဲ့၊ ရေးတဲ့ စာတမ်း။
 [သံတော်ဆင့် မိုင်းခိုင်းမြို့စား ပိဋကတ်တော် အုပ်မင်း
 ကပေး။]

လယ်ဝန်မင်း ပြန်စာ

၃၆၂။ ဓမ္မခန့်၊ စာညွှတ်ကုန်ထင်တဲ့၊ ရှင်ပင်ကျန်ထူး၊
ပိဋကတ်၊ သိမှတ်ကယ်ပါဂုဏ်နှင့်၊ ရာဇဌာန်ပြည်သီရိမှာ၊
တိုင်းသိခေါင်မှုး။

[သံတော်ဆင့်လယ်ဝန်မင်းက ပြန်ပေး။]

ဦးရင်ခြိမ်ဆို သံထောက်

၃၆၃။ သပြိုဟ်ကျမ်း လက်သန်းတဲ့ ဋ္ဌကထာ။
နိဿရည်း၊ ကမ္မည်းရာဝင်ပြောင်လိမ့်၊ ခုနောက်နောင်
ပေါ်မထွက်ချည်ဘု၊ အနက်မှန်လိုသရွေ့ကို၊ ကျမ်းစုံစေ့မှာ။
လွန်နက်နဲပါဘိ၊ ခက်ခဲတဲ့ဘိဓမ္မာကို၊ ဋီကာညွှတ်ထောက်
ထား။

ပိုင်မိန်တောင်း၊ ကျမ်းပေါင်း နေတ္တိနည်းနှင့်၊ ကစွည်း
သဒ္ဒါငံလို့၊ ကျမ်းဂန်မှာ နန်းသံလှိုင်းပါဘိ၊ မိုင်းခိုင်းခွန်တော်
စားတဲ့ပြင်၊ တရားညွှတ်ဆီဖျော်လို့၊ နန်းမတော်ဝန်များ မင်း
ငယ်၊ တင်းတဲ့ညွှတ်သွား။

[သက္ကရာဇ် ၁၂၃၅-ခု၊ တပို့တွဲလဆန်း ၁၅-ရက်နေ့၊
စာရေးတော်ကြီးမင်း ဦးရင်ခြိမ်ဆို သံထောက်။]

ဆုတ်ကပ်မှာဥစ္စာ ပြတ်ဂါထာ

၃၆၄။ နီစကုလံ နိပ္ပညဝါ၊ နိရူပံ နိဗလံ သမံ။
ဣမံကာလံ ဆုတ္တကာလံ၊ ဓနမေဝ ဝိသေသကံ။
[လောကနိတိ။]

ယောနရော၊ အကြင်ယောက်ျား၊ မိန်းမသည်၊ နီစကုလံ၊
နိမ့်သော အမျိုးလည်းရှိ၏၊ နိပ္ပညဝါ၊ နှုတ်ပညာ၊ လက်ပညာ

အတတ်လည်းမရှိ၊ နိရူပံ၊ အရုပ်အရည်လည်း မတင့်ဘယ်၊
 နိဗလံသမံ၊ အစွမ်းခွန်အားလည်းမရှိ၊ တထာပိ၊ ထိုသို့အပြစ်
 ထင်သော်လည်း၊ ဣမံကာလံ၊ ဤကာလကား၊ ဆုတ္တကာလံ၊
 ကာလဆုတ်တည်း၊ ဓနမေဝ၊ ဥစ္စာသည်သာလျှင်၊ ဝိသေသကံ၊
 အထူးပြုသောကာလတည်း။

နေဝရူပီ နဉာဏီစ၊ န ကုလီနံ ပဓာနတာ။
 ကာလေ ဝိပတ္တိသမ္ပတ္တေ၊ ဓနိမာဝ ဝိသေသတာ။
 [မဟာရဟနီတိ။]

ဝိပတ္တိသမ္ပတ္တေ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ရောက်သော၊ ကာလေ၊
 အခါ၌၊ ရူပီ၊ အဆင်းလှသောသူသည်။ နေဝပဓာနတာ၊
 မမြတ်သည်သာတည်း။ ဉာဏီ၊ ဉာဏ်ရှိသောသူသည်။ နစ
 ပဓာနတာ၊ မမြတ်သည်သာတည်း။ ကုလီနံ၊ အမျိုးမြတ်သော
 သူသည်။ နပဓာနတာ၊ မမြတ်။ ဓနိမာဝ၊ ဥစ္စာရှိသောသူသည်
 သာလျှင်။ ဝိသေသတာ၊ အထူးမြတ်၏။

မြို့ရွာပျက်စီးကြောင်းဂါထာ

၃၆၅။ နောဒယာယ ဝိနာသာယ ဗဟုနာယကတာဘုသံ။
 နောမိလန္တိ ဝိနဿန္တိ၊ ပဒုမာက္ခေဟိ သတ္တဟိ။
 [၎င်းမဟာရဟနီတိ။]

ဗဟုနာယကတာ၊ ဤမြို့ ဤရွာ၌ အကြီးအကဲ အဘုပ်
 အထိန်း အခန့်အထားများသည်၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ အရာ
 အထူးအလဲအပြောင်းများသည်၏ အဖြစ်သည်။ ဘုသံ၊ လွန်စွာ။
 နောဒယာယ၊ ဆင်းရဲသားကို မသနားပြင်းငှါ။ ဝိနာသာယ၊
 မြို့ကျေးရွာပျက်စီးခြင်းငှါ။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။ သတ္တဟိ အက္ခေဟိ၊

နေခုနစ်စင်းတို့ကြောင့်၊ ပဒုမာ၊ ကြာပဒုမာတို့သည်၊ နောမိ
လန္တိ၊ မပွင့်ကုန်၊ ဝိနဿန္တိ၊ ပျက်စီးကုန်၏။

ရုပ်စုံဆရာရွှေရေးဆို လက်စွဲချီး

၃၆၆။ ကျောက်ကာရွာရုပ်စုံဆရာရွှေရေးဆိုလက်စွဲချီး။

အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရ၊ မူလဝိညာဏ်ကြောင့်၊ ရုပ်နှင့်နာမ် ဘဖန်
ဖြစ်ရတယ်၊ ခေတ္တကြာမမြဲချည်ဘူး၊ သေရှင်ချည်သံသာထဲမှာ၊
ဝဲလည်သည့်သတ္တဝါ။

တလံမျှကိုယ်ခန္ဓာ၊ ထိုက်လျောက်ရာရုပ်ဘာဝမို့၊ တွက်ဆ
ကေန် ရချည်ဝဲ၊ ကိုးဝဒ္ဒါရာ။

ဥပမာတူရာ နှိုင်းလိုက်လျှင်၊ အိုင်းအမာ တာရှည်လို၊
သွေးရောပြည်ထွက်ယိုစီးသည်နှယ်၊ ကြီးဒုက္ခဝေဒနာ၊ လူ့ကိုယ်
ငါထင် အမှတ်ကယ်နှင့်၊ စွဲကပ်သည့်တဏှာလည်း၊ ဥပါဒါ
မကင်း။

ဥဒ္ဓါမာတကနှင့် အသုဘမရောက်ခင်၊ သဘောဉာဏ်ဆင်
ခြင်တော့၊ သွေးပြည်တွင် ဘယ်မရပ်ချည်ဘူး၊ တံတွေးနှင့်
အသွယ်သွယ်၊ ကျင်ကြီးကျင်ငယ်နှင့်၊ ပိုးရှစ်ဆယ် ခိုနှိုးအိမ်
မို့၊ ရွှေအချိန်တရာဆင်တော့၊ မကြာခင် ဖောက်ပြန်ပျက်
တတ်ကဲ့၊ ရူပက်ကယ်ခန္ဓာတဲ့၊ သက်ဇီဝါ နံမချုပ်ခင်က၊ သိုး
ပုပ်ဘိခြင်း။

ကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံနှင့်အဖွင့်

၃၆၇။ ရောင်ပြည်ဖြိုးဝှမ်း၊ တန်ခိုးကွန့်၊ တန့်တီးသုံးလှူချက်၊
[ကဝိလက္ခဏာသတ်ပုံ။]

သီရိဓမ္မာသောကမင်း တည်ဟောင်းနောက် နရပတိစည်
သူမင်း ရဟန်းတပါးငါးပျား၍နေသည်ကို ရဟန်းဖြစ်လျက်
ငါးမျှားသည်ဟု မနောက် ပြစ်မှားမိသောကြောင့် ဘောင်

တော်တန်သည်အရပ်တွင် တည်သည့်စေတီကို တန့်တီးတွင် သည်။ ထိုစေတီကား ရာဇမင်္ဂါစူဠာစေတီတော်ကြီး အရှေ့ အရပ်တွင်ရှိသည်။

အောင်ပင်လယ်ကန်တူးသည်နှင့်

- ၃၆၈။ (၁) တိအစ်ပဉ္စ၊ ပုဝံက၊ လာထ မင်းရှင်စော။
- (၂) တသိန်းမှန်စွာ၊ လူဗိုလ်ပါ။ လိုက်လာတူသဘော။
- (၃) မြို့သစ်ပြင်သာ၊ ဗိုလ်တက်မှာ၊ နေကာလွန်ပြန်ပြော။
- (၄) သုညတြိန္ဒ၊ ပဉ္စရောက်မူ၊ ခေ၏ယုလိုက်ပါသော [မင်းရှင်စောအောင်ပင်လယ်ကန်ကိုတူးသည်နှင့်ဆိုသည်။]

ကုလားအကြောင်း သူဟောင်းစကား

၃၆၉။ (၁) ပြီးပြီးပြီးပြီး၊ ပါးမုန်းနှင့်လူဟာလေ၊ ဝဲလှော်နှင့် ချောပါလို့၊ ငေါ့တတို့လှသလေ။

အမရပူရ မြို့တည်နန်းတည် မင်းလက်ထက် ဟိုင်းကြီးကျွန်းမြေတွင် တိုက်အိမ်တည်လုပ်ရန်မြေရာကို နံနက်ညီလာခံတွင် ကုလားတို့က ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ရာ အမိန့်တော်ရှိသည်။ အလောင်းမင်းတရားကြီးလက်ထက် ဟိုင်းကြီးကျွန်းမြေ ၂၅၅-ပေးကြောင်းကိုသက္ကရာဇ် ၁၁၉၁-ခုနှစ်ရေး ရာဇဝင်တော်ကြီးနှင့် ရာဇသံအမိန့်တော် ၇၂၁၆ တွင်ဆိုသည်။

- (၂) ကုလားအရေဝင် မာရဘင်ကိုတက်၍ မျက်နှာကြက်ချေးယိုတတ်သည်။

(၃) ကုလားမ ရှင်မခေါ် ထာဘီတောင်းလို့ ခေါင်းကို တက်တတ်သည်။

(၄) ကုလားအကျွမ်းဝင် ကြက်ချေး ရှိန်းခိုလုပ်လို့ပေး တတ်သည်။

ဟု သူဟောင်းတို့ ဆိုစကုန်သည်။

ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ်ဂါထာ

မေတ္တံ ဥပေက္ခံ ကရုဏံ ဝိမုတ္တိံ၊
အာသေဝမာနော မုဒိတဉ္စ ကာလေ။
သဗ္ဗေန လောကေန အဝိရုဇ္ဈမာနော၊
ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေ။

[သုတ္တနိပါတ်ပါဠိတော် ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ အပဒါန် ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ်။]

မေတ္တံ၊ ချစ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော။ ဝိမုတ္တိံ၊ ဆန့်ကျင်ဘက် မှလွတ်သော အပ္ပမညာကိုလည်းကောင်း၊ ဥပေက္ခံ၊ လျစ်လျူ ရှုတတ်သော။ ဝိမုတ္တိံ၊ ကိုလည်းကောင်း။ ကရုဏံ၊ သနား တတ်သော။ ဝိမုတ္တိံ၊ ကိုလည်းကောင်း။ မုဒိတဉ္စ၊ ဝမ်းမြောက် တတ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ဝိမုတ္တိံ၊ ကိုလည်းကောင်း။ ကာလေ၊ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အခါ၌။ အာသေ ဝမာနော၊ မှီဝဲသောအား ပွားစေသည်ဖြစ်၍။ သဗ္ဗေန၊ ခပ်သိမ်းသော။ လောကေန၊ လူနှင့်။ အဝိရုဇ္ဈမာနော၊ မဆန့်ကျင်စေမူ၍။ ဧကော၊ ဝဲယာ ရှေ့နောက် ဖေါ်မ လှောက်ဝဲ တယောက် ထည်းချည်း။ စရေ၊ ကျင့်ရာ၏။ ကိမိဝ၊ တယောက်ထည်းသာ ကျင့်စရာဝယ် ပမာသမ္ပ အတန္တ၊ ကား။ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပေ၊ ကြံ့ချီအတူတည်း။ ဝါ၊ ခဂ္ဂဝိသာဏ

ကပွေ၊ သန်လျက်သွားလို ဦးချို တချောင်း ရှိသော
ကြွနှင့်အတူ၊ ကော၊ ဝဲယာ ရွှေနောက် ဖေါ်မလှောက်ပဲ
တယောက်ထည်းချည်း။ စရေ၊ ကျင့်ရာ၏။

[ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဦးပုတ်သမ္ဗန်သည့်အနက်။]

အရကဇာတ် ဝါထာ

(၁) ယော ဝေ မေတ္တေန စိတ္တနု၊ သဗ္ဗလောကာ နုကမ္ပတိ။
ဥဒ္ဓံ အဓော စ တိရိယံ၊ အပ္ပမာဏေန သဗ္ဗသော။

(၂) အပ္ပမာဏံ ဟိတံ စိတ္တံ၊ ပရိပုဏ္ဏံ သုဘာဝိတံ။
ယံ ပမာဏံ ကတံ ကမ္မံ၊ န တံ တတြာ ဝသိဿထိတိ။
[ပါဌဇာတ် ပါဠိတော် ဒုကနိပါတ် အရကဇာတ်။]

(၁) ဘဝန္တော ဣသိဂဏာ၊ အိုရသေ့အပေါင်းတို့။ ယော-
ယောကောစိ၊ သမဏဗြဟ္မဏစသည်တို့တွင် အကြင်အမှတ်
မရှိသောသူသည်၊ ဥဒ္ဓံ၊ မြေအပြင်မှနေဝသညာနာသညာယတန
ဗြဟ္မာပြည် တိုင်အောင်သော အရပ်ဟုဆိုအပ်သော အထက်
မျက်နှာသည်၎င်း။ အဓော၊ မြေအပြင်မှ ဥဿဒဇရဲကြီးတိုင်
အောင်သော အရပ်ဟု ဆိုအပ်သော အောက်မျက်နှာသည်
လည်းကောင်း။ တိရိယံ၊ လူတို့ပြည်၌ အကြင်မျှလောက်ကုန်
သော စကြဝဠာဟု ဆိုအပ်ကုန်သော ဖီလာအရပ်မျက်နှာ
တို့သည် လည်းကောင်း။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဧတ္တကေ၊ ဤမျှ
အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဌာနေ၊ အရပ်၌။ နိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်ကုန်
ဓာတ်။ သဗ္ဗေ၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။
အဝေရာ၊ ရန်မရှိကုန်သည်။ ဟောန္တု၊ ဖြစ်စေကုန်သတည်း။
အဗျာပဇ္ဇာ၊ ကြောင့်ကြမြင်းမရှိကုန်သည်။ ဟောန္တု၊ ဖြစ်စေ
ကုန်သတည်း။ အနိယာ၊ ဆင်းရဲမရှိကုန်သည်။ ဟောန္တု။

ဖြစ်စေ ကုန်သတည်း။ သူဒီ၊ ချမ်းသာခြင်း မှီကုန်သည်။
 ဟုတွာ၊ ဖြစ်ကုန်ရှ်။ အတ္တာနံ၊ ကိုယ်ကို။ ပရိဟရန္တု၊ ဆောင်
 နိုင်စေကုန်သတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သဗ္ဗသော-သဗ္ဗာကာရေန၊
 ထက်အောက်ဖီလာ အရပ်မျက်နှာဟု ဆိုအပ်သော သုဂတိ၊
 ဒုဂ္ဂတိဖြစ်သော ခပ်သိမ်းသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ အပ္ပ
 မာဏေန၊ အတိုင်းအရှည်မရှိသော။ မေတ္တေန၊ မေတ္တာနှင့်
 ယှဉ်သော၊ စိတ္တေန၊ စိတ်ဖြင့်။ သဗ္ဗလောကံ၊ အလုံးစုံသော
 သတ္တလောကကို။ ဝေ၊ စင်စစ်။ အနုကမ္ပတိ၊ စောင့်ရှောက်၏။

(၂) တဿ၊ ထိုသူ၏။ အပ္ပမာဏံ၊ အတိုင်းအရှည်မရှိသော
 သတ္တဝါလျှင် အာရုံရှိသည်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ သုဘာဝိတံ၊
 ကောင်းစွာပွားစေအပ်သော။ ပရိပုဏ္ဏံ၊ ပြည်စုံစွာသော။ သဗ္ဗ
 သတ္တေသု၊ ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါတို့၌။ ဟိတံ၊ အစီးအပွား
 ကိုအလိုရှိသော။ ယံစိတ္တံ၊ အကြင်ရူပါဝစရ စိတ်၌ယှဉ်သော
 ကံသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တတြ၊ ထိုရူပါဝစရကံ၌။ ပမာဏ
 ကတံ၊ အတိုင်းအရှည်အားဖြင့်ပြုအပ်သော။ ယံကမ္မံ၊ အကြင်
 ကာမာဝစရကံသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တံကမ္မံ၊ ထိုကာမာဝစရ
 ကံသည်။ နအဝသိဿတိ၊ လွမ်းမိုး၍ မတည်နိုင်။ အထခေါ၊
 စင်စစ်သော်ကား။ ရူပါဝစရ ကမ္မမေဝ၊ ရူပါဝစရကံသည်
 သာလျှင်။ ကာမာဝစရကမ္မံ၊ ကာမာဝစရကံကို။ အဝသိ
 သတိ၊ လွမ်းမိုး၍ တည်နိုင်၏။

မုံရွေးဆရာတော်မှတ်စု ပြီး၏။

